

WAARHEEN MET DE BELGISCHE POLITIE ? Hoe future proof is onze politie ?¹

Visiedocument² nr. 7 van de Inspecteur-generaal³ en de adjunct-Inspecteur-generaal⁴
04.11.2022

1. Waarom dit visiedocument?

De leiding van de Algemene Inspectie van de Federale Politie en van de Lokale Politie wordt in 2022 sinds ongeveer vijf jaar uitgeoefend door beide auteurs van dit visiedocument. Eind 2022 lopen beide mandaten af⁵ en een evaluatiecommissie zal hen op het gevoerde beleid beoordelen. Sinds hun aantreden eind 2017 hebben beide mandatarissen ingezet op een beleid⁶ waarbij de focus lag op een verbetering van de interne en externe werking met als doel de Algemene Inspectie (opnieuw) ten volle haar rol van toezichtsorgaan te laten uitoefenen ten behoeve van de uitvoerende macht, de politionele overheden, de politiediensten en de burger.

In dit kader voerden de Inspecteur-generaal en de adjunct-Inspecteur-generaal gesprekken met Ministers, Gouverneurs, Burgemeesters, Procureurs-generaals, Procureurs des Konings, politieverantwoordelijken, vertegenwoordigers van het middenveld⁷, syndicale partners en controle- en andere organen⁸ in het binnen- en buitenland en andere actoren, maar ook met de politieman- en vrouw in de straat. Ook de klachten die door de burger bij de Algemene Inspectie worden ingediend met betrekking tot de werking van de politiediensten en de activiteiten van iedere individuele

¹ De vraag is of de Belgische politie weet waar zij in haar geheel naartoe gaat. Is er een gezamenlijke globale visie gericht op de (ook verre) toekomst ?

² Waarom schrijven controleorganen visiedocumenten? Het waardenkader dat werd bepaald voor politionele controleorganen (Police Oversight Bodies) door de Raad van Europa wordt beschreven in een document met titel "Police oversight mechanisms in the Council of Europe member states". Eén van de opgenomen punten bepaalt dat controleorganen "naar eigen goeddunken in het algemeen de bevoegdheid en ook de vrijheid moeten hebben om het grote publiek en de media te woord te staan over aspecten van haar werkzaamheden". Zie <https://rm.coe.int/police-oversight-mechanisms-in-the-coe-member-states/16807175dd>. Dit visiedocument beantwoordt aan bovenstaand principe en heeft tot doel om voor beleidsmakers een baken te zijn dat zij kunnen volgen bij het bepalen van hun beleid, maar ook om de verantwoordelijken en de personeelsleden van de politie, net zoals iedere burger, te sensibiliseren om na te denken over de toekomst van de politie. Immers, "an hour of thinking can save a decade of struggle".

³ Eerste Hoofdcommissaris van politie Thierry GILLIS

⁴ Hoofdcommissaris van politie Johan DE VOLDER

⁵ Wat de Inspecteur-generaal betreft was dat eind augustus 2022, wat de adjunct betreft is dat eind november 2022. Beide mandatarissen hebben een dossier ingediend voor een verlenging van hun mandaat.

⁶ Meer dan 650 acties werden gerealiseerd of zijn in uitvoering van de opgestelde gezamenlijke opdrachtbrief.

⁷ Onder meer Unia, Myria, het Hannah Arendt Instituut, de Vlaamse Jeugdraad, JES, enz.

⁸ Het gaat bijvoorbeeld om toezichts- en anti-corruptieorganen via het EPAC-netwerk (European Partners against corruption), maar ook het Rekenhof, het Comité P, het COC, organen die de kwaliteit van het reguliere onderwijs controleren in België, zoals de <https://www.vluhr.be/>, <https://www.nvao.net/nl> of nog <http://www.aeges.be/>, naast vele andere.

medewerker van de directies van de Algemene Inspectie vormen een voedingsbasis voor dit visiedocument.

De Algemene Inspectie kan immers haar opdrachten maar op een correcte en kwaliteitsvolle manier uitvoeren als zij voelt, weet en begrijpt wat er leeft binnen de geïntegreerde politie. Andere visiedocumenten⁹ zagen op basis van onze inzichten eerder het licht en gingen specifiek in op domeinen zoals integriteit (van de individuele politieambtenaar maar ook op beleidsmatig vlak) en samenwerking binnen en met andere partners van de politie. In onderliggend visiedocument focust de Algemene Inspectie op een aantal uitdagingen van de toekomst en de impact daarvan op de organisatie en het beleid van de politie. We staan immers op een kruispunt, een heel nieuwe wereld biedt zich aan. Zijn de politiestructuren en het beleid hiervoor klaar?

Een heel nieuwe wereld biedt zich aan. Zijn de politie en de beleidsmakers hiervoor klaar?

Deze vragen worden niet voor het eerst gesteld, zij kwamen ook al aan bod in het kader van het onderzoek verricht door de Commissie Dutroux¹⁰. Met betrekking tot de toen bestaande politiediensten (Rijkswacht, Gemeentepolitie en de Gerechtelijke Politie bij de Parketten) werd vastgesteld *“dat de huidige structuren, ondanks de geleidelijke hervorming van de jongste jaren, niet langer geschikt waren voor een goede afhandeling van de talrijke politieopdrachten”*. Herhaalt de geschiedenis zich? Zijn de structuren van 2022 nog steeds geschikt voor een correcte afhandeling van de politieopdrachten van de toekomst?

Dit visiedocument vormt derhalve een soort van sluitstuk van het eerste mandaat en het beleid dat sinds 2017 werd gevoerd door de Inspecteur-generaal en de adjunct-Inspecteur-generaal. Het is de vertaling van datgene wat werd vastgesteld over de geïntegreerde politie, vertaald naar de toekomst toe. Anderen gingen ons voor. In het kader van een door een werkgroep¹¹ in 2014 gepubliceerde toekomstvisie¹² met als titel: *“Een politie in verbinding. Een visie voor de politie in 2025.”* werd de noodzaak van een toekomstvisie als volgt omschreven¹³: *“Een langetermijnvisie is geen overbodige luxe voor welke maatschappelijke problematiek ook. Ik denk dat we daar vandaag nog meer van overtuigd zijn dan aan het begin van onze werkzaamheden. De visie blijft ook een leidraad voor actuele discussies over optimalisatie, politietaken of ‘outsourcing’. Ten tweede is de ‘houdbaarheidsdatum’ van een langetermijnvisie beperkt en zullen nieuwe oefeningen relevant blijven”*.

⁹ Deze andere visiedocumenten kunnen worden geconsulteerd via de volgende link: <https://www.aigpol.be/nl/downloads/onze-publicaties/opiniestukken-van-de-aig>

¹⁰ Zie verslag van de heren Didier Reynders en Daniel Vanpoucke in het kader van de bespreking van het wetsvoorstel tot “organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus”, gewone zitting 1998-1999, 15 oktober 1998, pagina 22, zie <https://www.dekamer.be/FLWB/PDF/49/1676/49K1676008.pdf>, geconsulteerd op 16.01.2022.

¹¹ De tekst werd geschreven door de volgende personen : Willy Bruggeman, Dirk Allaerts, Alain Barbier, Mark Crispel, Lodewijk De Witte, Marleen Easton, André Lemaître, Kim Loyens, Jeroen Maesschalck, Ann Masseur, Thierry Maurer, Paul Ponsaers, Marcel Simonis, Marc Van Den Broeck, Dominique Van Ryckeghem en Hans Wanderstein.

¹² Zie <https://adoc.pub/een-politie-in-verbinding-een-visie-voor-de-politie-in-2025.html>, geconsulteerd op 10.09.2022.

¹³ Zie <http://www.maklu-online.eu/nl/tijdschrift/reeks-veiligheidsstudies/2015/10-de-toekomstpolitie-triggers-voor-een-voldragen-/een-politie-verbinding/>, geconsulteerd op 10.09.2022.

Het nadenken over de politie van de toekomst mag geen “ad-hocbenadering” zijn.

Dit visiedocument is hiervan een voorbeeld. Het heeft tot doel **om te komen tot een systeem dat moet toelaten dat er, binnen de politie en in samenwerking met anderen, permanent op structurele wijze zou worden nagedacht over hoe de veiligheid in dit land moet worden gegarandeerd. Het nadenken over de politie van de toekomst mag immers geen “ad-hocbenadering” zijn.** Een aanpassing van de bestaande

politiestructuren is dan ook dringend noodzakelijk opdat zowel beleidsmakers, de politie zelf als de burger, op welk moment dan ook, over de juiste informatie zouden beschikken over wat er op de politie afkomt en hoe daar moet worden mee omgegaan. Enkel zo kunnen de juiste beleidsbeslissingen worden genomen. **De politie moet immers altijd voorbereid zijn op het onvoorziene.**

2. Already present in the future of today¹⁴: a world of technology and change

IT IS NOT THE STRONGEST OF THE SPECIES THAT SURVIVES, NOR THE MOST INTELLIGENT; IT IS THE ONE MOST ADAPTABLE TO CHANGE¹⁵.

Wie herinnert er zich de gebeurtenissen niet van 11.09.2001? Het was een zonnige dag waarop twee vliegtuigen in de Twin Towers van het World Trade Center in New York vlogen. Een derde vliegtuig boorde zich in het Pentagon en een vierde vliegtuig stortte neer in de buurt van Shanksville in de staat Pennsylvania. In totaal lieten bijna 3.000 personen bij deze terroristische aanslagen het leven. Ieder levend wezen dat reeds in staat was om te denken wist nog precies wat hij of zij die dag deed ...

En wie herinnert zich niet de aanval op een aula van een universiteit door een zwerm microdrones¹⁶, die aan de hand van kunstmatige intelligentie en gezichtsherkenning op zoek gingen naar bepaalde personen met als doel deze om te brengen op basis van voorgeprogrammeerde criteria?

Dit laatste drama zegt U niets? Dan is het noodzakelijk om eerst even deze video¹⁷ te bekijken:

<https://www.youtube.com/watch?v=9CO6M2HsoIA>

U hebt gelijk, beste lezer, deze aanval heeft nooit in het echt plaatsgevonden. Het gaat hier dus niet om feiten maar om hersenspinsels (hoewel ...) van een aantal bezorgde burgers die reeds in november

¹⁴ Om even over na te denken, beste lezer.

¹⁵ Quote van https://en.wikipedia.org/wiki/Charles_Darwin

¹⁶ “Slauterbots” genaamd, zie <https://en.wikipedia.org/wiki/Slaughterbots>, geconsulteerd op 19.01.2022.

¹⁷ De video toont een aanval van een zwerm minidrones op een aula van een school, waarbij meerdere doden vallen. De drones worden door artificiële intelligentie aangedreven en functioneren volledig autonoom.

2017 - dus meer dan 4 jaar geleden – dermate beducht waren voor een aantal negatieve gevolgen van innovatie, dat zij bovenvermelde video maakten en via YouTube deelden.

U vindt de pas bekeken video overdreven? Laat ons eerst even dieper ingaan op de makers van deze video. Het gaat om het “Future of Life Institute¹⁸”, een instituut dat streeft naar het verminderen van existentiële risico's waarmee de mensheid wordt geconfronteerd, onder meer met het gebruik van kunstmatige intelligentie. Ook professor Stuart Russell¹⁹ is betrokken bij de realisatie ervan. Hij is gespecialiseerd in computerwetenschappen en artificiële intelligentie aan de “University of California at Berkeley”. In een korte intro van het videofragment zei hij het volgende: “Deze

korte film is meer dan alleen speculatie; hij laat de resultaten zien van de integratie en miniaturisatie van technologieën die we al hebben... Het potentieel van artificiële intelligentie om de mensheid te helpen is enorm, zelfs bij defensie, maar machines toestaan om te kiezen mensen te doden zal verwoestend zijn voor onze veiligheid en vrijheid”. Zowel het instituut als professor Russell hebben ondertussen bewezen dat zij op het vlak van kunstmatige intelligentie autoriteiten zijn.

Waar staan we anno 2022 met het gebruik van drones? Een wandeling door het internet leert dat drones in meerdere sectoren worden gebruikt, zelfs ondersteund door allerhande officiële instellingen. Zo loopt er binnen de Europese Unie het ATI-project²⁰, waarbij het gebruik van drones en satellieten wordt gepromoot in de landbouw. Satellieten en drones kunnen op regelmatige intervallen beelden vastleggen van een bepaald geografisch gebied, met een meerwaarde op het vlak van topografische opmetingen, of nog voor het in kaart brengen van de bodemkenmerken, het monitoren van de opbrengsten van een perceel, het vroegtijdig opsporen van ziekten en het controleren van de waterstatus van de bodem en gewassen. Drones worden ook gebruikt voor het dringend vervoeren van organen. Zo werd via een drone op 01.05.2019 voor het eerst een nier in de Verenigde Staten²¹ in het ziekenhuis afgeleverd voor zijn nieuwe eigenaar. Drones kunnen worden ingezet voor het inspecteren van hoge gebouwen of bruggen maar ook om op moeilijk te bereiken plaatsen te geraken, zoals op zee of in een gebergte. Brandweerlui gebruiken nu al drones om een vlug en goed overzicht te krijgen van een plaats van een ongeval evenals ook voor andere doeleinden²².

Ook voor politiediensten zijn de mogelijkheden legio, bv. om vermiste personen en criminelen te zoeken, in het kader van verkeersmanagement, om bepaalde gebieden vlug en goed in kaart te kunnen brengen, om een goed overzicht te bekomen bij grote evenementen, maar ook, alhoewel dit nog in een beginstadium zit, om andere (illegale) drones te zoeken en te onderscheppen. Uit een onderzoek²³ dat in november 2020 werd uitgevoerd in het Verenigd Koninkrijk bleek dat 40 van de 43 lokale

¹⁸ Zie <https://futureoflife.org/>, geconsulteerd op 19.01.2022.

¹⁹ Zie <https://www.linkedin.com/in/stuartjonathanrussell/>

²⁰ Zie <https://ati.ec.europa.eu/news/product-watch-report-satellites-and-drones-less-intensive-farming-and-arable-crops>, geconsulteerd op 20.01.2022.

²¹ Zie <https://edition.cnn.com/2019/05/01/health/drone-organ-transplant-bn-trnd/index.html>

²² Zie <https://uavcoach.com/drones-fire-departments/>, geconsulteerd op 21.01.2022.

²³ Zie

<https://coptrz.com/drone-solutions-for-police-how-are-the-police-using-drones/#:~:text=An%20a%20survey%20conducted%20in,drones%20operational%20across%20the%20board.,> geconsulteerd op 22.01.2022.

politiekorpsen gebruik maakten van drone-technologie en dat er in totaal 288 drones door deze korpsen werden gebruikt. Door de oorlog in Oekraïne werden voor het grote publiek ook de uitgebreide militaire mogelijkheden van drones duidelijk²⁴. Het zal de lezer niet verwonderen dat er actueel geen militair conflict ter wereld bestaat waar drones niet worden ingezet²⁵. Maar ook buiten oorlogsgebieden is een impact mogelijk. Zo deelde de minister van defensie van de NAVO-lidstaat Kroatië mee dat de drone die begin maart 2022 in zijn land neerstortte een bom vervoerde en, komende uit het oorlogsgebied in Oekraïne, een aantal NAVO-landen had overvlogen zonder te worden gedetecteerd²⁶. Als gesofisticeerde militaire systemen moeilijkheden hebben om deze drones te kunnen detecteren, stelt zich de vraag of de politie anno 2022 beter kan doen en wel in staat is om drones te detecteren met criminele bedoelingen.

En hoelang zal het nog duren vooraleer drones massaal zullen worden ingezet voor het vervoeren van goederen en personen²⁷? De haven van Rotterdam²⁸ communiceerde reeds op 30.09.2020 enthousiast over de eerste levering met een drone op een varende binnenschip. Voor de haven van Rotterdam was de meerwaarde duidelijk: *“Een binnenvaartschip is soms maar kort in de haven en heeft dan niet altijd de tijd om de auto van het schip te zetten om spullen op te halen. Het online bestellen en laten leveren per drone van bijvoorbeeld reserveonderdelen kan dan veel tijd besparen”*. Firma's gespecialiseerd in het gebruik van drones hebben zich ondertussen razendsnel ontwikkeld. Dit is onder meer het geval bij dak- of gevelwerken. Dit laat toe om niet alleen een beter beeld te krijgen maar meteen ook om geld te besparen aangezien er minder stellingen moeten worden geplaatst, net dankzij het meer accurate beeld.

Midden 2022 deelde Amazon²⁹ mee dat er in de VS in het kader van een proefproject goederen zullen worden geleverd door gebruik te maken van drones. Klanten die een bestelling plaatsen, zullen op de website kunnen kiezen om bepaalde artikelen met een drone thuis in de tuin te laten bezorgen.

Ten slotte kan nog worden verwezen naar een artikel³⁰ uit de krant De Tijd van 09.07.2022 met als titel 'Waar landen straks onze vliegende taxi's?'. In het artikel wordt dieper ingegaan op het concept 'urban air mobility' (UAM). UAM heeft als doel een extra mobiliteit te creëren in de lucht. Cruciaal daarbij is het netwerk van landingsplaatsen dat daarvoor moet worden gecreëerd. Er wordt nu al volop gezocht naar plekken in België die geschikt zijn om zogenaamde eVTOL's (electric vertical take-off and landing) te laten opstijgen en landen. Het gaat hier om een soort van kruising tussen een vliegtuig en een drone, waarin tot 7 personen zouden kunnen plaatsnemen met een vliegbereik van zo'n 200 kilometer. De Europese luchtvaartautoriteit EASA³¹ heeft inmiddels een ontwerp van regulering specifiek voor deze landingsplaatsen uitgewerkt.

²⁴ Zie <https://ici.radio-canada.ca/nouvelle/1875282/drone-paralyse-armee-convoi-russie-ukraine>, geconsulteerd op 21.05.2022.

²⁵ Zie <https://www.nrc.nl/nieuws/2022/01/19/de-drone-wordt-vanaf-nu-ingezet-in-elk-militair-conflict-a4080937>, geconsulteerd op 24.01.2022.

²⁶ Zie <https://apnews.com/article/russia-ukraine-romania-europe-nato-hungary-2b58d22ec7e4bfbb72ea4637e86e49f9>, geconsulteerd op 15.03.2022.

²⁷ Zie https://www.youtube.com/watch?v=D_YD8pV2IE4, geconsulteerd op 21.01.2022.

²⁸ Zie <https://www.portofrotterdam.com/nl/nieuws-en-persberichten/drone-pakketlevering-op-binnenvaartschip-rotterdamse-haven>, geconsulteerd op 21.02.2022.

²⁹ Zie <https://www.hln.be/buitenland/amazon-start-dit-jaar-met-droneleveringen-van-pakjes-in-de-vs~a829fe6e/>, geconsulteerd op 14.06.2022.

³⁰ Zie <https://www.tijd.be/de-tijd-vooruit/innovatie/waar-landen-straks-onze-vliegende-taxi-s/10401001.html>, geconsulteerd op 09.07.2022.

³¹ Zie <https://www.easa.europa.eu/document-library/product-certification-consultations/special-condition-vtol>, geconsulteerd op 09.07.2022.

De meerwaarde is dus duidelijk, dankzij drones zullen interventies van de hulp- en veiligheidsdiensten vlugger verlopen en ook op economisch vlak is het gebruik van drones voor de industrie een uitgemaakte zaak. Hoe het gebruik van drones zich verder zal ontwikkelen laat zich raden, de wil van de mens om met nieuwe technologieën om te gaan is recht evenredig met de economische meerwaarde, lees met het geld dat ermee kan worden bespaard of verdiend. Maar was dat in het verleden ook niet zo?

Hoe het gebruik van drones zich verder zal ontwikkelen laat zich raden, de wil van de mens om met nieuwe technologieën om te gaan is recht evenredig met de economische meerwaarde.

DE WERELD TOEN ER NOG GEEN AUTO'S WAREN

Laten we even teruggaan naar de tijd die geen enkele lezer zelf nog heeft gekend, toen er nog geen auto's rondreden³². De staat hanteerde destijds het principe dat zij zich niet te moeien had met individuele verplaatsingen op publieke wegen³³. Voetgangers, paarden, karren en anderen hadden m.a.w. de volledige vrijheid om te doen en te laten wat zij wensten. De staat legde evenmin de verplichting op om zich rechts of links van de publieke ruimte te verplaatsen. Nadat de eerste auto's verschenen op de wegen, traden evenwel ook de eerste reglementen in voege. Zo

dienden in de eerste jaren van hun bestaan auto's in Engeland zelfs te worden voorafgegaan door een man te voet met een rode vlag. Kwestie van de komst van het vehikel aan te kondigen! Dergelijke regels waren natuurlijk niet te handhaven door de constante groei van het aantal voertuigen. Ondertussen evolueerde het verkeer verder en ook de impact van de overheid via het voorzien van verkeersborden, straatverlichting, verkeerswetten, verkeerslichten, remlichten, wetten tegen rijden onder invloed, politiecontroles, trajectcontroles, operationele verkeers- en tunnelbeheer enz. Ook de privésector heeft een belangrijke plaats ingenomen, wat onder meer Google Maps en Waze dagelijks bewijzen. De vaststelling moet m.a.w. worden gemaakt dat de wetgever zich anno 2022 massaal 'moeit' met het verkeer, telkens opnieuw werd zij door nieuwe ontwikkelingen verplicht om tussen te komen en nieuwe regels te bedenken en op te leggen. Waarom zou de overheid het massale gebruik van drones in de komende jaren wel kunnen tegenhouden daar waar zij daar niet is in geslaagd voor auto's?

Geautomatiseerde vervoersmiddelen zijn in elk geval nu reeds een realiteit, zo bewijst onder meer de Vlaamse Waterweg die vanaf 18 november 2019 gedurende ongeveer een jaar op het kanaal Ieper-IJzer en het kanaal Plassendale-Nieuwpoort een onbemand binnenvaartschip³⁴ heeft laten varen.

³² Het jaar 1886 wordt beschouwd als het geboortjaar van de auto toen de Duitse uitvinder Karl Benz voor zijn Benz-auto een patent aanvroeg.

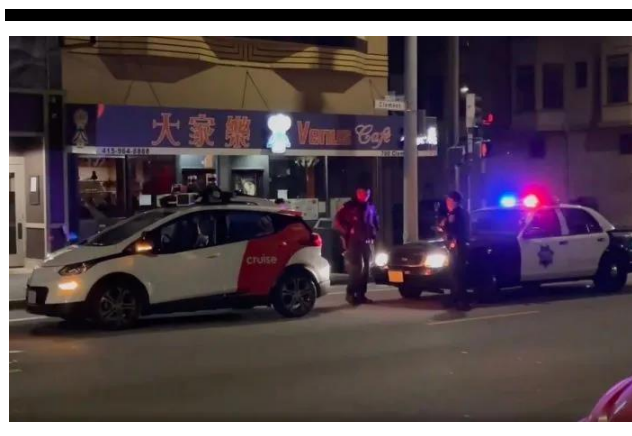
³³ Zie <https://www.youtube.com/watch?v=CFggNiFi0cw>, geconsulteerd op 21.01.2022.

³⁴ Het schip werd vanuit een controlecentrum aangestuurd. Zie <https://vww.be/onbemand-binnenvaartschip-veiligheidsmaatregelen/>, geconsulteerd op 24.01.2022.

Daartoe werd ook een specifiek wettelijk kader³⁵ uitgewerkt waardoor de Vlaamse vaarwegbeheerder tijdelijke vrijstellingen kan geven op bepaalde regels en voorschriften om proeven met innovatieve, dus ook geautomatiseerde systemen, mogelijk te maken. Het Amerikaanse “departement of Homeland Security”³⁶ is er alvast van overtuigd dat onbemande schepen in de toekomst een belangrijke rol zullen spelen in de bescherming van de territoriale wateren. Het doel is om ten voordele van de Amerikaanse Coast Guard geschikte onbemande oppervlakte- en onderwaterschepen te ontwikkelen die voor meerdere missies kunnen worden ingezet. Ook België onderzoekt³⁷ trouwens hoe autonome vaartuigen op zee en detectiesystemen aan wal in een netwerk kunnen samenwerken.

Een mooi voorbeeld van de verwarring die evoluties teweegbrengen, is te zien op een filmpje³⁸ van midden april 2022 waarbij de politie een taxi in San Francisco controleert, of in elk geval probeert te controleren. Het gaat evenwel om een taxi van een bedrijf dat voertuigen aanbiedt zonder chauffeur, wat tot de nodige problemen leidt voor de politie om het voertuig te doen stoppen. Hoe een voertuig verbaliseren zonder chauffeur? Hoe een voertuig zonder chauffeur stoppen waarin zich een passagier bevindt die geseind staat? Wat te doen als een dergelijk voertuig gehackt

wordt? Dit zijn allemaal vragen waarover de politie nog niet of in elk geval onvoldoende heeft nagedacht.

De stap van de meerwaarde bij het gebruiken van geautomatiseerde vervoersmiddelen naar misbruik ervan, is vlug gezet. Het spreekt voor zich dat, indien drones voor meerdere civiele en militaire doeleinden kunnen worden gebruikt, de criminele wereld niet achter zal blijven. Recent nog, in januari 2022, was de Zweedse politie bezorgd over een drone die een kernreactor observeerde³⁹. Uit een

³⁵ Zie <http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi/api2.pl?lg=nl&pd=2019-06-24&numac=2019013067>, geconsulteerd op 24.01.2022,

³⁶ Zie <https://www.dhs.gov/science-and-technology/news/2021/10/26/feature-article-how-autonomous-vessels-can-help-coast-guard-safeguard-our-waters>, geconsulteerd op 24.01.2022.

³⁷ Zie <https://www.nt.nl/scheepvaart/2021/06/23/belgische-noordzee-wordt-proeftuin-voor-autonome-en-onbemande-vaartuigen/?gdpr=accept>, geconsulteerd op 25.02.2022.

³⁸ Zie <https://www.lesentiel.lu/fr/story/la-police-interpelle-une-voiture-sans-conducteur-737635136022>

³⁹ Zie <https://polisen.se/aktuellt/nyheter/2022/januari/dronare-observerade-over-karnkraftverk/>, geconsulteerd op 21.01.2022.

uitgebreid Amerikaans onderzoek⁴⁰ bleek dat de hamvraag niet is of criminelen en terroristen drones zullen gebruiken voor hun activiteiten, maar wel hoe de politie zal anticiperen op het zekere criminele gebruik van drones, hoe zij die drones zal opsporen en stoppen, en vooral welk beleid zij desbetreffend zal ontwikkelen. In het onderzoek wordt terecht de volgende vraag gesteld: *“Politiediensten leren ondertussen om drones te gebruiken in het kader van hun activiteiten, moeten ze zich nu echter ook niet concentreren op het stoppen van kwaadaardige aanvallen met drones?”⁴¹*. De vraag stellen is ze beantwoorden. De link in het begin van dit visiedocument leert ons dat deze opmerking zeer terecht is. Het huwelijk tussen artificiële intelligentie en drones zal leiden tot grote uitdagingen voor de politiediensten.

Wie zal het groeiende droneverkeer op het grondgebied van een politiezone monitoren, de Lokale Politie, de Federale Politie of een private partner?

Wie het onderzoek leest vanuit een Belgische bril kan zich alleen maar de vraag stellen wie het groeiende droneverkeer zal monitoren? Zal de politie zelf met (bemande of onbemande) drones patrouilleren, zal het verkeer gemonitord worden vanuit een politionele of private meldkamer? Valt deze materie onder de basispolitiezorg of onder de gespecialiseerde politiezorg? Welke politiedienst zal eventuele onderzoeken voeren?

Kan de huidige geïntegreerde en op vele niveaus gestructureerde politiestructuur deze uitdagingen aan? Denkt zij daarover voldoende na?

DE SCHAKER VERHOOGT ZIJN KANSEN DOOR MEER ZETTEN VOORUIT TE DENKEN, INCLUSIEF DE MINDER WAARSCHIJNLIJKE: HET VOORBEELD VAN DE FRANSE STRIJKKRACHTEN

Ondertussen zal de lezer het begrepen hebben, de Algemene Inspectie vindt het hoog tijd om actief naar de toekomst te kijken en aldus te handelen.

De Algemene Inspectie staat hierbij niet alleen, de CEO van het Franse bedrijf Citroën, Vincent Cobée, heeft over die toekomst alvast een uitgesproken mening: *“De enige stabiele norm van de toekomst zal ... chaos zijn”⁴²*.

Een mooi voorbeeld waarbij wordt gepoogd om de mogelijke chaos en anarchie van de komende jaren in beeld te brengen is de oprichting van een groep die luistert naar de naam “Red Team”. Nee beste lezer, het gaat hier niet om een nieuwe serie van één of andere online streamingdienst, maar wel om een toekomstoperatie van een commando uitgevoerd op vraag van het Franse ministerie van landsverdediging⁴³ en begeleid door de universiteit “Paris Sciences et Lettres”⁴⁴. Het gaat om een

---

De enige stabiele norm van de toekomst zal ... chaos zijn.

Vincent Cobée

CEO van Citroën - 2022

---

⁴⁰ Police Executive Research Forum. 2020. *Drones: A Report on the Use of Drones by Public Safety Agencies—and a Wake-Up Call about the Threat of Malicious Drone Attacks*. Washington, DC: Office of Community Oriented Policing Services, <https://www.policeforum.org/assets/Drones.pdf>, geconsulteerd op 22.01.2022.

⁴¹ Ibidem, pagina 97.

⁴² Zie <https://www.lalibre.be/economie/entreprises-startup/2022/03/12/pour-le-patron-de-citroen-le-chaos-sera-la-seule-norme-a-peu-pres-stable-des-annees-a-venir-AYVWV4ZGWVCNTNSZQX3YRV575I/>, geconsulteerd op 13.03.2022.

⁴³ Zie <https://www.defense.gouv.fr/>, geconsulteerd op 19.01.2022.

⁴⁴ Zie <https://psl.eu/>, geconsulteerd op 19.01.2022. Deze universiteit, gelegen in het hart van Parijs, *“staat aan de top op het vlak van de uitwisseling van kennis, innovatie en ontwikkeling. Zij leidt onderzoekers, kunstenaars, ingenieurs, ondernemers en managers op die zich bewust zijn van hun individuele en collectieve maatschappelijke*

programma waarbij auteurs, striptekenaars en scenaristen⁴⁵, gespecialiseerd onder meer op het vlak van science fiction samenwerken met wetenschappelijke en militaire deskundigen om mogelijke toekomstige conflictscenario's te bedenken waarmee de Franse strijdkrachten in de periode 2030-2060 zouden kunnen worden geconfronteerd. Het doel van het commando is om zich een beeld te vormen van en te anticiperen op de technologische, economische, maatschappelijke en milieurisico's die Frankrijk en zijn belangen in de komende 40 jaar waarschijnlijk zullen bedreigen. De methode die wordt gebruikt, volgens Emmanuel Chiva, directeur van het "agentschap voor militaire innovatie"⁴⁶ van het Ministerie van landsverdediging die het commando leidt, is "om anders en out of the box"⁴⁷ te denken".

Een deel van de toekomstvisie werd gepubliceerd in het boek "De oorlogen die ons te wachten staan in 2030 – 2060", niet alles, zoals de directeur van het "agentschap voor militaire innovatie" meedeelde, "om te voorkomen dat onze tegenstanders te veel zouden worden geïnspireerd". Vier verhaallijnen werden evenwel gedeclineerd en konden daarom worden gepubliceerd in het boek, waarin wordt beschreven hoe onze samenlevingen meer dan waarschijnlijk zullen veranderen.

Wat komt er aan bod in het boek?

- Aanhoudende milieucrisissen zullen naar verwachting leiden tot een onbeheersbare toename van migratie evenals van nationalisme.
- Het is niet ondenkbaar dat hackers de controle over mensen zullen proberen over te nemen door de invoering van chips en neurale implantaten.
- Meer en meer bevolkingsgroepen zullen hun middelen van bestaan moeten veiligstellen via geglobaliseerde piraterij.
- De samenleving zal zich ook meer en meer onderverdelen in (digitale) gemeenschappen die, omdat ze enkel nog zullen geloven in hun eigen werkelijkheid, daardoor alle contact met de andere gemeenschappen en de overheid zullen vermijden. De overheid zal niet altijd meer in staat zijn om haar gezag aan deze gemeenschappen op te leggen.

Opnieuw zullen een aantal lezers van dit visiedocument zich de vraag stellen: is het werkelijk noodzakelijk om een dergelijk visiebeeld te ontwikkelen en is dit niet (te) vergezocht? Het antwoord komt uit het verleden. Wie de roman⁴⁸ leest van Phillip K. Dick, uitgebracht in 1968, kan alleen maar besluiten dat dit niet het geval is. De auteur beschrijft in zijn roman de wereld van een politiemann in (de toen verre toekomst) van 2019. En waarmee wordt deze politiemann geconfronteerd? In het boek

verantwortelijkheid. Tot op heden was deze universiteit een kweekvijver voor 28 Nobelprijzen, 10 Fields-medailles, 3 Abel-prijzen, 50 César-prijzen en 79 Molière-prijzen en zij neemt 10% van het wetenschappelijk onderzoek in Frankrijk voor haar rekening".

⁴⁵ Zie <https://redteamdefense.org/decouvrir-la-red-team>, geconsulteerd op 20.01.2022, waaronder ook een Belgische deelnemer, François Schuiten, striptekenaar.

⁴⁶ Zie <https://www.defense.gouv.fr/aid> en <https://www.youtube.com/watch?v=atbA7Et2zL0>, geconsulteerd op 23.01.2022. Doel van het "agentschap voor militaire innovatie" is om in staat te zijn op lange termijn toekomstige programma's voor bewapening te kunnen voorbereiden. Het agentschap voert het ministerieel beleid en strategie uit en coördineert de acties van alle actoren die zich met innovatie en toekomst inlaten.

⁴⁷ Zie ook <https://www.youtube.com/watch?v=xfwXjzbd5xA>, geconsulteerd op 23.01.2022.

⁴⁸ Zie https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/xs/Documents/public-sector/DI_Future-of-law-enforcement.pdf, pagina 2, geconsulteerd op 20.01.2022.

komen elementen aan bod als videoconferenties, kunstmatige intelligentie, spraakgestuurde persoonlijke assistenten en vliegende auto's. Anno 2022 blijkt dat al deze technologieën reeds grotendeels deel uitmaken van ons dagelijks leven. Vandaag naar de toekomst kijken heeft dus wel degelijk nut.

Hoog tijd om verder te bekijken wat er op de politie afkomt!

*Door klimaatverandering stijgt
de schaarste in de wereld.*

*Het is niet ondenkbeeldig dat ook in
westerse landen deze schaarste kan leiden
tot opstanden of anarchie.*

**HOE CHAOTISCHER DE WERELD WORDT,
HOE BETER GESTRUCTUREERD DE
BELGISCHE POLITIE EN HAAR AANPAK
MOET ZIJN.**

Het verlies aan biodiversiteit, een versneld uitsterven van dier- en plantensoorten, veranderingen in de verspreiding van organismen over de hele wereld, ontbossing en klimaatverandering zijn anno

2022, spijtig genoeg, een onlosmakelijk onderdeel van onze samenleving geworden. Weinige van deze zaken worden evenwel als behorend tot de corebusiness van de politie beschouwd, zij zullen evenwel in toenemende mate aanzienlijke risico's voor de openbare veiligheid vormen. Klimaatverandering kan zowel een rechtstreekse als een onrechtstreekse invloed hebben op de veiligheid. Bij rechtstreeks gaat het om natuurrampen die het gevolg zijn van extreem weer zoals warmte en droogte of zware stormen. Voorbeelden van onrechtstreekse invloed zijn watertekorten⁴⁹, nieuwe infectieziekten, meer verspreiding van ziektes, klimaatvluchtelingen en geopolitieke spanningen maar ook (economische) strijd om steeds schaarsere en duurder wordende grondstoffen. Door klimaatverandering stijgt derhalve de schaarste in de wereld. En schaarste heeft een impact op de onmiddellijke leefwereld van ieder individu. Zo waarschuwde de G7 voor het uitbreken van een voedselcrisis naar aanleiding van de beslissing van India om geen tarwe meer uit te voeren⁵⁰, beslissing die het gevolg was van droogte, leidde tot een verminderde oogst en de beslissing om eerst de interne markten te bevoorraden. Geen sector trouwens die medio 2022 niet geconfronteerd wordt met prijsstijgingen en tekorten. Het is niet ondenkbeeldig dat ook in Westerse landen deze schaarste kan leiden tot opstanden, chaos of anarchie. De Europese Centrale Bank⁵¹ berekende in juni 2022 alvast dat de 41 grootste Europese banken tot 70 miljard euro kunnen verliezen door klimaatrisico's. Pikant detail is dat dit bedrag enkel betrekking heeft op de klimaatrisico's zelf, indien daar bovenop een economische crisis zou volgen, dan zouden volgens de ECB de verliezen van de banken nog exponentieel toenemen.

⁴⁹ 7 miljoen Nederlanders en Belgen zijn afhankelijk van de maas voor hun drinkwater. Uit een Nederlandse studie blijkt dat het niet de vraag is of, maar wel wanneer de drinkwatervoorziening van die 7 miljoen mensen in gevaar zal komen. Uit het onderzoek blijkt ook dat de drinkwatersector op dit moment al te maken heeft met een optelsom van uitdagingen, zoals een verwachte extra groei van de vraag naar drinkwater door de bevolkingsgroei en een toename van zorgwekkende stoffen die de kwaliteit van het drinkwater bedreigen. Tot slot raakt een trend van langere periodes van laag water in de Maas ook andere sectoren, zoals de scheepvaart, de landbouw en de industrie die erlangs is gevestigd, maar de kwetsbare en beschermde natuurgebieden die evenzeer afhankelijk zijn van het water van de Maas. Zie <https://www.deltares.nl/nl/nieuws/klimaatverandering-raakt-ook-drinkwaterproductie-maas/>, geconsulteerd op 27.06.2022.

⁵⁰ Zie <https://www.tijd.be/politiek-economie/internationaal/afrika/g7-waarschuwt-voor-voedselcrisis/10388558.html>, geconsulteerd op 22.05.2022.

⁵¹ Zie <https://www.tijd.be/ondernemen/banken/europese-grootbanken-riskeren-voor-70-miljard-euro-klimaat schade/10400882.html>, geconsulteerd op 09.07.2022.

Uit ander onderzoek⁵² blijkt dat klimaatverandering een aanzienlijke toename van criminaliteit in steden en vooral in kwetsbare buurten tot gevolg zal hebben. Dezelfde vaststelling wordt trouwens gemaakt met betrekking tot verontreiniging. Dat dit alles geen ver-van-mijn-bed-show is maar wel reeds realiteit, bewijzen de Covid-pandemie, de overstromingen in o.m. de Vesdervallei, de migratiecrisis, de Italiaanse rivier PO die in de zomer van 2022 verworden was tot een kabbelend beekje, de toenemende natuurbranden, ... het zijn allemaal voorbeelden van crisissituaties die omwille van hun omvang en nasleep, ook in ons land de bestaande structuren van de noodplanning en dus ook de politie, meer en meer onder druk (zullen) zetten. Uit een studiedag⁵³ over noodplanning bleek alvast dat “de lessen die kunnen worden getrokken uit deze crisissituaties, zijn dat de structuren van het huidige Koninklijk Besluit Noodplanning werkbaar zijn voor kleine incidenten, maar hun doel voorbij schieten in situaties waarin de ramp heel omvangrijk en intenser wordt”. De vraag kan in elk geval gesteld worden of de nood aan meer samenwerking die door het toenemend aantal crisissen zal ontstaan, wel compatibel is met hulpverleningszones en politiezones die territoriaal op een verschillende manier zijn georganiseerd.

Hoe omgaan met bovenstaande dreigingen? Vooreerst is het voorkomen van misdrijven, naast het oplossen ervan, een opdracht avant la lettre van de politie. Doch, bepaalde maatregelen vallen volledig buiten de “scope” van de politie, zoals het voeren van een goed sociaal beleid, het voorzien van een sterk economisch weefsel of nog, structurele maatregelen die een antwoord moeten bieden op zowel droogte als overvloedige regenval. Velen daarvan hebben een onrechtstreekse impact op het verminderen van de criminaliteit⁵⁴. Hoewel de politie hier niet in de cockpit zit, is de snelheid van reactie van de overheid en de kwaliteit van de te nemen maatregelen recht evenredig met de gevolgen voor de politie.

Nieuwe samenwerkingsvormen zijn noodzakelijk. De uitdagingen van de toekomst kunnen enkel doeltreffend worden weerstaan indien de politie beter, dus samen met andere actoren naar de toekomst kijkt.

Net daarom zijn nieuwe samenwerkingsvormen voor de politie noodzakelijk. In het visiedocument “Vaarwel politie van gisteren, welkom politie van morgen⁵⁵”, gepubliceerd in 2020, liet de Algemene Inspectie, met betrekking tot een aantal bestaande samenwerkingsvormen, onderzoeken naar wat ervoor zorgt dat een samenwerking goed verloopt, maar ook welke de belemmeringen zijn. Tot op heden werden er te weinig specifieke maatregelen genomen waardoor de

politie meer en gemakkelijker zou kunnen samenwerken met andere actoren. Een globale structurele⁵⁶ reflectie hierover heeft nog niet plaatsgevonden. Hoe kan het ook, niemand voelt zich immers geroepen om het voortouw te nemen. Wie neemt de lead? Verder pleit de Algemene Inspectie in het betrokken visiedocument ervoor om de mogelijkheden tot samenwerking te vergemakkelijken door één wettelijk kader voor de uitwisseling van informatie te voorzien binnen op te richten samenwerkingsverbanden. Nu heeft iedere dienst zijn eigen regels, wat die samenwerking niet altijd

⁵² Climate Change And Crime In Cities, IGARAPÉ INSTITUTE, pagina 5 en 6, zie <https://igarape.org.br/wp-content/uploads/2021/07/Climate-change-and-crime-in-cities.pdf>, geconsulteerd op 22.05.2022.

⁵³ Studiedag: “Crisissen van de toekomst - uitdagingen in crisisparaatheid”, 31 mei 2022, Provinciehuis Antwerpen. Zie <https://www.policingandsecurity.be/activity/studiedag-crisissen-van-de-toekomst-uitdagingen-in-crisisparaatheid-2/>, geconsulteerd op 01.06.2022.

⁵⁴ Climate Change And Crime In Cities, IGARAPÉ INSTITUTE, pagina 10, zie <https://igarape.org.br/wp-content/uploads/2021/07/Climate-change-and-crime-in-cities.pdf>, geconsulteerd op 22.05.2022.

⁵⁵ Zie <https://www.aigpol.be/nl/nieuws/vaarwel-politie-van-gisteren-welkom-politie-van-morgen>

⁵⁶ Dit betekent niet dat er sinds 2001 niet werd nagedacht over samenwerking binnen de Belgische politiediensten. Dit wordt alleen niet ondersteund door een uniform en duidelijk beleid, op een wetenschappelijke basis.

vergemakkelijkt. Deze samenwerkingsverbanden moeten een integrale aanpak mogelijk maken waarin verschillende instanties van de overheid -maar ook van de private sector- met elkaar samenwerken om een bepaalde problematiek aan te pakken. Partners in deze samenwerkingsverbanden kunnen de gemeenten zijn, het openbaar ministerie, de sociale en fiscale opsporingsdiensten, privébedrijven, en anderen, met als doel hun bestuurlijke, strafrechtelijk of fiscale taken en bevoegdheden op elkaar af te stemmen. Deze aanpak impliceert dat de partijen, die met elkaar gegevens uitwisselen en daaruit informatie afleiden, hun eigen inzet op die manier beter zullen kunnen sturen. Nederland heeft hiertoe reeds een eerste aanzet gegeven aangezien een wet “gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden” ter bespreking ligt in het parlement⁵⁷.

Wat er moet gebeuren en hoe, is dus anno 2022 allerm minst duidelijk. Net daarom moet de politie op structurele basis gaan nadenken met wie zij moet samenwerken en hoe die samenwerking overal in het land op een uniforme manier moet worden uitgevoerd, onder meer om na te gaan hoe criminaliteit gezamenlijk met andere actoren kan worden bestreden. Alleen kan de politie het niet meer aan. “*Technologie is het nieuwe wapen geworden van de crimineel*” en daarom zijn “*innoveerders en tech-pioniers de toekomst van de strijd tegen criminaliteit*”, zo deelde de chef van de Australische Federale Politie, Reece Kershaw, mee op een bijeenkomst⁵⁸ van de ‘Five Eyes Law Enforcement Group’ (FELEG). Op dit forum, waartoe Australië, Nieuw-Zeeland, Canada, het Verenigd Koninkrijk en de VS behoren, worden uitdagingen waarmee de politie wordt geconfronteerd, besproken. Er werd eveneens vastgesteld dat de georganiseerde criminaliteit niet alleen meer het speelterrein is geworden van individuen (die zich verenigen in criminele organisaties), ook bepaalde officiële staten ontwikkelen (alsmaar meer) criminele activiteiten. Het politiewerk is dus permanent aan verandering onderhevig. De samenwerking in het kader van het onderzoek naar het neerstorten van de Malaysia Airlines-vlucht 17 op 17.07.2014 tussen de Nederlandse politie met ‘Bellingcat⁵⁹’, een netwerk van burgers dat aan onderzoeksjournalistiek doet, is alvast een bewijs dat de manier van onderzoeken wijzigt en dat er nieuwe samenwerkingsvormen ontstaan⁶⁰.

We moeten dus op het vlak van veiligheid komen tot een kader zoals dat werd bepaald voor het “Center of Cyber Security of Belgium”, dat tevens optreedt als “nationaal coördinatiecentrum voor investeringen van cybersecurity⁶¹”. Dit coördinatiecentrum, dat ieder land binnen Europa moet oprichten, is bedoeld om investeringen in onderzoek, technologie en ontwikkeling op het gebied van cyberveiligheid in de Unie te bundelen en beter te coördineren. Het kenniscentrum zal bijdragen tot het creëren van synergiën, grensoverschrijdende initiatieven stimuleren en vermijden dat er onnodig dubbel werk wordt verricht.

De Algemene Inspectie ziet, om te komen tot een gelijkaardige aanpak en een antwoord te bieden op identieke problemen met betrekking tot het ontbreken van een voldoende éénvormig beleid binnen de politie, een essentiële rol weggelegd voor een vernieuwde Federale Politieraad. Hoe dit precies in zijn werk moet gaan wordt verder nog ontwikkeld in dit visiedocument.

WAT MOGELIJK IS VOOR EEN TOMAAT MOET OOK MOGELIJK ZIJN VOOR DE POLITIE!

De Algemene Inspectie beseft, beste lezer, dat bovenstaande tussentitel enigszins provocatief is, maar toch ... Immers, groenten en fruit worden bekeken, veredeld, geproefd, bestudeerd en ontleed en

⁵⁷ Zie https://www.eerstekamer.nl/wetsvoorstel/35447_wet_gegevensverwerking_door, geconsulteerd op 01.06.2022.

⁵⁸ Zie <https://www.theguardian.com/australia-news/2022/jun/09/five-eyes-must-ramp-up-fight-against-rising-organised-afp-commissioner-warns>, geconsulteerd op 29.06.2022.

⁵⁹ Zie <https://www.bellingcat.com/>, geconsulteerd op 04.08.2022.

⁶⁰ Zie onderzoek van de universiteit van Amsterdam, <https://scripties.uba.uva.nl/search?id=c2244752>, geconsulteerd op 20.07.2022.

⁶¹ Zie <https://ccb.belgium.be/nl/ncc>, geconsulteerd op 16.10.2022.

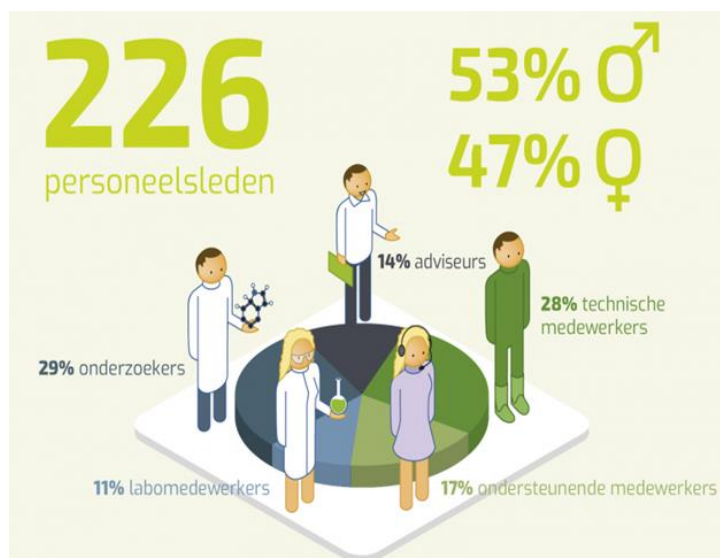
wellicht ontbreken hier nog een aantal werkwoorden. Dit gebeurt in centra zoals het “Centre wallon de Recherches agronomiques”⁶². In deze wetenschappelijke instelling, die afhangt van het Waals gewest, werken niet minder dan 430 personen, waarvan 120 wetenschappers. Ongeveer 130 wetenschappelijke projecten worden door het centrum uitgevoerd, na te hebben geluisterd naar de noden van de sector in Wallonië, België, Europa en zelfs daarbuiten. Het centrum zet in op:

- Innovatie : productieprocessen en producten verbeteren;
- Hoe duurzamer produceren?
- Risico’s in kaart brengen die een impact kunnen hebben op de productie;
- Nagaan hoe het milieu en de consumenten beter kunnen worden beschermd.

Wat het noorden van het land betreft zijn er 4 erkende landbouwcentra: het Landbouwcentrum voor Voedergewassen (LCV), het Bieteninstituut (KBIVB), het Proefcentrum voor de Aardappelteelt (PCA) en het Landbouwcentrum Granen Vlaanderen (LCG). Daarnaast zijn er nog het proefcentrum Fruit, Het Proefcentrum Hoogstraten, het Proefcentrum voor de Groenteteelt, het Praktijkpunt Landbouw, het Vlaams Centrum voor de Bewaring van Tuinbouwproducten, Het Proefcentrum Sierteelt, het Proefcentrum Groenteteelt en Inagro⁶³. Deze centra zijn netjes verdeeld over Vlaanderen.

Als voorbeeld, Inagro alleen al telt 226 personeelsleden zoals blijkt uit onderstaande informatie:

⁶² Zie <https://www.wallonie.be/fr/acteurs-et-institutions/wallonie/autres-acteurs-publics-de-la-wallonie/centre-wallon-de-recherches-agronomiques-cra-w>, geconsulteerd op 08.05.2022.

⁶³ Zie <https://www.landbouwleven.be/art/d-20200304-GFA4RQ>, geconsulteerd op 08.05.2022.

Ook op Europees vlak heeft men de boodschap begrepen dat innovatie en politie onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Het Europees parlement voorziet in een aanpassing van de bevoegdheden van het politieagentschap Europol, het takenpakket wordt immers uitgebreid tot onderzoeks- en innovatieprojecten⁶⁴.

Ook veiligheid is het waard om, naar analogie van de land- en tuinbouwsector, een permanent “wetenschappelijk proefcentrum” te creëren.

De Belgische geïntegreerde politie zet structureel⁶⁵ in op innovatie... sinds 2022. Een kerngroep werd opgericht evenals een SPOC⁶⁶ inzake innovatie. Een netwerk aan “innovatieambassadeurs” groepeerde die collega’s in de politiediensten die het meest actief zijn op dit vlak en die hun kennis en kunnen willen delen met anderen. Het geheel wordt gecoördineerd door de dienst

CG/innovatie van de Federale Politie. Tevens zal een kennisdatabank innovatie worden opgericht. Dit initiatief, hoewel uiterst nuttig en noodzakelijk, kan natuurlijk niet worden vergeleken met datgene wat actueel reeds sinds vele jaren bestaat binnen de fruit- en groentensector. Voor de Algemene inspectie is het duidelijk, ook veiligheid is het waard om, naar analogie van de land- en tuinbouwsector, een permanent “wetenschappelijk proefcentrum” te creëren. In elk geval heeft de geïntegreerde politie een eerste belangrijke stap gezet.

De vraag is of een dergelijke oefening enkel aan de politie kan worden toevertrouwd. In een rapport⁶⁷ over de toekomst van de politie van de Canadese provincie Quebec komt deze problematiek eveneens aan bod. Naast de aanbeveling tot het opstellen van een alomvattende analyse van de technologische behoeften in het kader van de openbare veiligheid en vervolgens van een transformatieplan, pleit het rapport ook om belanghebbenden van buiten de politie te betrekken. Onder meer het creëren van een ‘permanente commissie voor het gebruik en de evaluatie van technologie in een politieomgeving’, met de aanwezigheid van deskundigen op het gebied van ethiek, wordt voorgesteld. Als goed voorbeeld in het Canadese rapport wordt verwezen naar het sinds 2011 opgerichte ‘Institut national d’excellence en santé et en services sociaux’, dat een soortgelijke rol speelt voor de medische sector en waartoe onder meer een onafhankelijk wetenschappelijk comité behoort. In Engeland wordt de coördinerende rol inzake innovatie vervuld door het ‘College of Policing⁶⁸’, dat onder meer bevoegd is voor het bepalen van normen en standaarden in een politieomgeving. Dit ‘College of Policing’ komt verder in dit visiedocument nog uitgebreid aan bod.

⁶⁴ Zie <https://www.europarl.europa.eu/news/nl/agenda/briefing/2022-05-02/8/hervorming-europol-ep-leden-steunen-meer-bevoegdheden-met-voldoende-toezicht>, geconsulteerd op 21.05.2022.

⁶⁵ Dit betekent dus niet, naar analogie van wat werd geschreven over samenwerking, dat er sinds 2001 binnen de Belgische politiediensten niet werd nagedacht en werd gewerkt rond innovatie. Alleen wordt dit niet ondersteund door een duidelijk eenvormig beleid, gestoeld op een wetenschappelijke basis.

⁶⁶ Single point of contact

⁶⁷ Comité Consultatif sur la réalité policière, « rapport final - modernité confiance, efficience », gouvernement du Quebec, 2021, zie https://www.securitepublique.gouv.qc.ca/fileadmin/Documents/police/publications/AP-061_2019-12_.pdf, pagina 79, geconsulteerd op 08.05.2022.

⁶⁸ Zie www.college.police.uk/support-forces/innovation, geconsulteerd op 28.05.2022.

Een land dat de duidelijke keuze heeft gemaakt om vooruit te kijken, is Duitsland. Zowel de politie van de deelstaat Noordrijn-Westfalen⁶⁹ als van Hessen beschikken sinds kort allebei over een “innovatielaboratorium”. Het doel wordt als volgt omschreven : *“Wij willen voorbereid zijn op de uitdagingen van de toekomst en werken daarom vandaag al aan oplossingen om de politie, de binnenlandse veiligheid en de bevolking zo goed mogelijk voor te bereiden op morgen en overmorgen”*.

Wie zal er werkzaam zijn? Ondertussen werd er gestart met de zoektocht naar computerwetenschappers, natuurkundigen, bedrijfskundigen, ingenieurs, bouwtechnici, zakelijke IT-specialisten, robotica-experten maar ook personeelsleden van de politie. Allen moeten, volgens de site, aan één gemeenschappelijke persoonlijkheidskenmerk voldoen : *“Het moet gaan om creatieve geesten”*.

Ten slotte moet er ook even worden ingegaan op het “Vias Institute”, dat tot 2017 het Belgisch Instituut voor de Verkeersveiligheid was. “Vias Institute” is sinds 2016 volledig onafhankelijk via een partnership met de Royal Automobile Club of Belgium (RACB). Zij omschrijven zichzelf als volgt : *“Vias institute is een onafhankelijk en multidisciplinair Belgisch kenniscentrum dat streeft naar een nog betere verkeersveiligheid, mobiliteit en maatschappelijke veiligheid. Het team van 120 medewerkers zet zijn kennis zo breed mogelijk in”*. Vias deelt mee op het vlak van maatschappelijke veiligheid onder meer de volgende activiteiten te ontplooiën :

- Het bestuderen van cybercriminaliteit in zowel nationale als internationale projecten, waarbij wordt verwezen naar het project “ANITA⁷⁰”.

⁶⁹ Zie <https://polizei.nrw/presse/die-polizei-der-zukunft-innovation-lab-in-duisburg-eroeffnet>, geconsulteerd op 23.10.2022.

⁷⁰ Via het ANITA-project - dat staat voor ‘Advanced tools for fighting online illegal trafficking’ - wordt een systeem ontwikkeld dat zowel online (surface web, deep web, dark net) als offline (databanken) activiteiten van illegale

- Inzicht vergaderen in het probleem van georganiseerde criminaliteit maar evenzeer hoe verschillende vormen ervan aangepakt kunnen worden, onder meer via het "PASSAnT-platform"⁷¹.
- Reeds tweemaal, waarvan laatst in 2021, werd een grootschalige Veiligheidsbarometer⁷² bij ondernemingen georganiseerd over hoe veiligheid en beveiliging op de agenda moet worden gezet en hoe bedrijven zich kunnen wapenen in de strijd tegen criminaliteit.
- Perceptiemetingen werden verricht waarbij het draagvlak bij de burger ten aanzien van technologieën wordt gemeten, onder meer op het vlak van biometrie⁷³.

Los van het feit dat dergelijke studies op zich nuttig zijn, werd onlangs wel kritiek uitgeoefend op het "Vias Institute". Zo onthulde de krant De Standaard⁷⁴ dat *"Vias de overheid systematisch te veel aanreket voor de studies die het doet. Met de marge die zo ontstaat, financiert Vias andere activiteiten binnen het bedrijf. Personeel dat wordt betaald met overheidsgeld, schakelt Vias bovendien in voor werk dat niet ten dienste van de overheid is"*. Vias zelf ontkende dat het overfactureert aan de FOD Mobiliteit. Lezing van artikel 1 van het K.B. van 13.08.2022 "betreffende de toekenning aan Vias institute van een subsidie ten laste van de begroting van de Federale Overheidsdienst Mobiliteit en Vervoer" leert in elk geval wel dat er *"aan de coöperatieve vennootschap, erkend als sociale onderneming, Vias institute een subsidie van 5.550.000 EUR wordt toegekend om de kosten te dekken die voortvloeiën uit zijn missie als openbare dienst, ten laste van de algemene uitgavenbegroting van de Federale Overheidsdienst Mobiliteit en Vervoer"*. Een nieuw artikel van De Standaard stelde zich bovendien vragen bij de verstrengeling tussen Vias en de autolobby⁷⁵.

De Algemene Inspectie is voorstander van het bestaan van een specifieke entiteit, bevoegd voor het opvolgen van innovatie en waar ook onderzoek over veiligheidsvraagstukken kan worden gevoerd, waartoe zowel personen van binnen als buiten de politie moeten behoren. In ieder geval moet een dergelijke entiteit beschikken over duidelijke transparante structuren en bij voorkeur zijn ingebed in een overheidsstructuur. Een inbreng van de academische wereld is noodzakelijk evenals een ethische toetsing. Het politieonderwijs moet trouwens zo vlug als mogelijk worden geïntegreerd in de Bologna-structuren en dus in het regulier hoger onderwijs, zodat de politie een onderdeel kan worden van deze academische wereld. Deze entiteit dient over de nodige financiële middelen te beschikken om haar werking te garanderen. De Algemene Inspectie ziet op dit vlak een rol weggelegd voor een vernieuwde Federale Politieraad. Deze vernieuwde Federale Politieraad, waartoe zowel de politie, controleorganen, bestuurlijke en gerechtelijke overheden, de academische wereld als andere gebruikers van de politie moeten toe behoren, moet ook garant staan voor het transparant bepalen van de activiteiten inzake innovatie en onderzoek, onder meer door het bepalen van een onderzoeksagenda. Ook op dit vlak dringt een professionalisering zich op.

---

handel in kaart brengt via de analyse van tekst, geluid, video en beeld. Het systeem gaat specifiek op zoek naar sporen van transacties van wapens, illegale geneesmiddelen en drugs en de financiering van terrorisme. Zie <https://www.anita-project.eu/>, geconsulteerd op 15.10.2022.

⁷¹ PASSAnT – 'Platform for innovative Security Solutions in hArbours & Terminals' - is een Belgisch-Nederlandse alliantie van kennisinstellingen, overheden en bedrijven, die met Europese steun vorm geeft aan innovatieve oplossingen voor het opsporen van havencriminaliteit. Zie onder meer <https://www.projectendatabank.be/nl/projecten/passant-platform-for-innovative-security-solutions-harbours-terminals-1247/>, geconsulteerd op 15.10.2022.

⁷² Zie <https://www.vias.be/nl/newsroom/een-kwart-van-de-organisaties-heeft-last-van-lasterlijke-aanvallen-op-sociale-media-/>, geconsulteerd op 15.10.2022.

⁷³ Zie <https://www.vias.be/nl/veiligheid/debat-draagvlak-biometrie/>, geconsulteerd op 15.10.2022.

⁷⁴ Zie https://www.standaard.be/cnt/dmf20221007_97746225, geconsulteerd op 15.10.2022.

⁷⁵ Zie https://www.standaard.be/cnt/dmf20221009_97621906, geconsulteerd op 15.10.2022.

OVER DE DOMINANTIE VAN SYNTHETISCHE MEDIA of “IF ANYTHING CAN BE REAL, NOTHING IS REAL”

Euh, welke media zullen dominant worden? Dat was de reactie van de auteurs van dit visiedocument toen zij geconfronteerd werden met een titel van een artikel in de krant De Tijd⁷⁶ van 18.12.2021. De stelling van dominantie komt van Chris Umé. Uit het artikel van De Tijd blijkt dat betrokkene het brein is achter een video op TikTok waarin de Amerikaanse steracteur Tom Cruise allerlei dingen doet. Alleen werd deze video nooit echt met de bekende Amerikaanse auteur opgenomen, maar is hij wel het resultaat van het toepassen van artificiële intelligentie. Alles is dus deepfake, volledig gecreëerd in het hoofd en met de computer van Chris Umé.

Synthetische media zijn media, zoals foto's, video's, teksten of geluidsfragmenten, die zijn gecreëerd of gemodificeerd door kunstmatige intelligente software. Hierdoor wordt het mogelijk om volledig nieuwe én geloofwaardige video's te creëren, onderling gezichten in video's te verwisselen, iemands stem na te maken, teksten te genereren en objecten in video's of foto's te verwijderen alsof ze er nooit geweest zijn. Deze laatste techniek is trouwens iets van alle tijden. Een mooi voorbeeld is het verwijderen van de foto van de Engelse Koning George VI⁷⁷ waarbij enkel nog de eerste minister van Canada, William Lyon Mackenzie King⁷⁸ en Elizabeth Angela Marguerite Bowes-Lyon⁷⁹ op de uiteindelijke gepubliceerde foto stonden. Synthetische media bestonden dus ook al in 1939!

Hieronder: links “the Queen mother” zonder echtgenoot, rechts met (rechts is de originele foto)

Een ander meer recent voorbeeld van “deep fake” was te zien op eerste kerstdag 2020 op de Engelse zender Channel 4 waarbij, op hetzelfde ogenblik van haar officiële kerstrede op andere Britse televisiekanalen, een satirische kersttoespraak⁸⁰ van de (ondertussen reeds overleden) Engelse Koningin werd uitgezonden. Op de inhoud van haar boodschap na en het feit dat men niet elke dag een op een tafel dansende Queen op televisie ziet, is de uitzending net echt. Doel van de Britse Channel 4 was precies om de bedreiging te benadrukken die verkeerde informatie kan hebben op een samenleving.

⁷⁶ Zie <https://www.tijd.be/dossier/ontbijt/chris-ume-de-man-achter-de-deepfake-van-tom-cruise-sommigen-noemden-dit-het-einde-van-de-wereld/10354467.html>, geconsulteerd op 22.01.2022.

⁷⁷ Hij was koning van het Verenigd Koninkrijk van 11 december 1936 tot zijn dood in 1952.

⁷⁸ Hij was een Canadees staatsman en politicus die drie driemaal als minister-president van Canada fungeerde, van 1921 tot 1926, van 1926 tot 1930 en van 1935 tot 1948.

⁷⁹ Beter gekend als “Queen Elizabeth The Queen Mother”.

⁸⁰ Zie <https://edition.cnn.com/videos/business/2020/12/25/queen-elizabeth-deepfake.cnn>, geconsulteerd op 23.01.2022. Wat Tom Cruise betreft, zie <https://edition.cnn.com/2021/08/06/tech/tom-cruise-deepfake-tiktok-company/index.html>, geconsulteerd op 23.01.2022.

We evolueren dus door synthetische media naar een wereld waar de scheidslijn tussen wat door een mens werd gemaakt en wat door een machine, steeds dunner wordt. Zo is het mogelijk om een tenniswedstrijd te tonen waar Roger Federer tegen Roger Federer speelt, zonder dat iemand ook maar iets abnormaals aan het spelbeeld zal kunnen opmerken, buiten het feit dat het natuurlijk onmogelijk is om tegen jezelf te spelen. Het economisch interessante hieraan is dat een bekend voetballer, zonder zelf aanwezig te moeten zijn, gemakkelijk en duizenden keren kan worden ingezet voor commerciële doeleinden. We spreken in dit geval van “body doubles⁸¹”. Ook het geven van een speech in tientallen talen tegelijk wordt zo een fluitje van een cent. De computer maakt het allemaal mogelijk.

De vraag is natuurlijk welke impact het fout gebruik van deepfake kan hebben op onze samenleving. Stel U de president van de Verenigde Staten voor die op sociale media, al snel overgenomen door officiële media, zou komen vertellen dat de derde wereldoorlog is uitgebroken. Of nog, stel dat een populaire politicus, die snel stijgt op de politieke ladder, net voor de verkiezingen op een video te zien is waarop iedereen kan zien en horen dat hij steekpenningen aanneemt. De politie komt in actie en een arrestatie volgt. Vooraleer het bewijs kan worden geleverd, m.n. dat de video deepfake is, is de verkiezingsdag voorbij en blijkt hij niet te zijn herverkozen.

Deepfake

Als alles kan worden nagemaakt, kan ook alles worden ontkend.

Fraude, afpersing, pesterijen en intimidatie, maar ook het manipuleren van openbare debatten en het destabiliseren van politieke processen zijn derhalve mogelijk. De politie kan zich door deepfake geconfronteerd zien met ernstige sociale onrust maar ook met bewijsmateriaal dat wordt vervalst. Zonder

enige twijfel is het grootste slachtoffer van deepfake de waarheidsgedachte. Want als alles kan worden nagemaakt, kan ook alles worden ontkend. Straks kan iedereen “deepfake” roepen als het hem past. Naast de digitale deepfake, die relatief recent is, wordt de politie reeds langer en ook steeds meer geconfronteerd met “gewoon” fake news.

Hoewel het verspreiden van desinformatie niet strafbaar is, kan het wel een serieuze impact hebben. De burger kan erdoor het vertrouwen verliezen in de overheid, in bepaalde experts, of nog in bepaalde groepen mensen en zelfs in de (meestal traditionele) nieuwsmedia. Het kan aanleiding geven tot geldverlies, publieke onrust, discriminatie en racisme enz. Nepnieuws bestaat sinds mensenheugenis en zal ook steeds blijven bestaan. Net dit moet voor de politie des te meer een reden te zijn om zelf goed te communiceren en om “haar” waarheid te schrijven, gebaseerd op feiten, onderzoek en onder controle van bestuurlijke, gerechtelijke en controleorganen.

⁸¹ Een body double is iemand die in een speelfilm een scène speelt in plaats van de eigenlijke acteur. In het kader van synthetische media zal artificiële intelligentie ervoor zorgen dat de “body double” kan worden gebruikt om reclame te voeren.

Een voorbeeld hiervan is de Nederlandse politie⁸² die het internet screent op nepnieuws en via sociale media hieronder reageert, in dit geval in het kader van de Corona-epidemie:

“Er gaat op dit moment #fakenews rond met de naam van de #politie erboven. Het bericht stelt dat vanavond alle straten op slot gaan omdat de luchtmacht het land gaat desinfecteren. Verwijder het svp van social media; het is niet waar! pic.twitter.com/6C7PVQTfS3

— Politie Rotterdam-Oost (@politieRdam_O) March 22, 2020”

De Nederlandse politie gaat dus actief op zoek, via de webcare specialisten van de nationale eenheid en 10 regionale eenheden, naar desinformatie die een impact kan hebben op onder meer de veiligheid van de bevolking. Doel is om *“de angel eruit te trekken en juiste informatie te verstrekken”*. Ook de (digitale) wijkagenten van de Nederlandse politie spelen een belangrijke rol, maar daarover later meer in dit visiedocument.

Uit een Belgisch onderzoek⁸³ van 2018 blijkt dat 3 op 4 politiezones aanwezig zijn op sociale media, dat aantal zal ondertussen ongetwijfeld zijn gestegen. De vraag stelt zich wel of er enige “eenvormigheid” is in die aanwezigheid, doen alle politiezones hetzelfde? Hoeveel van de politiezones voeren een actief beleid dat ruimer is dan het verschaffen van informatie via sociale media? Welke Belgische politiezones beschikken over een digitale wijkagent, die het digitale doen en laten van zijn gebied monitort? België kent, naar het voorbeeld van Europa, weliswaar een “Internet Referral Unit”, behorend tot de Federale Politie, die specifiek kwaadaardige inhoud op het internet en in de sociale media opspoorst en onderzoekt. Deze eenheid beschikte in 2021 over 21⁸⁴ personeelsleden. De vraag is of dit voldoende is in deze steeds meer digitale wereld. Sommige politiediensten hebben al stappen gezet in deze digitale transformatie, zo blijkt toch uit een debat van 25.03.2022, georganiseerd door het Centrum voor Politiestudies CPS, met als titel “De impact van fake news op het werk van politie- en veiligheidsdiensten”. Zo beschikt de lokale politie van Oostende over twee communicatieverantwoordelijken die onder meer specifiek de sociale media opvolgen om fake news te detecteren en erop te reageren.

De digitale aanpak is en blijft versnipperd in het Belgische politielandschap. De vraag is of die versnippering anno 2022 en met zicht op de toekomst nog wel aanvaardbaar is. Versnippering is kenmerkend voor ons politiebesteding en reeds in 2009 kwam een universitaire studie⁸⁵ met als titel “E-communicatie kader van Politie naar de burger in het kader van de Excellente politiezorg” al tot de conclusie dat iedere politiezone zelf zijn internetaanwezigheid bepaalt, zowel naar lay-out als naar inhoud. Anno 2022 moet worden vastgesteld dat die uniformiteit qua lay-out weliswaar is toegenomen, maar veel minder op de inhoudelijk vlak. Dat hoeft niet te verwonderen, kleine zones hebben nu éénmaal niet de middelen om in een aparte communicatiedienst te voorzien. In hoeverre daarmee alle burgers op dezelfde manier

---

De digitale aanpak is en blijft versnipperd in het Belgische politielandschap. In hoeverre daarmee alle burgers op dezelfde manier worden behandeld, is nog maar de vraag.

---

⁸² Zie <https://www.vpro.nl/argos/lees/onderwerpen/corona-debunker/2020/politie-nepnieuws.html>, geconsulteerd op 27.03.2022.

⁸³ Zie <https://polinfo.kluwer.be/newsview.aspx?contentdomains=POLINFO&id=VS300601751&lang=nl>, geconsulteerd op 27.03.2022.

⁸⁴ Zie <https://trends.levif.be/economie/high-tech/numerik/quand-la-covid-pousse-la-police-judiciaire-a-intervenir-sur-le-web/article-normal-1391667.html>, geconsulteerd op 27.03.2022.

⁸⁵ Zie https://libstore.ugent.be/fulltxt/RUG01/001/458/163/RUG01-001458163_2011_0001_AC.pdf, geconsulteerd op 27.03.2022.

worden behandeld, is nog maar de vraag. Gevaarlijker is de vaststelling dat hierdoor het merendeel van de politiezones geen zicht hebben van wat er zich afspeelt op hun “digitale grondgebied”.

“TO METAVERSE OR NOT TO METAVERSE”, THAT’S THE QUESTION

In een artikel van de krant De Tijd van 22.01.2022⁸⁶ blijkt dat de Amerikaanse supermarktgigant Walmart broedt op de verkoop van digitale versies van allerhande producten, gaande van speelgoed tot decoratieartikelen. Voetbalclub Manchester City werkt samen met Sony om een digitale kopie te maken van hun voetbalstadion, stadion dat fans virtueel kunnen bezoeken. Een Antwerps bedrijf bracht net voor kerst 2021 twaalf digitale diamanten op de markt waarvan de digitale eigendoms certificaten in amper drie minuten de deur uitgingen voor meer dan 6.100 euro per stuk⁸⁷. En voor de liefhebbers van John Lennon, geïnteresseerden hadden de mogelijkheid om zijn gitaar te kopen⁸⁸. Alleen verkoopt zijn zoon niet het object zelf, wel zal hij een reeks bezittingen van zijn vader digitaliseren en verkopen als non-fungible tokens⁸⁹ (NFT's). Ook de retailsector blijft niet achter, zo kocht Carrefour een stuk virtuele grond in het spel “The Sandbox”, voor een prijs van 300.000 euro's. Dit alles is... metaverse. Maar wat betekent het? In het concept van de metaverse staat het idee centraal dat virtuele, 3D-omgevingen, die in real time toegankelijk en interactief zijn, het medium zullen worden van de toekomst voor sociale en zakelijke betrokkenheid. Metaverse zal bedrijven en individuen in staat stellen op dezelfde manier als nu deel te nemen aan de economische activiteit, maar dan in een virtueel gecreëerde wereld. In deze virtuele wereld zal er kunnen worden gebouwd, gehandeld en geïnvesteerd in producten, goederen en diensten. Whisfull thinking van een paar computernerds? Absoluut niet, want de uitleg hiervoor komt alvast van het “World Economic Forum⁹⁰”, een toch wel niet onbelangrijke organisatie.

Wat zou er mogelijk (moeten) worden? Een vliegtuig zal kunnen worden gebouwd in de metaverse, waar elke specialist vanuit zijn eigen locatie kan aan werken. De ruïnestad Machu Picchu zal perfect virtueel kunnen worden bezocht. Het economisch potentieel is enorm. Het hoeft niet te verwonderen

⁸⁶ Zie

<https://www.tijd.be/markten-live/nieuws/algemeen/graven-naar-beleggingsgoud-in-de-metaverse/10361264.html>, geconsulteerd op 24.01.2022.

⁸⁷ Zie <https://www.thesun.co.uk/money/17115280/diamond-brand-digital-products-signum/>, geconsulteerd op 24.01.2022.

⁸⁸ Zie

<https://www.rtf.be/article/des-souvenirs-de-john-lennon-et-des-beatles-en-nft-10921582>, geconsulteerd op 26.01.2022 en <https://www.nu.nl/muziek/6180181/zoon-van-john-lennon-verkoopt-spullen-van-vader-en-the-beatles-als-nfts.html>, geconsulteerd op 26.01.2022.

⁸⁹ Wat is een NFT? Op deze site staat de volgende uitleg: <https://www.nibcdirect.be/nl/blog/wat-zijn-non-fungible-tokens-of-nft-s/>, geconsulteerd op 26.01.2022:

“Non fungible” betekent min of meer dat het uniek is en niet kan worden vervangen door een ander, identiek item. Een munt van 2 euro met de beeltenis van koning Filip is bijvoorbeeld vervangbaar. Ruil er eentje voor een andere, en u heeft precies hetzelfde (hoewel u natuurlijk kan betogen dat de andere euromunt uit andere moleculen is opgebouwd). Ook is een non-fungible token onverdeelbaar, het blijft één geheel. Een munt van 2 euro kan u bijvoorbeeld wel verdelen en vervangen door twee munten van 1 euro.

De Mona Lisa is bijvoorbeeld ‘non-fungible’ of onvervangbaar. Als u dat schilderij inruilt voor een ander schilderij - zeg maar het Meisje met de parel - heeft u iets heel anders in handen. NFT's zijn precies hetzelfde: het zijn unieke activa. Het grote verschil met pakweg de Mona Lisa zit hem erin dat NFT's digitaal zijn en dat hun eigendom wordt geverifieerd door blockchain-technologie.

NFT's kunnen werkelijk alles zijn wat in digitale vorm mogelijk is (zoals tekeningen, muziek, of zelfs een electrocardiogram of röntgenfoto), maar veel van de opwinding gaat momenteel over het gebruik van NFT's om digitale kunst, verzamelstukken, gaming-objecten of zelfs memes te verhandelen en ermee te speculeren”.

⁹⁰ Zie

<https://www.weforum.org/agenda/2022/01/building-inclusive-metaverse-must-start-now/>, geconsulteerd op 24.01.2022.

dat firma's reclame zullen willen aanbrengen in deze virtueel te bezoeken wereld. En net zoals in de echte wereld zullen ontwikkelaars in de virtuele wereld architecten aanstellen voor het ontwerp van hun gebouwen en er vervolgens digitale bouwers op loslaten. Ontwikkelaars zullen virtuele winkels verhuren aan bekende merken uit de fysieke wereld. De hoop is dat ze trekpleisters worden voor het leger avatars⁹¹ dat in die werelden komt shoppen en spelen.

Moet de politie aanwezig zijn in deze wereld? En zo ja wie, de Lokale Politie of de Federale Politie? Zullen we toelaten dat criminelen afspraken maken in deze wereld, of nog dat in een bepaald spel een virtuele wereld wordt gecreëerd waar racisme of verkrachting hoogtij vieren? Moet virtuele diefstal bestraft worden?

WAT ZIJN UW DIGITALE AANRIJTIDEN?

Laat ons even terugkeren naar een onderwerp dat door de doorsnee politie- en beleidsverantwoordelijke goed is gekend. In de toelichting van artikel 9 van de wet op de geïntegreerde politie van 1998 werden een aantal factoren vooropgesteld die een invloed hebben op de totstandkoming van de politiezones :

“1° de vereiste personeelssterkte om de basispolitiezorg te verzekeren in de gehele zone, rekening houdend met de invloed op het effectief dat de creatie van één of meer politiestations in elke gemeente van de zone, overeenkomstig artikel 10 zal teweeg brengen;

2° de aanrijtijden;

3° het maximum aantal gemeenten om de doeltreffende uitoefening van het gezag van de burgemeesters te waarborgen;

4° de sociaaleconomische en bestuurlijke karakteristieken van de zone”.

Aanrijtijden zijn niet alleen voor de politie maar ook voor brandweer- en ambulancediensten belangrijk, het is nu éénmaal van belang om in spoedsituaties snel ter plaatse te kunnen zijn. Bovendien ervaren burgers ook een hoger veiligheidsgevoel als de politie snel ter plaatse is. Voorts is het ook een belangrijke parameter die door burgemeesters wordt aangehaald in de discussie over fusies, zoals bleek uit een onderzoek⁹² gevoerd in 2018 naar de bereidwilligheid van fusies in Vlaanderen. Het woord “aanrijtijden” komt maar liefst 21 maal in de tekst voor. Uit een Nederlands onderzoek⁹³ blijkt dat de Politie in de meeste gevallen bij spoedgevallen binnen de 3 tot 10 minuten ter plaatse komt. Aanrijtijden zijn derhalve van belang in de echte wereld. En in de virtuele wereld? Wie aan de Korpschef van een Lokale Politiezone vraagt wat zijn digitale aanrijtijden zijn, die zal vaak geen antwoord bekomen.

In Frankrijk heeft de Gendarmerie in 2018 een “brigade numérique⁹⁴” opgericht vanuit de vaststelling dat steeds meer gebruikers geen tijd meer hebben om naar de territoriale eenheden te gaan doch wel gebruik maken van smartphones, tablets en computers. Deze digitale brigade functioneert 24 uur op 24, 7 dagen op 7 en geeft online een antwoord op alle gestelde vragen. De samenleving digitaliseert immers en dat vraagt om een politie die aanwezig is zowel in de fysieke wereld als in de digitale wereld. Waar de “gewone” wijkagent door de buurt fietst, doet de digitaal wijkagent dat via de computer.

⁹¹ Een avatar is een soort van virtuele versie van jezelf.

⁹² Cools, M., Janssens, J., Van Wymersch, G., De Raedt, E., & Koekelberg, F. (2018). Schaalvergroting van de Vlaamse politiezones : onderzoek naar bestaande en toekomstige samenwerkingsverbanden binnen het Vlaamse politielandschap. (J. Janssens & M. Cools, Eds.). Gent: Institute for International Research on Criminal Policy, zie <https://biblio.ugent.be/publication/8620283/file/8620286.pdf>, geconsulteerd op 30.01.2022.

⁹³ Zie

<https://www.politie.nl/nieuws/2019/september/20/aanrijtijden-politie.html>, geconsulteerd op 30.01.2022.

⁹⁴ Zie <https://www.gendarmerie.interieur.gouv.fr/Brigade-numerique>, geconsulteerd op 30.01.2022.

Daarom hebben steeds meer Nederlandse wijkteams een digitale wijkagent⁹⁵. Deze digitale wijkagent houdt niet alleen een oogje in het zeil op het internet, hij zet ook in op de digitale bewustwording en vaardigheid van collega's, onder meer door wijkagenten regelmatig aan te sporen zelf ook gebruik te maken van digitale kanalen. Het takenpakket van de digitale wijkagent wordt op de site⁹⁶ van de Nederlandse politie als volgt omschreven: *“Hij doet onderzoek naar gedigitaliseerde criminaliteit. Denk daarbij aan online smaad, sexting, internetplichting, klassieke misdaad met een digitaal component. Hij geeft tips aan collega's en inwoners over het veilig gebruik van internet. Samen met collega's verzorgt hij de “social media” van zijn team, zoals de Facebookpagina en het Instagramaccount van de politie in jouw buurt. Hij plaatst posts op die pagina's, beantwoordt vragen van inwoners, maar geeft ook voorlichting op scholen over bijvoorbeeld sexting en digitaal pesten. De digitaal wijkagent is er voor de online basispolitiezorg. Inwoners kunnen bij hem terecht voor het doorgeven en verkrijgen van informatie over zaken die zich in de digitale wereld afspelen”*. Een digitale wijkagent heeft derhalve zicht op de online verbindingen die in de analoge samenleving niet direct zichtbaar zijn. Verder zet de politie in Nederland ook in op een beter contact met jongeren, zo gamen⁹⁷ politiecollega's uit verschillende teams twee uur per week in de drie populaire online games met jongeren.

Sociale media zijn niet meer uit het leven van de burger weg te denken en zullen op buurtniveau een steeds grotere rol gaan spelen. Ook de politie en bij uitbreiding de wijkagent moet de digitale spin worden in het web, niet enkel vanuit een toezijende maar ook helpende functie. De gegroeide noodzaak tot samenwerking met allerlei instellingen zoals scholen, clubs, gezinnen, de middenstand, de jeugdzorg en andere, die als partners kunnen worden gezien bij het bestrijden van misdaad en sociale problemen, vereisen een aanwezigheid van de politie, niet alleen fysiek, maar ook daar waar de burger zich bevindt, dus ook digitaal.

De digitale wereld verplicht ook de recherche om zaken anders aan te pakken. Uit een krantenartikel⁹⁸ met als titel 'Hoe de politie van Aalter een Nederlandse phishingbende kliste' dat snelheid van handelen en optimale samenwerking tussen lokale en federale politiediensten cruciaal is. In deze zaak *“werd iedereen die op het commissariaat langskwam met een melding van phishing meteen ontvangen, ook buiten de openingsuren. Als je de mensen wegstuurt en ze komen een week later terug voor hun aangifte, dan ben je al veel tijd verloren. Door meteen alles te registreren, is de kans veel groter dat je geld kunt recupereren én sporen kunt vinden”*. De vraag is natuurlijk of ieder lokaal politiekorps in België deze en andere vormen van cybercriminaliteit op bovenvermelde manier aanpakt of in staat is om zo aan te pakken.

QUO VADIS, GEINTEGREERDE POLITIE? WAAR GAAT GIJ HEEN?

Bovenstaande en andere uitdagingen doen de vraag rijzen of de Belgische geïntegreerde en op vele niveaus gestructureerde politie klaar is om de toekomst te trotseren. Ook de Minister van Binnenlandse Zaken heeft zich deze vraag gesteld en wil, via de door haar gelanceerde Staten-Generaal⁹⁹ van de Politie die tot doel hebben *“de uitdagingen van de politie in beeld brengen en beleidsaanbevelingen doen. Het einddoel is te komen tot een meer moderne en dynamische politie op basis van een vernieuwde visie en aanpak. De sleutelpartners en belanghebbenden zullen hiermee de*

⁹⁵ Zie <https://bureaulandman.nl/wp-content/uploads/2021/01/pionieren-in-gebiedsgebonden-politiewerk.pdf>, pagina 33, hoofdstuk 4, geconsulteerd op 27.03.2022.

⁹⁶ Zie <https://www.politie.nl/informatie/de-digitaal-wijkagent.html>, geconsulteerd op 30.01.2022.

⁹⁷ Zie <https://www.vraaghetdepolitie.nl/pesten-en-online/cybercrime/gamen-met-de-politie.html#:~:text=Hoe%20doe%20ik%20mee%3F,de%20politie%20te%20gaan%20gamen.>, geconstuleerd op 30.01.2022.

⁹⁸ Zie https://www.standaard.be/cnt/dmf20220624_95243137, geconsulteerd op 26.06.2022.

⁹⁹ Zie <https://www.besafe.be/nl/veiligheidsthemas/staten-generaal-van-de-politie/staten-generaal-van-de-politie>, geconsulteerd op 16.03.2022.

handen ineenslaan om te komen tot de politie van de toekomst". Diverse werkgroepen werden opgericht en de Algemene Inspectie is dan ook benieuwd of hun vaststellingen zullen overeenkomen met deze van de Algemene Inspectie.

Vooraleer we op de vraag, waar de geïntegreerde politie naar toe moet evolueren, een antwoord kunnen geven is het noodzakelijk even stil te staan bij onze huidige politiestructuur.

3. De geïntegreerde politie van 2001 tot 2022, een systeem dat voldeed aan de noden van haar tijd

De constructie die leidde tot de oprichting van "een geïntegreerde politie gestructureerd op twee niveaus" zag het daglicht via de inwerkingtreding op 05.01.1999 van de wet van 07.12.1998 naar aanleiding van het zogenaamde octopusakkoord. De naam octopus, letterlijk achtarm, verwijst naar de acht politieke partijen die hierbij betrokken waren. Aanleiding waren grotendeels de conclusies van het in april 1997 aan het parlement aangeboden rapport van de onderzoekscommissie Dutroux¹⁰⁰. Hieruit bleek dat de samenwerking tussen de toenmalige Gemeentepolitie, Rijkswacht en Gerechtelijke politie bij de parketten dermate slecht was verlopen waardoor een hervorming van het gehele politieapparaat zich opdrong. De wet van 1998 vormde het orgelpunt van een hervorming die reeds een hele tijd aan de gang was, met als doel om de veiligheid van de burger te verbeteren. Een aantal (soms ingrijpende) aanpassingen aan de veiligheidsstructuren zagen aldus voor 1998 het licht, zoals bv. de demilitarisering van de rijkswacht (1991), het invoeren van het concept van "community policing", het efficiënter beheren van de informatiegaring, de invoering van interpolitiezones¹⁰¹ en van het vijfhoeksoverleg¹⁰², enz.

Belgische politieambtenaren krijgen op internationale congressen nog wel eens de vraag om wat nadere uitleg te geven over wat een "geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus" nu precies inhoudt. Het moet gezegd, de titel is op zich al niet eenvoudig, want hoe kan er sprake zijn van één geïntegreerde politie, die tegelijk gestructureerd is op twee niveaus? Dat buitenlandse collega's het hiermee wat moeilijk hebben is begrijpelijk, doch het is niet zeker dat zelfs de doorsnee Belgische politieambtenaar er zou in slagen om het concept van de geïntegreerde politie helder uit te leggen. Het is dan ook niet eenvoudig, want er bestaat niet alleen een federale, maar ook een lokale recherche, er zijn niet één maar twee directeurs of zelfs meer directeurs¹⁰³ die leiding geven aan de Federale Politie in een provincie. De basisfunctionaliteiten¹⁰⁴ worden door de Lokale Politie uitgeoefend op het gehele grondgebied, behalve in de havens waar deze bevoegdheid toekomt aan de federale scheepvaartpolitie en het tweede (of zo men wenst het eerste) niveau van de geïntegreerde politie niet betrekking heeft op één Lokale Politie, maar wel op (bij de oprichting) 196 Lokale Politiediensten, ...

Het beleid dat werd uitgestippeld voor deze geïntegreerde politie ging uit van een integrale en geïntegreerde aanpak. De krachtlijnen van de eerste kadernota uit 2004, waar wijlen prof. De Ruyver

¹⁰⁰ Commissie opgericht n.a.v. feiten van ontvoering, gijzeling, verkrachting en moord gepleegd in 1995 en 1996 op jonge meisjes door de genaamde Marc Dutroux.

¹⁰¹ Zie

<https://www.tijd.be/algemeen/algemeen/ongeveer-heel-belgie-ingedeeld-in-interpolitiezones/5190212.html>, geconsulteerd op 16.03.2022.

¹⁰² Zie <https://vlex.be/vid/omzendbrief-inzake-vijfhoeksoverleg-29982223>, geconsulteerd op 16.03.2022.

¹⁰³ Het gaat hier dus niet alleen om het bestaan van de bestuurlijk directeur-coördinator en de gerechtelijk directeur, maar bijvoorbeeld ook over de directeur van de federale wegpolitie, scheepvaartpolitie en luchtvaartpolitie.

¹⁰⁴ Zie

http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=2001091731&table_name=wet, geconsulteerd op 13.01.2022.

aan de basis van lag, vormen één van de vele bewijzen van deze integrale en geïntegreerde aanpak van het veiligheidsbeleid doorheen de veiligheidsketen. Als iets de Belgische politie karakteriseert, dan is het wel het principe van de integrale en geïntegreerde aanpak. Tot op heden werd deze lijn aangehouden, hoewel we verder in dit visiedocument zullen zien dat het systeem steeds meer onder druk is gekomen.

In het woordenboek Van Dale betekent “geïntegreerd” het “*tot een eenheid maken of worden*”, maar er zijn op internet ook nog andere definities te vinden zoals “*het maken, groeien of opnemen in een groter geheel*” en “*je zo ontwikkelen dat je past in een andere groep*”. Deze laatste definitie past het best bij het geïntegreerd karakter van de Belgische politie. De 2 niveaus waarvan sprake zijn op het eerste zicht duidelijk, het gaat immers om de Federale Politie enerzijds en de Lokale Politie anderzijds. De Lokale Politie staat in voor de basispolitiezorg¹⁰⁵ en de Federale Politie voor de gespecialiseerde en bovenlokale politiezorg¹⁰⁶.

Beide onderdelen werden dus zo ontwikkeld dat ze bij of in elkaar passen, zoals twee radertjes in éénzelfde apparaat. Zonder het ene onderdeel kan het andere en daarom ook het geheel niet functioneren. Er is een noodzakelijke compatibiliteit tussen beide systemen.

Hoe moeten we ons dat concreet voorstellen? Zo zijn enerzijds (onder meer) het personeelsstatuut, het uniform, het tuchtstatuut en de basis- en vele andere opleidingen voor iedereen gelijk. Ook bestaat de mogelijkheid om op een eenvoudige manier over te stappen van de Federale Politie naar de Lokale Politie (en omgekeerd) en van het ene Korps van de Lokale Politie naar het andere¹⁰⁷. Wat de werking betreft heeft het geïntegreerde karakter betrekking op het feit dat er geen hiërarchische banden bestaan tussen de Federale Politie en de Lokale Politie. De twee niveaus zijn autonoom en ressorteren trouwens onder afzonderlijke overheden. De afstemming tussen beide componenten verloopt dus niet op basis van een interne politionele hiërarchie, zoals dit het geval is bij de Nationale Politie in Nederland of de Franse rijkswacht, maar wel via functionele banden, die een goede samenwerking moeten faciliteren. Voorbeelden van waar Federale Politie en Lokale Politie elkaar met overheden treffen zijn onder meer de Zonale Veiligheidsraad, waar veiligheidsprioriteiten en aandachtspunten binnen een politiezone worden bepaald en besproken. Andere overlegorganen zijn bv. het arrondissementeel rechercheoverleg, de Federale Politieraad of nog het coördinatiecomité van de geïntegreerde politie. Zelfs de Algemene Inspectie is een kind van de

---

Het is duidelijk dat de geïntegreerde politie er sinds haar ontstaan in 2001 in geslaagd is om België te voorzien van een naar behoren werkend politiesysteem, aangepast aan de noden van de tijd. Maar die tijden zijn anno 2022 duidelijk voorbij.

---

¹⁰⁵ Onder basispolitiezorg wordt de organisatie verstaan van een minimale dienstverlening die de Lokale Politie aan de overheid en aan de burgers moet waarborgen, dit op een gelijkwaardige manier over het gehele grondgebied van het Rijk. Het K.B. van 17 september 2001 legt deze minimale dienstverlening vast voor de zeven functies van de basispolitiezorg: wijkwerking, onthaal, interventie, politionele slachtofferbejegening, lokale opsporing en lokaal onderzoek, handhaving van de openbare orde en verkeer, zie http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=2001091731&table_name=wet, geconsulteerd op 16.01.2022.

¹⁰⁶ Een voorbeeld van gespecialiseerde politiezorg is de steun die de Federale Politie levert onder de vorm van luchtsteun. Een voorbeeld van bovenlokale politiezorg is de recherchefunctie die wordt uitgeoefend door de Federale Gerechtelijke Politie.

¹⁰⁷ Voor de politiehervorming van 2001 was dit niet mogelijk. Een lid van de rijkswacht dat overstapte naar de gemeentepolitie of de gerechtelijke politie, diende opnieuw de basisopleiding te volgen. Het omgekeerde gold natuurlijk ook.

politiehervorming van 1998¹⁰⁸ en verpersoonlijkt het geïntegreerd karakter van de politie; de Algemene Inspectie controleert immers beide niveaus. Ze allemaal opsommen zou ons binnen dit bestek echter te ver leiden.

Ten einde te vermijden dat de Federale Politie en iedere Politiezone elk een beleid zouden voeren waarbij enkel wordt gefocust op de situatie en prioriteiten van het eigen Korps, zijn er bovendien meerdere mechanismen voorzien die moeten leiden tot een integraal en geïntegreerd veiligheids- én politiebeleid. De gelijkwaardige minimale dienstverlening¹⁰⁹ is hiervan een goed voorbeeld. Door het feit dat iedere politiezone onafhankelijk is, werden er minimumnormen bepaald op het vlak van wijkwerking, onthaal, interventie, politionele slachtofferbejegening, lokale recherche, openbare orde en verkeer. Zonder het bestaan van deze normen zou een bepaalde politiezone kunnen beslissen om bv. geen capaciteit te besteden aan lokale recherche. Het bestaan van de Kadernota Integrale Veiligheid¹¹⁰, de Nationale¹¹¹ en de Zonale Veiligheidsplannen zijn andere voorbeelden. Ook uit de verplichting voor iedere mandataris om een opdrachtbrief¹¹² bij het begin van zijn mandaat en een activiteitenverslag op te stellen bij het einde van het mandaat, blijkt dat de wetgever een zekere éénvormigheid nastreefde.

Op gerechtelijk vlak regelt de richtlijn¹¹³ van 20.02.2002 de taakverdeling, de samenwerking, de coördinatie en de integratie tussen de Lokale en de Federale Politie inzake de opdrachten van gerechtelijke politie. Dit zijn slechts enkele voorbeelden, ze allemaal ophijsten zou ons ook hier te ver leiden.

De geïntegreerde politie vormt natuurlijk geen eiland in het veiligheidsgebeuren, daarom is de aanpak niet alleen geïntegreerd, maar ook integraal. Integraal verwijst naar ‘allesomvattend’, ‘volledig’. Als voorbeeld kan worden verwezen naar het fenomeen “drugs” dat bestaat uit verschillende dimensies en bijgevolg ook in al haar facetten moet worden aangepakt. Dit fenomeen heeft immers betrekking op gezondheidsaspecten, sociale-, economische-, veiligheids- en internationale aspecten. De politie moet dus inzetten op samenwerking met anderen.

¹⁰⁸ Controleorganen van voor de politiehervorming waren enkel bevoegd over het Korps dat zij controleerden. Dit was onder meer het geval voor de Rijkswacht die in artikel 1 van het K.B. van 04.11.1987 betreffende de algemene inspectie van de rijkswacht werd omschreven als “een dienst die de werking van de rijkswacht inspecteert en onder de leiding stond van een luitenant-generaal bij de rijkswacht die de titel draagt van inspecteur-generaal van de rijkswacht”. Hetzelfde gold voor de gerechtelijke politie bij de parketten - zie hiervoor het artikel 1 van het K.B. van 30.03.1995 tot oprichting van een algemene inspectie van de gerechtelijke politie bij de parketten. De gemeentelijke politiediensten beschikten niet over een apart bij K.B. opgericht inspectieorgaan.

¹⁰⁹ Iedere burger heeft recht op een politieaanbod dat voor het gehele land gelijkwaardig is. Zie onder meer de Ministeriële Omzendbrief PLP 10 “inzake de organisatie- en werkingsnormen van de Lokale Politie met het oog op het waarborgen van een minimale gelijkwaardige dienstverlening aan de bevolking”, http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/loi_a.pl

¹¹⁰ Zie <https://www.besafe.be/nl/veiligheidsthemas/kadernota-integrale-veiligheid/kadernota-integrale-veiligheid>, geconsulteerd op 16.01.2022.

¹¹¹ Zie <https://www.politie.be/5998/sites/5998/files/downloads/NVP2016-2019.pdf>, geconsulteerd op 12.01.2022.

¹¹² In uitvoering van artikel 72 van de wet van 26.04.2002 “houdende de essentiële elementen van het statuut van de personeelsleden van de politiediensten” wordt het mandaat uitgeoefend in overeenstemming met de “opdrachtbrief waarin de te bereiken doelstellingen van het mandaat zijn vervat en de ter beschikking gestelde middelen met dewelke de doelstellingen moeten worden nagestreefd”.

De opdrachtbrief is in overeenstemming met het nationaal veiligheidsplan en, in voorkomend geval, met het zonaal veiligheidsplan.

¹¹³ Zie

http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=2002022031&table_name=wet, geconsulteerd op 16.01.2022.

Het is duidelijk dat de geïntegreerde politie er sinds haar ontstaan in 2001 in geslaagd is om België te voorzien van een naar behoren werkend politiestelsel, aangepast aan de noden van de tijd. Zelfs al verloopt de samenwerking tussen de lokale politie en de federale politie niet altijd perfect, in elk geval was er geen sprake meer van een politieoorlog zoals deze bestond voor 2001.

Dit neemt niet weg dat de discussie over de politie nooit ver weg is geweest.

4. De geïntegreerde politie 2001 - 2022, een systeem steeds meer onder druk

VAN PIEPKLEIN¹¹⁴ TOT (redelijk) GROOT¹¹⁵

In de krant De Standaard¹¹⁶ van 2 maart 2000 verscheen een, vertrekend van datgene wat we weten in 2022, interessant artikel over de totstandkoming van de politiezones. Iedere gemeente zocht in 2000 immers een nieuwe “thuis” op politievlak.

Hoe de totstandkoming van de politiezones werd aangepakt wordt mooi geïllustreerd door de woorden van de toenmalige burgemeester¹¹⁷ van Zwalm: *“Eind de jaren zeventig hadden we één veldwachter in de gemeente. Samen met 12 gemeenten en deelgemeenten in de buurt hadden we 7,5 politiemannen in dienst, geloof ik. Goedzakken die met de fiets de berichten van het gemeentehuis rondbrachten. Als het serieus werd, kwam de rijkswacht. Ook met de fiets, trouwens. Maar in twee decennia is veel veranderd. Ik denk dat we nu minstens tien keer meer investeren in politie en veiligheid. De misdadigers komen ook niet langer met de fiets, nietwaar. Carjacking, homejacking... ook Zwalm krijgt zijn deel”*.

Dezelfde burgemeester vervolgt: *“Minister Duquesne stelde voor om de IPZ-zone van Zwalm, Brakel, Maarkedal en Horebeke uit elkaar te trekken. Reden: een politiezone van maar vijftig man sterk is in de nieuwe politiestructuur te klein”*. Maar daarmee gingen de betrokken burgemeesters niet akkoord. *“We hadden bewezen dat onze zone werkte. Akkoord, soms is het bijzonder druk -- zeker in het wielerseizoen. En we halen inderdaad de norm van 70 tot 80 politiemensen niet. Maar je kan beter een bestaande, goede samenwerking behouden dan nieuwe afspraken uit de grond te moeten stampen. Duquesne, zelf oud-burgemeester, begreep dat.”*

Het krantenartikel vervolgt dat objectieve redenen vaak niet de reden waren waarom gemeenten toetraden tot politiezones: *“De burgemeester is baas over zijn politie. Hoe groter de politiezone, hoe minder de burgemeester te zeggen krijgt. Zeker als een kleine gemeente aansluit bij een grotere. Lokale burgemeesters staan daarom zelden te springen om hun korps te laten aansluiten bij een stad”*. Evenmin was er een strikte sturing vanuit Binnenlandse Zaken: *“Het beleid heeft terecht geen politiezones willen opdringen. Je kan gemeenten niet verplichten samen te werken, anders komen er vodden van. Maar nu krijg je wel grote onevenwichtigheden tussen de politiezones. Zones van 10 gemeenten aan de ene kant, zones van twee aan de andere kant. En je kan moeilijk zeggen dat de dienstverlening in beide zones dezelfde zal zijn.”*

De vorming van de politiezones werd m.a.w. volledig overgelaten aan de lokale besturen, zij beslisten op basis van vrijwilligheid met wie ze wel en met wie ze niet wensten samen te werken. Dat daarbij niet altijd de meest logische beslissingen werden genomen, staat vast.

¹¹⁴ De politiezone Voerstreek telde op 01/01/2022 een totaal van 25 personeelsleden (operationeel en CALog).

¹¹⁵ De politiezone Brussel-Hoofdstad Elsene telde op 01.03.2022 2620 personeelsleden, de politiezone Antwerpen op 16.03.2022 2841 medewerkers.

¹¹⁶ Zie https://www.standaard.be/cnt/dst02032000_008, geconsulteerd op 03.02.2022.

¹¹⁷ Basiel Eeckhout was er burgemeester van 1977 tot en met 2006.

Reeds in 2004 kwam het Rekenhof met een rapport¹¹⁸ dat de schaalgrootte van de politiezones in vraag stelde. In 2009¹¹⁹ werd bovendien duidelijk dat lokale rechteamts “hoe langer hoe meer belast worden met gespecialiseerde of bovenlokale onderzoeken”, wat er op wees dat de verhouding met de Federale Politie wijzigde.

In het rapport¹²⁰ “Evaluatie van 10 jaar politiehervorming” van 2010 werd vastgesteld dat “het aantal Lokale Politiezones groot is, maar dit is logisch omdat geopteerd werd om zoveel als mogelijk aan te sluiten bij de gemeentestructuur. Op zich heeft dat geen problemen gesteld, maar het heeft wel tot gevolg dat er een heel grote diversiteit is tussen de zones”. Doch het rapport van 2010 stelde ook de vraag “in hoeverre het Belgische politiebesteding duurzaam zal blijken en voor hoe lang”. Met betrekking tot de te kleine zones werd vastgesteld dat “zij moeite hebben om een minimumniveau van politiezorg te garanderen en het al dan niet kwaliteitsvol invullen van de basisfunctionaliteiten moet permanent worden opgevolgd”.

De parlementaire onderzoekscommissie¹²¹ die de terroristische aanslagen van 2016 onderzocht, kwam ook al tot de conclusie dat “de beperkte schaal van een aantal lokale politiezones een optimaal functioneren soms in de weg staat. Het is aangewezen om vrijwillige fusies en associaties tussen politiezones verder aan te moedigen”.

In 2018 ging een studie¹²² van de UGent dieper in op deze problematiek. Niet alleen werd opnieuw vastgesteld dat een aantal politiezones “het nu al moeilijk heeft om de basispolitiezorg te kunnen garanderen”, bovendien is er sprake van een scheef trekking van het geïntegreerde systeem onder meer door de besparingen die werden doorgevoerd binnen de Federale Politie. In de aanbevelingen van deze studie wordt onder meer voorgesteld om “indien mogelijk, schaalvergrotingsoperaties af te stemmen op fusies van gemeenten en congruentie te creëren met hulpverleningszones”.

In een interview met BESAFE van mei 2020 verklaarde Professor Jelle Janssens dat “politiezones kleiner dan 150 medewerkers nu al worstelen met het realiseren van de basispolitiezorg, laat staan dat men een volwaardig antwoord kan bieden op de vraag naar specialisaties, organisatorische heroriëntering en de uitdagingen die de “hidden impact crimes”¹²³ bieden”.

¹¹⁸ Rekenhof, Het waarborgen van een minimale dienstverlening betreffende basispolitiezorg, Verslag van het Rekenhof en de Kamer van Volksvertegenwoordigers, Brussel, juni 2004.

¹¹⁹ Verwee I., Hendrickx E., Vlek F., A. (2009), *Wat doet de politie?*, Maklu, pagina 139, geraadpleegd op 16.01.2022.

¹²⁰ Zie <https://biblio.ugent.be/publication/1066454/file/6743746https://www.politie.be/5998/sites/5998/files/downloads/cfp-adv-2009-05-29-n.pdf>, pagina 45, 108 en geconsulteerd op 30.01.2022.

¹²¹ Zie https://www.dekamer.be/kvcr/pdf_sections/publications/attentats/Brochure_Terreuraanslagen.pdf, pagina 58, geconsulteerd op 03.02.2022.

¹²² Cools Marc, Janssens Jelle, SCHAALVERGROTING VAN DE VLAAMSE POLITIEZONES, 2018, Institute for International Research on Criminal Policy, Universiteit Gent.

¹²³ Hidden Impact Crimes staan tegenover High Impact Crimes. Deze laatste hebben betrekking op woninginbraak, overvallen, straatroof en geweldsmisdrijven. Hidden Impact Crimes hebben betrekking op onder meer cybercrime, polarisatie en ondermijning. Emeritus hoogleraar Veiligheid en Veerkracht Hans Boutellier stelt vast dat door een verschuiving van “high impact crime” naar “hidden impact crime”, minder de mensen maar meer het systeem wordt getroffen, zie <https://ccv-secondant.nl/platform/article/nederland-is-strakgetrokken>, geconsulteerd op 31.01.2022.

Lokale rekerchediensten ontsnapt niet aan de discussie over schaalgrootte. Uit een rapport¹²⁴ van het Comité P van 2020 bleek dat een aantal Korpschefs op rekerchevlak de COL 2/2002¹²⁵ wil herzien, mening die evenwel niet werd gedeeld door iedereen. In het besluit van het onderzoek van het Comité P werd vastgesteld dat *“het lokale rekerchelandchap ook na de optimalisatie en ondanks enkele fusies erg divers blijft. Grote, goed uitgebouwde rekerchediensten functioneren er naast beperkt uitgeruste en schaars bemande. Met het oog op het verzorgen van de coördinatie en het verlenen van steun vraagt dit van de gerechtelijke directeurs een gedifferentieerde aanpak en inspanning op het vlak van de gelijkwaardige behandeling. Volgens de respondenten zouden schaalvergrotingen van lokale politiezones die gelijkwaardige behandeling kunnen bevorderen”*. Ook zou *“een vermindering van het aantal lokale rekerches, door een samenvoeging van rekerchediensten (of politiezones) of een doorgedreven samenwerking, niet alleen het aantal gesprekspartners voor verschillende overlegfora beperken, maar eveneens toelaten dat lokale rekerchediensten beter in staat zijn om omvangrijke onderzoeken aan te pakken en om expertise te verwerven en te behouden. Specialisatie vereist een zekere schaalgrootte. Hoewel er nog veel terughoudendheid zou zijn bij bepaalde burgemeesters en korpschefs, leert de ervaring, volgens een procureur des Konings, dat daar waar er reeds fusies zijn doorgevoerd, de burgemeesters tevreden terugkijken en stellen dat de werking van hun politie verbeterd is”*.

Op basis van de vaststellingen hierboven is het nuttig om even datgene te bekijken wat een invloed heeft op de grootte van de politiezones.

STEDELIJK VERSUS PLATTELAND, TWEE APARTE WERELDEN?

Ondanks het feit dat een aantal fusies van politiezones sinds de politiehervorming werden gerealiseerd, blijven veel lokale politieke mandatarissen koele minnaars van deze huwelijksvorm. De gerealiseerde fusies hebben vooreerst grotendeels betrekking op Vlaanderen met daarenboven een zwaartepunt in één bepaalde provincie, namelijk Limburg. Deze vaststelling vertaalt zich ook in de selectie- en evaluatiecommissies van de Korpschefs, waar het onderwerp fusie in Vlaanderen steevast aan bod komt, in Wallonië¹²⁶ vaak niet of slechts zijdelings.

De volgende redenen¹²⁷ worden naar voor geschoven als reden voor het lauwe enthousiasme voor fusies:

- Het voorbeeld van de brandweerzones heeft veel burgemeesters afgeschrikt, die ze vaak te groot vinden.
- De vrees bestaat dat het aansluiten bij een grote stad voor veel plattelandsgemeenten zal leiden tot een hogere kost.
- In grotere zones daalt de dienstverlening, dit aangezien de afstanden voor en naar de burger vergroten.
- De aanrijtijden in grotere zones lopen voor de interventie- en andere diensten op.

¹²⁴ Toezichtsonderzoek tot analyse van de wijze waarop de coördinatie van de gerechtelijke opdrachten door de federale politie op gedeconcentreerd niveau wordt verzekerd sinds de optimalisatie van de federale politie en van de impact daarvan op de uitvoering van deze opdrachten zowel op federaal als op lokaal niveau, zie <https://comitep.be/document/onderzoeksrapporten/2020-05-26%20Co%C3%B6rdinatie%20gerechtelijke%20opdrachten%20NL.pdf>, pagina 6, geconsulteerd op 02.02.2022.

¹²⁵ Richtlijn van 20.02.2002 tot regeling van de taakverdeling, de samenwerking, de coördinatie en de integratie tussen de lokale en de federale politie inzake de opdrachten van gerechtelijke politie.

¹²⁶ In Wallonië is een fusie voorzien tussen de zones Lermes en Binche-Anderlues. <https://www.rtf.be/article/premiere-en-wallonie-les-zones-de-police-lermes-et-binche-anderlues-fusionnent-10869962?id=10869962>, geconsulteerd op 06.02.2022.

¹²⁷ K. Depoovere, Als het regent in een grootstad, dan druppelt het op het platteland, Cahiers Politiestudies, Jaargang 2021-4, nr. 61, pagina 131 en 132.

- Gemeentelijke autoriteiten hebben minder impact op een meergemeentelijke politiezone dan op een ééngemeentezone. De vrees bestaat dat er minder aandacht zal worden geschonken door het politiekorps aan kleine entiteiten. Hetzelfde geldt voor meergemeentezones: hoe meer gemeenten, hoe minder aandacht voor de individuele gemeente.
- Qua cultuur kan er binnen kleinere korpsen meer rekening worden gehouden met de individuele politieambtenaar.
- Men wil liever “baas in eigen huis” blijven.

Burgemeesters van kleinere gemeenten zijn vaak meest kritisch met betrekking tot het samengaan met een grotere entiteit. Het platteland is “vrede en rust”, terwijl stedelijke omgevingen omgekeerd worden gepercipieerd. De vraag is natuurlijk of die opdeling platteland/stad wel klopt vanuit veiligheidsoogpunt. In een interessant onderzoek¹²⁸ verschenen in Cahiers Politiestudies met als (wat misleidende) titel “Rurale politie”, vergelijkt Professor Wim Hardyns¹²⁹ 4 types van Belgische gemeentes op het vlak van lokale veiligheid. Het gaat om woongemeenten¹³⁰, landelijke gemeenten¹³¹, economische gemeenten¹³² en verstedelijkte gemeenten¹³³. Hoewel de doorsnee beleidsverantwoordelijke er vaak van uit gaat dat er een tweedeling bestaat tussen landelijke en stedelijke gebieden, leidt dit onderzoek toch tot andere verrassende conclusies. Zo stelt Professor Hardyns vast dat “*economische gemeenten het sterkst verschillen, in negatieve zin, ten opzichte van andere gemeentetypen. De kans om er slachtoffer te worden is er het grootst, er wordt het meest criminaliteit gepercipieerd, inwoners voelen er zich het meest onveilig, het sociaal vertrouwen is er het laagst en de relatie met de politie is er het zwakst*”. Even opmerkelijk is de vaststelling dat “*zelfs tussen landelijke gemeenten en verstedelijkte gemeenten de verschillen veel minder uitgesproken zijn, en zelfs beperkt, in vergelijking met economische gemeenten*”. Inzake sociaal weefsel bleek dat “*het sociaal vertrouwen in buurten van verstedelijkte gemeenten het hoogst lag, en min of meer op hetzelfde niveau van buurten in landelijke gemeenten*”, onder meer omdat “*heel veel steden en grootsteden immers via allerhande wijkprojecten sterk hebben ingezet op het versterken van het sociaal weefsel*”.

---

*Grenzen vervagen en ook
plattelandsgemeenten worden steeds
meer geconfronteerd
met problematieken die zich voorheen
eerder voordeden in stedelijke
omgevingen.*

*Door technologische evoluties zullen deze
grenzen steeds meer verdwijnen.*

Grenzen vervagen dus en ook plattelandsgemeenten worden steeds meer geconfronteerd met problematieken die zich voorheen eerder voordeden in stedelijke omgevingen. Het gaat onder meer om alcohol- en drugsproblemen, geweld achter de voordeur, motorbendes en criminele bendes die de “rust” van het platteland opzoeken, om maar een paar voorbeelden op te sommen. Ook de digitalisering en nieuwe verplaatsingsmogelijkheden doen de grenzen tussen stad en platteland vervagen.

¹²⁸ W. Hardyns, Lokale veiligheid van dorpen tot steden, wat zijn de verschillen op vlak van criminaliteit, onveiligheidsbeleving, collectieve weerbaarheid en de relatie met de politie?, Cahiers Politiestudies, 2021-4, nr. 61. Het onderzoek heeft betrekking op de provincies Vlaams- en Waals-Brabant.

¹²⁹ Professor criminologische wetenschappen aan de Ugent, zie <https://ircp.ugent.be/researchers/wim-hardyns/>, geconsulteerd op 06.02.2022.

¹³⁰ Gemeenten in de stadsrand met hogere inkomens en een toenemend aantal jongeren.

¹³¹ Gemeenten met een hoog gemiddeld inkomen en een vergrijzende bevolking.

¹³² Gemeenten in de stadsrand met economische activiteit en een toenemend aantal jongeren.

¹³³ Stedelijk gebied met een sterke economische activiteit.

Dringt deze realiteit voldoende door tot de (politie) bestuurskamers?

DE IMPACT VAN DE FUSIES VAN GEMEENTEN IN VLAANDEREN OP DE POLITIEZONES: NAAR EEN EEUWIG DURENDE POLITIEREORGANISATIE?

Om op de vraag te antwoorden of nieuwe realiteiten voldoende doordringen tot de politieke bestuurskamers moeten we een “ommetje” maken en even stilstaan bij het Vlaamse Regeerakkoord 2019-2024. Wat is er aan de hand? Het Vlaamse Regeerakkoord streeft in het hoofdstuk “*slagkrachtige bestuurlijke structuur*”¹³⁴ naar “*het ondersteunen van schaalvergroting, waardoor er sterke en bestuurskrachtige lokale besturen worden gecreëerd. Deze schaalvergroting gebeurt op vrijwillige basis*”. De facto komt het erop neer dat de Vlaamse regering voorstander is van fusies van gemeenten en dan ook maatregelen heeft genomen om een dergelijk samengaan te ondersteunen.

Hoewel de wet die de structuur bepaalt van de geïntegreerde politie een federale materie is, moet worden vastgesteld dat dit beleid een niet te onderschatten rol speelt in een hedendaagse evolutie van de (lokale) politiestructuur. Dat maakt dat gemeenten, net zoals voor 2001, actueel soms opnieuw op zoek moeten gaan naar een nieuwe “politiethuis”. Deze evolutie is relatief nieuw, aangezien de in 2022 bestaande politiestructuur weinig tot niet wijzigde sinds de start ervan in 2001. Het “framework” is, ondanks een optimalisatieoefening binnen de Federale Politie en een aantal lokale politiezones die fuseerden, grotendeels onveranderd gebleven.

Welke redenen¹³⁵ worden er door de Vlaamse regering naar voor geschoven om te pleiten voor een fusie van gemeenten?

- Een vergelijking met Nederland en Denemarken leert dat de Vlaamse gemeenten in inwonersaantal gemiddeld gezien klein zijn. De helft van de Vlaamse gemeentes telt immers minder dan 15.000 inwoners, terwijl dit voor Nederland dubbel zo hoog ligt. Voor Denemarken gaat het zelfs om een gemiddelde van bijna 60.000 inwoners per gemeente.
- Het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing¹³⁶ heeft onderzocht¹³⁷ in welke mate lokale besturen in Vlaanderen over de nodige capaciteit beschikken om hun opdrachten te vervullen en daaruit bleek dat de financiële draagkracht en de schaalgrootte van een gemeente cruciaal zijn.
- Grotere gemeentes zijn efficiënter, garanderen een kwaliteitsvollere dienstverlening en zijn beter in staat om antwoorden te bieden op steeds complexere maatschappelijke uitdagingen zoals klimaat en digitalisering.
- De gemeentes die instappen in het vrijwillige systeem bekomen een schuldovername¹³⁸, gedifferentieerd op basis van de grootte van de nieuwe fusiegemeente:
  - Nieuwe gemeente groter dan 20.000 inwoners: 200 euro/inwoner
  - Nieuwe gemeente groter dan 25.000 inwoners: 300 euro/inwoner
  - Nieuwe gemeente groter dan 30.000 inwoners: 400 euro/inwoner
  - Nieuwe gemeente groter dan 35.000 inwoners: 500 euro/inwoner

¹³⁴ Zie <https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/31741>, pagina 188, geconsulteerd op 08.01.2022.

¹³⁵ Zie <https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/document-view/5F034600FA87E00008000352>, geconsulteerd op 08.01.2022

¹³⁶ Zie <https://www.steunpuntbestuurlijkevernieuwing.be/>

¹³⁷ Zie https://lokaalbestuur.vlaanderen.be/sites/default/files/public/thema/strategische_projecten/fusies/20181221_eindverslag_motievenfusie.pdf, geconsulteerd op 08.01.2022.

¹³⁸ De fusiebonus bedraagt maximaal 50 miljoen per fusieoperatie.

Steden en gemeenten die denken aan een fusie worden ondersteund door het Vlaams Agentschap Binnenlands Bestuur met een fusiebegeleidingsteam, een draaiboek¹³⁹ met concrete handvaten en stappenplannen, en een afwegingskader dat de voor- en nadelen in kaart brengt. De nadruk wordt sterk gelegd op het vrijwillig karakter van de fusies.

De volgende gemeenten stapten reeds in een fusietraject op datum van 01.01.2019¹⁴⁰. Het gaat om volgende gemeenten:

- "Oudsbergen": fusie van Meeuwen-Gruitrode en Opglabbeek
- "Pelt": fusie van Neerpelt en Overpelt
- "Puurs-Sint-Amands": fusie van Sint-Amands en Puurs
- "Aalter": fusie van Aalter en Knesselare
- "Deinze": fusie van Deinze en Nevele
- "Lievegem": fusie van Lovendegem, Zomergem en Waarschoot
- "Kruisem": fusie van Kruishoutem en Zingem

Een aantal andere fusies staan in de steigers, zoals het samengaan van Bilzen en Hoeselt, Ham en Tessenderlo en ook Borgloon met Tongeren, allen gelegen in de provincie Limburg. Andere gemeenten voeren momenteel gesprekken met eventuele partners, onder meer in het noorden¹⁴¹ en zuiden¹⁴² van de provincie Oost-Vlaanderen. Sommige gemeenten zullen hier niet vermeld worden, aangezien op een gegeven ogenblik de auteurs van dit visiedocument gestopt zijn met het repertoriëren ervan, gezien de vlugge evolutie op dit vlak.

Welke zijn de gevolgen voor de politiezones? Telkens wanneer gemeenten fuseren die behoren tot andere politiezones is er een impact op de lokale politieorganisatie. Dit was bv. het geval voor de politiezone LoWaZoNe (Lovendegem, Waarschoot, Zomergem en Nevele) in de provincie Oost-Vlaanderen. Door de fusie van de gemeente Nevele met de stad Deinze verloor de PZ LoWaZoNe één van haar gemeenten, wat het verder bestaan van de politiezone onmogelijk maakte. De bedoeling van de overgebleven gemeenten van de PZ LoWaZoNe was initieel om te fuseren¹⁴³ met de PZ Aalter-Knesselare vanaf 01.01.2019. De gemeente Aalter gaf echter aan dat de politionele zorg in de regio als gevolg van de fusie in het gedrang kwam waardoor de gemeenten Lovendegem, Waarschoot en Zomergem¹⁴⁴ een nieuwe partner dienden te zoeken en ook vonden in de PZ Deinze-Zulte, waarmee zij op 01.01.2019 fuseerden tot de PZ Deinze-Zulte-Lievegem.

¹³⁹ Zie

https://lokaalbestuur.vlaanderen.be/sites/default/files/public/thema/strategische_projecten/fusies/draaiboek_vrijwillige_fusies_20211011.pdf, geconsulteerd op 08.01.2022.

¹⁴⁰ Zie <https://overheid.vlaanderen.be/informatie-vlaanderen/gemeentelijke-fusies>, geconsulteerd op 08.01.2022.

¹⁴¹ Zie <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2021/10/11/nog-eeen-fusie-in-oost-vlaanderen-zelzate-denkt-eraan-eeen-gemeen/>, geconsulteerd op 08.01.2022 en <https://www.hln.be/oudenaarde/fusie-op-til-tussen-oudenaarde-khuisbergen-kruisem-en-wortegem-petegem-we-laten-de-haalbaarheid-onderzoeken~a03eff44/>, geconsulteerd op 08.01.2022.

¹⁴² Zie <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2021/10/26/oudenaarde-houdt-referendum-over-fusiegemeente-alle-partijen-w/>, geconsulteerd op 08.01.2022.

¹⁴³ Zie

https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20171226_03267829#:~:text=Politie%20LoWaZoNe%20verliest%20door%20fusie%20Nevele%20en%20gaat%20nu%20samen%20met%20Aalter,-%C2%A9%20mye&text=Door%20de%20fusie%20van%20Nevele,zoek%20naar%20een%20nieuwe%20partner, geconsulteerd op 08.01.2022.

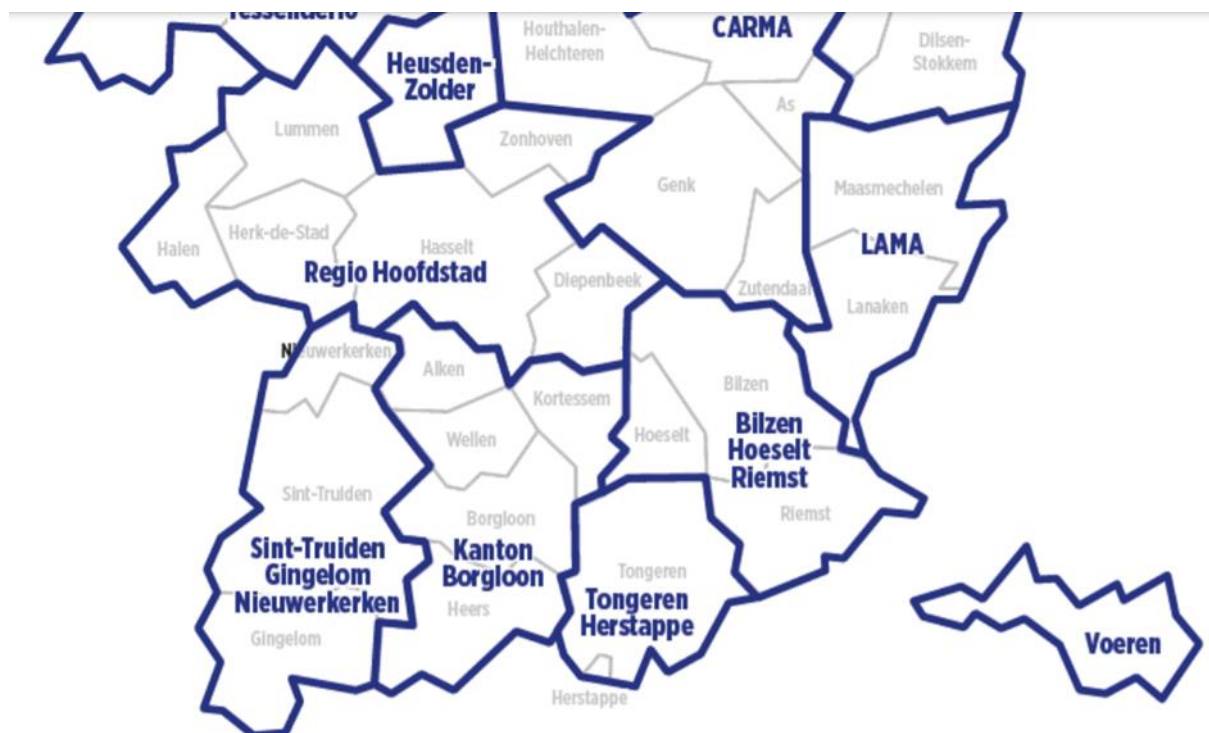
¹⁴⁴ De gemeenten Lovendegem, Zomergem en Waarschoot fuseerden op 1 januari 2019 en vormden de gemeente Lievegem.

Een ander voorbeeld met concrete impact is het vooropgesteld samengaan van de steden Borgloon en Tongeren¹⁴⁵. De gemeente Borgloon maakt actueel deel uit van de PZ Kanton Borgloon waartoe tevens de gemeenten Alken, Heers, Kortesseem en Wellen behoren. Het hoofdcommissariaat van de PZ Kanton Borgloon bevindt zich op het grondgebied van de gemeente Borgloon. Het is duidelijk dat, door het verdwijnen van de stad Borgloon uit de PZ Kanton Borgloon, de gemeenten Alken, Heers, Kortesseem en Wellen op zoek mogen naar een nieuwe partner voor het vormen van een Politiezone en dus ook naar een nieuw hoofdbouwwerk. Wat voor de Algemene Inspectie vaststaat is het feit dat de overblijvende gemeenten samen niet opnieuw een politiezone zullen kunnen vormen. De gemeente Heers grenst namelijk niet aan de gemeenten Alken, Kortesseem en Wellen, waardoor zij enkel kan aansluiten bij de PZ Sint-Truiden-Gingelom of bij de nog te vormen politiezone Tongeren-Herstappe-Borgloon. Twee kaarten hieronder stellen het één en het ander overzichtelijk weer. Wat indien geen enkele omliggende politiezone de gemeente Heers zou willen opnemen? Weinig waarschijnlijk maar toch niet onmogelijk, het zou betekenen dat een gemeente uit het Koninkrijk tot geen enkele politiezone zou behoren. Dit geeft voor de Algemene Inspectie meteen ook de grenzen aan van de vrijheid van keuze tot welke politiezone een gemeente wenst te behoren. Ondertussen liet de burgemeester van Kortesseem weten dat zijn gemeente ook uit de politiezone Kanton Borgloon stapte en lonkt in de richting de politiezone Limburg Regio Hoofdstad¹⁴⁶.

Ten slotte, maar niet onbelangrijk, is er het financiële plaatje. Nieuwe politiezones moeten ervoor zorgen dat ze voldoende groot zijn, dit om te vermijden dat na verloop van tijd een nieuwe schaalvergroting noodzakelijk zou zijn. Of anders gesteld, een nieuwe centraal commissariaat kost geld en wordt, zoals kleren, best niet te klein gekocht.

Hieronder: overzicht van de in 2022 bestaande Limburgse politiezones in het zuiden van de provincie

¹⁴⁵ Voorzien op 01.01.2025, zie <https://lokaalbestuur.vlaanderen.be/nieuws/principi%C3%ABle-beslissing-tot-fusie-van-borgloon-en-tongeren>, geconsulteerd op 08.01.2022.

¹⁴⁶ https://www.hbv.be/cnt/dmf20221013_96465244, geconsulteerd op 14.10.2022

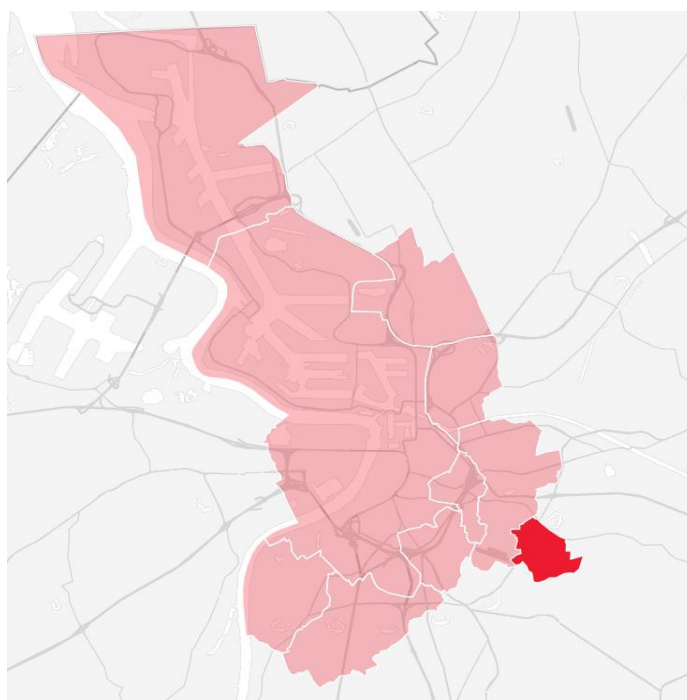

Hieronder: overzicht van de bestaande Limburgse gemeenten in het zuiden van de provincie

Een identieke situatie doet zich voor met de gemeente Borsbeek in de provincie Antwerpen. Deze gemeente, behorend tot de politiezone MINOS, zal in 2025 fuseren met de stad Antwerpen en aldus het 10de district van deze metropool worden. De politiezone Minos bestaat, buiten de gemeente Borsbeek, uit de stad Mortsel en de gemeenten Boechout, Wijnegem en Wommelgem.

Hieronder: overzicht van de **voorzien**e fusie tussen de gemeente Borsbeek en de stad Antwerpen (Borsbeek is de gemeente in het helrood. Het lichtrode gedeelte is de stad Antwerpen)

Hieronder: overzicht van de gemeenten die in 2022 behoren tot de politiezone MINOS en haar omgeving

Hieronder: overzicht van de in 2022 bestaande situatie van de politiezone MINOS

Het is derhalve duidelijk dat de stad Mortsel en de gemeenten Boechout, Wijnegem en Wommelgem op zoek moeten naar een nieuwe "thuis" op politievlak, ofwel moeten ze zonder de gemeente

Borsbeek verder cohabiteren, ofwel moeten ze “en bloc” of afzonderlijk aansluiten bij andere bestaande politiezones.

Om het rijtje af te sluiten verdient het nog aanbeveling om te verwijzen naar de ‘vermeende’ fusieplannen tussen de stad Mechelen, uit de provincie Antwerpen, en de gemeente Boortmeerbeek, uit de provincie Vlaams-Brabant. Hoewel deze fusie werd aangekondigd door de beide burgemeesters, is een eventueel samengaan tussen beide gemeentelijke entiteiten ondertussen van de baan. Een dergelijke fusie zou ook hier een impact hebben gehad op de twee politiezones, enerzijds de politiezones Boortmeerbeek-Keerbergen-Haacht en anderzijds de politiezone Mechelen-Willebroek. Deze laatste zone is momenteel trouwens al verwickeld in een fusietraject¹⁴⁷ met de PZ Klein-Brabant.

Dat goed moet worden nagedacht over de fusie van gemeenten en de mogelijke impact op de grenzen van de politiezones, blijkt onder meer uit een krantenartikel¹⁴⁸ van 27.04.2022, waarin de vraag werd gesteld of de gemeente Boortmeerbeek, na een fusie met Mechelen, nog wel zou bijdragen aan het voorziene nieuw te bouwen politiecommissariaat van de oorspronkelijke politiezone. De Algemene Inspectie wil hiermee in de eerste plaats aantonen dat, indien gemeentelijke fusies aanleiding geven tot het ontstaan van nieuwe politiezones, deze nieuwe politiezones voldoende groot moeten zijn, net om te voorkomen dat men in de toekomst zou vaststellen dat de nieuwe politiezone nog steeds niet voldoende groot is, waardoor er, ondermeer, opnieuw extra kosten zouden moeten worden gemaakt.

De Algemene Inspectie is voorstander om qua grootte een minimumnorm op te leggen aan alle politiezones, binnen dit kader kan vervolgens iedereen zelf beslissen wie met wie samengaat in een politiezone.

Zonder de gegrondheid van de fusies van gemeenten in vraag te stellen, kan het evenmin de bedoeling zijn dat het politielandschap permanent in beweging blijft. Zolang de mogelijkheid tot fusie van gemeenten zal bestaan, zolang zal er een impact zijn op politiezones. De Algemene Inspectie is van oordeel dat er zo vlug als mogelijk een duurzame stabiliteit moet worden gecreëerd binnen de (lokale) politiestructuren, die moet toelaten op

inhoud te focussen. Wie als eindverantwoordelijke of als personeelslid deel uitmaakt van een hervorming denkt meer aan de functie die hij morgen zal uitoefenen en de plaats waar dit zal gebeuren, dan aan de eigenlijke uit te voeren politietaken. De doorstane hervormingen zijn hiervan een probaat bewijs. Een vorm van normering dringt zich derhalve op! De Algemene Inspectie is derhalve voorstander om qua grootte een minimumnorm te bepalen voor de politiezones, binnen dit kader kan vervolgens iedereen zelf beslissen wie in welke politiezone het huwelijk zal aangaan. Een minimumnorm hoeft trouwens geen bedreiging te zijn voor de lokale verankering, er zijn nu al voorbeelden van politiezones waartoe veel gemeenten behoren¹⁴⁹.

¹⁴⁷ Zie https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20220329_92687248, geconsulteerd op 26.04.2022.

¹⁴⁸ Het Nieuwsblad, 27.04.2022 : “De gemeentebesturen van Keerbergen en Haacht hopen dat Boortmeerbeek de financiële engagementen zal nakomen met betrekking tot de bouw van het nieuwe politiecommissariaat. Vijftien jaar al ligt het dossier voor de bouw van een politiegebouw voor de zone Haacht-Boortmeerbeek- Keerbergen op tafel. De politie zit er nog verspreid over zes vaak verouderde gebouwen. Een nieuw centraal gelegen gebouw moet de werking verbeteren. Er werden daarvoor twee percelen aangekocht in de Zoellaan in Haacht en de verdeling van de financiële lasten over de drie gemeentes werd overeengekomen. Tot Boortmeerbeek op zoek bleek naar een fusiepartner, die niet noodzakelijk tot deze politiezone zal behoren. “Boortmeerbeek bevestigt dat zij hun financieel engagement zullen nakomen”, zegt de Haachtse burgemeester Steven Swiggers (Open VLD). “Misschien hebben wij dan plots veel plaats in dat nieuwe gebouw”, besloot hij lachend. Boortmeerbeek zal 3,3 miljoen euro van de 10,9 miljoen euro betalen, ook als het geen deel zou uitmaken van de politiezone”.

¹⁴⁹ Zo bestaat de PZ Marche en Famenne uit 12 gemeenten en de PZ Arro Ieper uit 10 gemeenten.

Dat deze materie leeft blijkt alvast uit een uiteenzetting op 21.03.2022 van de voorzitter van de Federale Politieraad, Willy Bruggeman. Zo zouden er nog 4 types van politiezones blijven bestaan, een “metropolitan police” voor Brussel, de politie in en rond de grootsteden, politiezones die worden gevormd door “centrumsteden” en ten slotte de landelijke zones. De Commissaris-generaal van de Federale Politie, 1ste HCP Marc De Mesmaeker, omschreef het op 12.04.2022¹⁵⁰ in een interview als volgt: *“Persoonlijk zou ik in elk geval het aantal lokale politiezones van 185 herleiden tot een 50-tal. Voor een land als België is dat meer dan voldoende. Op lange termijn is dat een grote besparing. Alle ondersteunende diensten smelten dan samen, en door de schaalvergroting kan de lokale politie de grotere evenementen zelf managen en kan de federale politie ingezet worden op de meer gespecialiseerde opdrachten waar ze volgens de wet voor dient. Dat zijn onder andere de grote criminele onderzoeken, internationale samenwerking, noodcentrales, luchtsteun, enzovoort”*.

Ook de Algemene Inspectie stelt zich anno 2022 ernstige vragen bij de levensvatbaarheid van bepaalde politiezones. Uit gesprekken met Korpschefs van politiezones van categorie 1 en 2¹⁵¹ en zelfs 3 blijkt vaak dat zij er niet toe komen om beleid te voeren, hun dagindeling wordt de facto beheerst door tussenkomsten allerhande en het blussen van allerhande brandjes. Niet alle Korpschefs slagen er in om een deftige opdrachtbrief op te stellen, noch om de rondzendbrief CP3 betreffende organisatiebeheersing structureel toe te passen. Een integriteitsbeleid is in vele zones afwezig en wie heeft een zicht hoe zijn of haar politiekorps er binnen 20 jaar zal uitzien, enz... Tevens ontvangt de Algemene Inspectie steeds meer signalen dat de basispolitiezorg niet meer naar behoren kan worden uitgeoefend.

Wat absoluut moet worden vermeden is dat er door de fusies van gemeenten in Vlaanderen kleinere politiezones zouden ontstaan. Integendeel, de zones moeten robuuster worden en dus groter.

Wat absoluut moet worden vermeden is het feit dat door de fusies van gemeenten in Vlaanderen kleinere politiezones zouden ontstaan. Dit kan niet de bedoeling zijn. Het tegendeel moet net gebeuren. Door het feit dat er geen gelijkaardige fusiebereidheid bestaat in Wallonië, mag eveneens de vraag niet ontbreken of er niet de facto een regionalisering van de politie aan de gang is. De Algemene Inspectie spreekt zich niet uit of de politie al of niet moet worden

geregionaliseerd, maar zolang zij federaal is georganiseerd, moet éénzelfde aanpak gelden voor het gehele land.

Staat België alleen met de roep tot schaalvergroting?

DE ENE LOKALE VERANKERING IS DE ANDERE NIET!

In totaal telde Europa voor de periode 2017 – 2019 één politiefunctaris per 299 inwoners¹⁵² of 334 politiefunctarissen per 100.000 inwoners. Wat België betreft gaat het om ongeveer 340

¹⁵⁰ Zie https://www.standaard.be/cnt/dmf20220410_97735316, geconsulteerd op 26.04.2022.

¹⁵¹ Zie artikel 67 van

https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg_2.pl?language=nl&nm=2002000334&la=N, geconsulteerd op 08.01.2022. Er zijn 6 categorieën, waarbij categorie 1 betrekking heeft op een politiezone van minder dan 75 voltijds tewerkgestelde personeelsleden en categorie 2 op ten minste 75 doch minder dan 150 voltijds tewerkgestelde personeelsleden.

¹⁵² Het gaat om het gemiddelde van 2017-2019 volgens de gegevens van Eurostat, het Europees bureau voor statistiek, zie

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Police,_court_and_prison_personnel_statistics, geconsulteerd op 18.03.2022.

politiefunctarissen per 100.000 inwoners. Voor Cyprus is het cijfer 570, wat hen een koppositie oplevert, Finland is het zuinigst met slechts 132.

Laten we even dieper ingaan op twee landen die beschikken over een structuur die gelijkenissen vertoont met deze van België, zijnde het Verenigd Koninkrijk en de Canadese provincie Quebec. In beide landen is het politielandschap territoriaal opgedeeld in lokale politiekorpsen en bestaat er een nationale “bovenbouw”.

Wat het Verenigd Koninkrijk betreft is het alvast interessant te weten dat, voor de periode tussen 2003 en 2021, het aantal politieambtenaren het hoogst was in 2010, namelijk 172.000¹⁵³. Daarna zette een gestage daling zich in tot 2019 (150.000). In 2021 was het aantal opnieuw aangegroeid tot 160.000. Een gelijkaardige evolutie kan ook worden vastgesteld in Canada¹⁵⁴.

Het Verenigd Koninkrijk telt 43 lokale “police counties”, die als volgt territoriaal zijn ingedeeld:

Tot de ‘kleinste police counties’ behoren Warwickshire en Wiltshire, tot de grotere de Metropolitan Police, de West Midlands police en de Greater Manchester Police. Warwickshire heeft een oppervlakte van 1975 km² en telt net iets meer dan 1000 personeelsleden voor een bevolking van 554.002 inwoners. Wiltshire, dat een grotere oppervlakte bedient van 3485 km² telt eveneens een goeie 1000 personeelsleden voor een bevolking van 722.000 inwoners. Ter vergelijking, de Limburgse politiezone

¹⁵³ Het weerhouden aantal is gebaseerd op Full Time Equivalenten en bepaalde politieofficieren zijn in deze cijfers niet opgenomen, Police Service Strength, House of Commons, 17.09.2021, zie <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/SN00634/SN00634.pdf>, pagina 4.

¹⁵⁴ Zie <https://ici.radio-canada.ca/nouvelle/1755372/taux-policiers-baisse-population-hausse>, geconsulteerd op 03.04.2022.

CARMA¹⁵⁵ bedient een oppervlakte van 516 km² voor 175.000 inwoners¹⁵⁶ en telt 433 personeelsleden. De provincie Limburg heeft een oppervlakte van 2.427 km² en telde in 2021 884.000 inwoners.

Schematisch geeft dit het volgende overzicht:

	Inwoners	Oppervlakte	Aantal personeelsleden
Warwickshire	554.002	1.975 km ²	1060
Wiltshire	722.000	3.485 km ²	1078
Carma	175.000	516 km ²	433

De Metropolitan Police beschikt over een goeie 33.000 personeelsleden voor 1.578 km² en ongeveer 9.000.000 inwoners, de West Midlands police telt net geen 7000 personeelsleden voor een oppervlakte van 902 km² en 3.000.000 inwoners. De Greater Manchester Police heeft eveneens net geen 7000 personeelsleden voor een oppervlakte van 1276 km² en 2.700.000 inwoners. Reeds eerder vermeld in dit visiedocument, maar toch nuttig om even te herhalen is de situatie in België : het Korps van Antwerpen telde op 16.03.2022 een totaal van 2841 medewerkers voor een oppervlakte van 204,5 km². Het samentellen van de 6 Brusselse politiezones levert een totaal aantal op van 6.262 personeelsleden¹⁵⁷, voor een bevolking van 1.209.000 inwoners en een oppervlakte van 161,4 km². De politiezone Voeren is de kleinste politiezone van het land met een oppervlakte van 50,63 km² voor een goede 4200 inwoners, die worden beschermd door zegge en schrijve 25 personeelsleden.

Schematisch geeft dit het volgende overzicht:

	Inwoners	Oppervlakte	Aantal personeelsleden
Metropolitan Police	9.000.000	1.578 km ²	33.000
West Midlands	3.000.000	902 km ²	7.000
Greater Manchester Police	2.700.000	1.276 km ²	7.000
Brussel 6 politiezones	1.209.000	161 km ²	6.262
PZ Antwerpen	527.763	204 km ²	2.841

DE POLITIE IN ENGELAND EN IN WALES HEEFT QUA ORGANISATIESTRUCTUUR EEN HOMOGENERE SAMENSTELLING DAN DE POLITIE IN BELGIE

Wat leren we uit de cijfers van de grootte van de politiekorpsen over het kanaal? De tabel hieronder geeft een overzicht van alle korpsen in Engeland en Wales.

¹⁵⁵ De Politiezone CARMA bestaat uit de 8 volgende gemeenten : As, Bocholt, Bree, Genk, Houthalen-Helchteren, Kinrooi, Oudsbergen en Zutendaal. Zie Jaarverslag van de politiezone CARMA, <https://sway.office.com/wxDfCIGZUoSCEC8F?ref=Link>, geconsulteerd op 29.03.2022.

¹⁵⁶ Zie https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20170428_02856653, geconsulteerd op 29.03.2022.

¹⁵⁷ Zie cijfermateriaal van de Vlaamse Vereniging van Gemeenten, <https://www.vvsg.be/kennisitem/vvsg/situering-lokale-politie-1#:~:text=Een%20politiezone%20bestaat%20gemiddeld%20uit,154%20en%20in%20Brussel%201044.>, geconsulteerd op 03.04.2022.

Police officers per 100,000 head of population by police force area				
At 31 March 2021, including long term absentees				
	Police officers	Population ¹	Police per 100,000 population	Rank
Avon & Somerset	2,997	1,719,000	174	35
Bedfordshire	1,335	675,000	198	18
Cambridgeshire	1,620	855,800	189	23
Cheshire	2,149	1,066,600	201	16
Cleveland	1,414	569,100	249	5
Cumbria	1,251	500,000	250	3
Derbyshire	1,882	1,060,000	178	32
Devon & Cornwall	3,264	1,772,500	184	27
Dorset	1,283	773,800	166	37
Durham	1,214	636,900	191	22
Essex	3,415	1,846,700	185	25
Gloucestershire	1,216	637,100	191	21
Greater Manchester	7,086	2,835,700	250	4
Hampshire	3,040	1,991,700	153	40
Hertfordshire	2,199	1,189,500	185	26
Humberside	2,053	932,800	220	13
Kent	3,911	1,860,100	210	14
Lancashire	3,131	1,508,900	208	15
Leicestershire	2,201	1,100,300	200	17
Lincolnshire	1,136	761,200	149	42
Merseyside	3,940	1,429,900	276	2
Metropolitan Police ²	33,803	8,962,000	377	1
Norfolk	1,735	907,800	191	20
Northamptonshire	1,348	753,300	179	31
Northumbria	3,416	1,463,900	233	9
North Yorkshire	1,487	828,700	179	30
Nottinghamshire	2,182	1,161,100	188	24
South Yorkshire	2,745	1,409,000	195	19
Staffordshire	1,749	1,135,900	154	39
Suffolk	1,286	761,400	169	36
Surrey	2,086	1,196,200	174	34
Sussex	2,838	1,712,100	166	38
Thames Valley	4,401	2,420,000	182	29
Warwickshire	1,060	577,900	183	28
West Mercia	2,277	1,291,600	176	33
West Midlands	7,186	2,928,600	245	6
West Yorkshire	5,580	2,332,500	239	7
Wiltshire	1,078	722,200	149	41
Dyfed-Powys	1,182	519,700	227	11
Gwent	1,362	594,200	229	10
North Wales	1,591	699,600	227	12
South Wales	3,174	1,339,400	237	8
England & Wales	135,301	59,439,800	228	

Notes: 1. Population figures are mid-year 2019 estimates and have been rounded to the nearest 100; 2. Constable and population figures are for MPS and City of London combined.
Sources: Home Office, [Police Workforce: England and Wales: 31 March 2021](#), Table H1; ONS, [Mid-year population estimates 2019](#); ONS, [Local Authority District to Community Safety Partnerships to Police Force Areas \(December 2019\) Lookup in England and Wales](#)

Uit deze tabel blijkt duidelijk dat het merendeel van de korpsen zich situeren in éénzelfde orde van grootte. Op een totaal van 42 korpsen zijn er 19 waarvan het totaal aantal politieambtenaren zich tussen de 1000 en 2000 situeert, 10 tussen de 2000 en 3000, 8 tussen de 3000 en 4000, één tussen de 4000 en 5000 en 4 boven de 5000. **Geen enkel korps heeft minder dan 1000 medewerkers en meer dan 29 korpsen bevinden zich in de vork 1000 – 3000 medewerkers.** De onderlinge verschillen tussen de Korpsen in Engeland en in Wales zijn kleiner dan in België, dat zowel zeer kleine korpsen telt, als grotere.

Ter vergelijking, de situatie in België is als volgt:

PZ Categorieën	Aantal Cat I	Aantal Cat II	Aantal Cat III	Aantal Cat IV	Aantal Cat V	Totaal # PZ
	< 75 FTE	75 – 149 FTE	150 – 299 FTE	300 – 599 FTE	> 600 FTE	
Brussels Gewest	0	0	0	2	4	6
Vlaams Gewest	24	56	18	7	2	107
Waals Gewest	10	45	11	4	2	72
Totaal # PZ	34	101	29	13	8	185

DE SITUATIE OVER HET KANAAL : 43 NAAR BELGISCHE NORMEN GROTE KORPSEN, EN TOCH MOET HET MET MINDER!

Het wordt nog interessanter indien bovenvermelde cijfers tegen het licht worden gehouden van de conclusies van een studie¹⁵⁸ van “the Police Foundation” van maart 2022, waarin wordt nagegaan welke politie het Verenigd Koninkrijk nodig heeft in de toekomst.

Het rapport benoemt enerzijds duidelijk de voordelen van een structuur bestaande uit 43 lokale politiekorpsen :

- ten eerste, een lokale inbedding is van cruciaal belang om het vertrouwen van het publiek in de politie te vergroten.
- de tweede reden waarom een sterke lokale dimensie belangrijk is, is de noodzaak voor de politie om in toenemende mate samen te werken met andere lokale overheidsdiensten om complexe problemen op het gebied van de openbare veiligheid aan te pakken.
- ten slotte betekent een sterke lokale dimensie in de politiestructuur ook dat er ruimte is voor innovatie. De verantwoordelijken van de politie hebben geen toestemming nodig om een nieuw programma of project te testen.

De bestaande structuur is onvoldoende afgestemd om de politie te helpen om te gaan met de uitdagingen van de 21ste eeuw. Geen verandering is daarom geen optie.

Rapport Police Foundation - UK

Om de uitdagingen van de toekomst aan te kunnen is het Engelse rapport glashelder wat de bestaande structuur van de korpsen betreft. Het rapport is zeer duidelijk, er is nood aan verandering en het reduceren van het aantal korpsen wordt naar voor geschoven.

Vier criteria worden als uitgangspunt genomen :

- ten eerste, de doeltreffendheid: zal het de politie helpen om resultaten te bereiken die zij wenst te bereiken ?
- ten tweede, de efficiëntie: zal de nieuwe organisatievorm meer waar voor haar geld opleveren en efficiëntieverbeteringen opleveren die kunnen worden geïnvesteerd in eerstelijns politiewerk?
- ten derde, het vertrouwen van het publiek: zal een reorganisatie van het politiewerk het vertrouwen van het publiek in de politie vergroten?
- ten slotte, de haalbaarheid: hoe moeilijk zal het in de praktijk zijn een dergelijke hervorming te verwezenlijken?

Het rapport doet de volgende 6 voorstellen qua organisatiestructuur, weergegeven in de volgende tabel:

---

¹⁵⁸ Zie https://www.policingreview.org.uk/wp-content/uploads/srpew_final_report-1.pdf, pagina 138, geconsulteerd op 03.04.2022.

Box 11.5 Options for structural reform

		More collaboration	Regional lead force	Regional police units	Expanded National Crime Agency (NCA) and regional police support units	Regional forces	National force
SPATIAL LEVEL	National	Status quo	Stronger strategic centre	Stronger strategic centre	Stronger strategic centre	Stronger strategic centre	Police England and Police Wales hosting full range of specialist capabilities and support functions
	Regional	Some specialist capabilities and support functions carried out in partnership, but this varies from force to force and is not regionally brigaded	Specialist capabilities and support functions delivered by the lead force in a region	Specialist capabilities and support functions delivered by a Regional Police Unit	Serious and organised crime capabilities within regional NCA headquarters, with uniformed specialisms and support functions delivered by Regional Police Support Units	Specialist capabilities, support functions and local policing delivered by regional police forces	Regional divisions of the national force delivering specialist capabilities and overseeing local policing
	Local	Most policing functions with many specialisms and support functions being provided through local forces	Local force delivers neighbourhood policing, response, safeguarding, offender management and crime investigation	Local force delivers neighbourhood policing, response, safeguarding, offender management and crime investigation	Local force delivers neighbourhood policing, response, safeguarding, offender management and crime investigation	Local Basic Command Units delivering local policing, with accountability to local authorities	Local Basic Command Units delivering local policing, with accountability to local authorities

Concreet komen de voorstellen op het volgende neer:

Optie 1 : versterking van de onderlinge samenwerking tussen de 43 lokale korpsen

Deze optie is in wezen een status quo ten opzichte van de actuele situatie in Engeland en Wales, met dien verstande dat het rapport eventueel een meer dwingende rol ziet voor de Minister van Binnenlandse Zaken om de lokale politiekorpsen ertoe te bewegen meer samen te werken, met gebruikmaking van het bestaande wetgevend kader.

Het rapport is kritisch over deze optie, het wordt omschreven als volgt: *“Doorgaan met de bestaande laissez-faire regeling betekent dat samenwerkingsregelingen niet door alle partijen zullen worden toegepast”*.

Optie 2 : regionaal aangestuurde korpsen

Bij deze optie zou de structuur van 43 lokale politiekorpsen blijven bestaan, maar binnen elke regio zou één korps, normaal gesproken het grootste, de organisatorische thuisbasis worden voor specialisaties, operationele ondersteuning en bedrijfsondersteunende functies.

Het rapport ziet hier twee problemen. Eén daarvan is het feit dat niet alle bestaande ‘police counties’ zich lenen tot een dergelijke samenwerking. Niet elke grootstedelijke regio is omringd door kleinere landelijke burens. Een ander probleem is van bestuurlijke aard. In een dergelijk model is het moeilijk om regelingen te treffen die de kleinere korpsen voldoende stem en gewicht geven wanneer zij voor een aantal zaken afhangen van een groter buurkorps.

Deze optie wordt eveneens verworpen in het rapport.

Optie 3 : het creëren van regionale korpsen naast de 43 lokale politiekorpsen

De 43 lokale politiekorpsen blijven bestaan doch zij focussen zich op het leveren van een vorm van basispolitiezorg, namelijk inzake wijkwerking, interventie, slachtofferbejegening en lokale criminaliteitsbestrijding.

Daarnaast worden er, tot het Ministerie van Binnenlandse Zaken behorende regionale korpsen opgericht, bevoegd voor de meeste operationele specialisaties, managementondersteuning en operationele steun.

Deze optie wordt als volgt beoordeeld:

Deze optie scoort relatief goed op doeltreffendheid en efficiëntie, omdat het betekent dat specialisaties worden geconcentreerd op een meer geschikt niveau. Inzake de materies die in back-offices worden behandeld, zal het dubbel werk verminderden door de schaalvergroting (bv. meer aankopen op regionaal of nationaal niveau).

Deze optie is relatief eenvoudig qua uitvoerbaarheid, aangezien er geen grote herstructurering van de 43 bestaande korpsen nodig is en dit voorstel grotendeels aansluit bij de bestaande regeling.

Een hypothese op succes vormt de vaststelling dat zowel de nationale overheid als de lokale overheden verantwoordelijk zullen zijn voor het succes van deze regionale korpsen. Zowel de van de lokale overheden afhankende lokale politiekorpsen als de nationale overheid moeten in deze optie de bereidheid kunnen opbrengen om samen te werken in de regionale korpsen.

Optie 4: idem als optie 3 doch meer centrale aansturing op gerechtelijk vlak

Engeland en Wales kennen actueel 9 “Regional Organised Crime Units” (ROCU) waarin de 43 lokale politiekorpsen samenwerken voor dossiers van zware en georganiseerde criminaliteit.

Bij optie 4 verhuist de verantwoordelijkheid van de 9 SOCA's van de lokale politiekorpsen naar het Nationale Crime Agency (NCA). De 9 SOCA's worden derhalve gedecentraliseerde eenheden van de NCA.

Optie 5: fusie van de lokale politiekorpsen tot een beperkt aantal regionale politiekorpsen

In 2005 werd deze optie reeds voorgesteld in het rapport “Closing the Gap ” waarbij de Engelse Algemene Inspectie voorstelde om de 43 lokale politiediensten te herleiden tot 13.

CLOSING THE GAP

A REVIEW OF THE ‘FITNESS FOR PURPOSE’ OF THE CURRENT STRUCTURE OF POLICING IN ENGLAND & WALES

De redenen voor deze in 2005 voorgestelde vermindering van het aantal korpsen waren vooreerst **dat politiekorpsen die beschikken over minder dan 4000 personeelsleden te veel problemen hebben om te kunnen voldoen aan normen en standaarden**. Bovendien is er door schaalgrootte een betere aanpak mogelijk van de georganiseerde criminaliteit. Lokale aanwezigheid is noodzakelijk en mogelijk via een lokale verankering van de regionale korpsen.

Dit plan werd niet doorgevoerd, omdat er lokaal veel verzet was, onder meer omdat de realisatie ervan in sommige gebieden zou leiden tot een belastingverhoging.

Ook anno 2022 ziet de “Police Foundation” het overtuigen van de lokale overheden nog altijd als de grootste uitdaging om optie 5 te realiseren.

Optie 6: creatie van één nationale politie

De Police Foundation ziet een ééngemaakte politie wel functioneren voor een bevolking van bijvoorbeeld Schotland (5,4 miljoen inwoners), doch niet voor Engeland en Wales (66 miljoen inwoners).

*Ter vergelijking :
Vlaanderen telt 6 miljoen inwoners,
Wallonië 3,7.*

Ook deze optie werd reeds voordien voorgesteld. In 1962 werd de oprichting van één nationale politie voorgesteld door Al Goodhart in zijn rapport “Final Report of the Royal Commission on the police”.

Voor Engeland, met een bevolking van bijna 66 miljoen inwoners, is de “Police Foundation” de mening toegedaan dat één enkele politieorganisatie een reëel risico van overcentralisatie tot gevolg zou hebben waardoor de lokale connotatie van het politiewerk onvoldoende aan bod zou komen. Voor een bevolking met een grootte zoals Schotland (5,4 miljoen) inwoners, als

voor Wales (3,1 miljoen) inwoners, kan een dergelijke gecentraliseerde aanpak van één politiekorps volgens de “Police Foundation” wel werken¹⁵⁹. Ter vergelijking, Vlaanderen telt 6 miljoen inwoners, Wallonië 3,7 miljoen en Brussel 1,219 miljoen.

¹⁵⁹ Om volledig te zijn : In Schotland werden de 8 regionale politiekorpsen in 2013 al samen met een aantal centrale diensten, waaronder de ‘Scottish Crime and Drug Enforcement Agency’, samengevoegd tot één dienst, de ‘Police Service of Scotland’.

Laten we even de 6 Engelse opties vertalen naar de Belgische situatie:

Optie 1: de Lokale Politiekorpsen en de Federale Politie blijven bestaan zoals dit actueel het geval is, er wordt verder à la carte samengewerkt.

Optie 2: de Lokale Politiekorpsen, bevoegd voor basispolitiezorg, werken samen met hoofdzones, bevoegd voor steun en gespecialiseerde politiezorg. Zo zou bv. in de Provincie West-Vlaanderen Brugge en Kortrijk kunnen worden beschouwd als een hoofdzone. Voor de Provincie Luik zou het bijvoorbeeld kunnen gaan om Luik, Verviers en Hoei.

Optie 3: identieke situatie als optie 2, doch de gespecialiseerde politiezorg en de steun wordt uitgevoerd door onafhankelijke korpsen, georganiseerd bijvoorbeeld per provincie of per gewest.

Optie 4: identieke situatie als optie 3, doch, wat de georganiseerde criminaliteit betreft is de Federale Politie bevoegd via de gedeconcentreerde gerechtelijke directies (FGP's). Deze situatie lijkt het meest op de anno 2022 in België bestaande situatie.

Optie 5: creatie van onafhankelijke regionale of provinciale Politiekorpsen, die bevoegd zijn voor alle politiezorg, met dien verstande dat een (beperkte) bovenbouw à la APSD¹⁶⁰ noodzakelijk is.

Optie 6 : creatie van een nationale politie, met lokale verankering en een systeem van medezeggenschap op lokaal niveau inzake het beleid.

Binnen de Belgische situatie wordt, naast fusies, ook vaak gesproken over meer samenwerking tussen de politiezones. Vanuit die insteek is het interessant om even dieper in te gaan op een onderzoek¹⁶¹ van de Engelse Algemene Inspectie over de in Engeland en Wales bestaande interzonale samenwerking. Het blijkt in het algemeen dat de samenwerking niet goed geregeld is en daardoor de politie geld, tijd en verloren moeite kost. Andere vaststellingen :

- te veel samenwerkingsverbanden hebben geen duidelijk doel dat door alle betrokkenen wordt begrepen.
- sommige korpsen houden de voordelen van samenwerking niet bij en beperken zich tot het realiseren van financiële besparingen.
- ingewikkelde en bureaucratische besluitvorming ondermijnt de doeltreffendheid van veel samenwerkingsverbanden.
- sommige korpsen zetten in de samenwerkingsverbanden geen mensen met de juiste vaardigheden in.
- ervaringen worden niet doeltreffend uitgewisseld.

Kennis over de buitenlandse systemen kan een belangrijke bijdrage leveren over hoe de Belgische politie verder moet evolueren. Het zonder meer kopiëren van buitenlandse systemen naar de Belgische situatie is natuurlijk niet mogelijk, maar moeten we het warme water altijd opnieuw zelf uitvinden?

¹⁶⁰ De APSD werd opgericht om de activiteiten van de drie vroegere politiediensten (rijkswacht, gerechtelijke politie en gemeentepolitie) beter te coördineren, onder meer op het vlak van de internationale politiesamenwerking.

¹⁶¹ Zie <https://www.justiceinspectores.gov.uk/hmicfrs/news/news-feed/failing-police-collaborations-cost-forces-money-time-and-effort/>, geconsulteerd op 02.06.2022. Dit onderzoek dateert van midden 2021.

QUEBEC: “DIFFERENT PLACE, SAME CONCLUSIONS”

Naast Engeland en Wales heeft ook Quebec eind 2021 een studie¹⁶² gepubliceerd die betrekking heeft op de toekomst van de politie. Deze studie komt tot dezelfde vaststellingen als de studie over de politie van Engeland en in Wales. Uit een memorie van toelichting van de vereniging van directeurs van de politie van Quebec, ingediend in het kader van de studie, blijkt *“dat het takenpakket niet meer kan worden uitgevoerd door het huidige aantal organisaties te handhaven, en, dat een schaalvergroting in het algemeen een belangrijke kwaliteitsverhoging zou teweegbrengen op alle werkterreinen¹⁶³”*.

“Hoe kunnen we verwachten van de lokale politiediensten om overal dezelfde dienstverlening te geven, als hun capaciteit varieert van iets meer dan 20 politiemensen tot meer dan 200?”

Studie toekomst politie Quebec

Op organisatievlak heeft Quebec haar politiediensten ingedeeld in “niveaus”, vastgesteld op basis van het aantal inwoners in een gebied. De volgende niveaus bestaan :

- niveau 1: minder dan 100.000 inwoners;
- niveau 2: van 100 000 tot 249 999 inwoners;
- niveau 3: van 250 000 tot 499 999 inwoners;
- niveau 4: van 500 000 tot 999 999 inwoners;
- niveau 5: meer dan 1.000.000 inwoners;
- niveau 6 : niveau van de Sûreté de Quebec. De Sûreté du Québec is de nationale politie van Quebec. Zij treedt op (grosso modo) in die gemeenten die minder dan 50.000 inwoners hebben en staat ook in voor gespecialiseerde opdrachten ter ondersteuning van de gemeentelijke politiediensten.

Het niveau bepaalt welke taken¹⁶⁴ een politiekorps moet uitoefenen. Een hoger niveau oefent steeds de taken uit van het eigen niveau en van de lagere niveaus. Een korps van het niveau 4 oefent derhalve ook alle taken uit die behoren tot de niveaus 1, 2 en 3. In de situatie zoals zij actueel bestaat, dus voor enige uitvoering werd gegeven aan de voorgestelde hervorming, behandelt een politiekorps van het niveau 1 geen moorddossiers, het niveau 2 enkel dossiers van moord met betrapting op heterdaad van de dader, het niveau 3 behandelt alle moorden, behalve die moorden die werden gepleegd door een criminele organisatie; deze laatste dossiers behoren toe aan het niveau 4. Nog enkele voorbeelden. Pas vanaf het niveau 2 zal een politiekorps instaan voor het leveren van een brandexpert of nog voor een personeelslid dat een verkeersongeval in kaart kan brengen. Vanaf het niveau 5 wordt er voorzien in het leveren van een helikopter. Het niveau 6 oefent zowel eigen gespecialiseerde taken uit als coördinerende taken. Het gaat hier bijvoorbeeld over de strijd tegen de georganiseerde criminaliteit, het patrouilleren op het internet, het beheer van de gerechtelijke identificatiedienst en het behandelen van de dossiers inzake terrorisme of corruptie.

¹⁶² Comité Consultatif sur la réalité policière, « rapport final - modernité confiance, efficience », gouvernement du Quebec, 2021, zie https://cdn-contenu.quebec.ca/cdn-contenu/adm/min/securete-publique/publications-adm/publications-secteurs/police/rapports/RAP_final_ccrp.pdf?1642004228, geconsulteerd op 08.05.2022.

¹⁶³ Ibidem, pagina 39.

¹⁶⁴ De taken per niveau worden vermeld in de volgende regelgevende tekst : ‘Règlement sur les services policiers que les corps de police municipaux et la Sûreté du Québec doivent fournir selon leur niveau de compétence’, zie www.legisquebec.gouv.qc.ca/fr/document/rc/P-13.1,%20r.%206%20/, geconsulteerd op 08.05.2022. Naast de gemeentelijke politiekorpsen en de Sûreté de Quebec zijn er ook nog de politiediensten bevoegd voor de “autochtone gebieden” en twee gespecialiseerde politiekorpsen, enerzijds de “unité permanente d’anticorruption”, de anti-corruptiedienst, en het “Bureau des enquêtes indépendantes”, een dienst die onderzoeken voert lastens politieambtenaren.

Momenteel worden de basisdiensten van meer dan 1.000 gemeenten door de Sûreté de Quebec (niveau 6) verzorgd. Verder zijn er 7 politiediensten (minder dan 100.000 inwoners) die vallen onder het niveau 1, 18 politiediensten die vallen onder het niveau 2 (100 000 tot 249 999 inwoners), 3 politiediensten die vallen onder het niveau 3 (250.000 tot 499.999 inwoners), 1 politiedienst die valt onder het niveau 4 (500.000 tot 999.999 inwoners = Politie van de stad Quebec) en 1 politiedienst die valt onder het niveau 5 (meer dan 1.000.000 inwoners = Politie van de stad Montreal).

In haar aanbevelingen stelt de studie voor om het aantal niveaus te verminderen van 6 naar 4:

Selon la loi actuelle		Selon la proposition du comité
Niveaux 1, 2 et 3	→	Niveau 1
Niveau 4 (SPVQ)	→	Niveau 2 (SPVQ)
Niveau 5 (SPVM)	→	Niveau 3 (SPVM)
Niveau 6 (SQ)	→	Niveau 4 (SQ)

Nieuw niveau 1 = tot en met 499.000 inwoners, nieuw niveau 2 = tussen 500.000 en 1 miljoen inwoners, nieuw niveau 3 = meer dan 1 miljoen inwoners en nieuw niveau 4 is voor gemeenten met minder dan 50.000 inwoners die worden bediend door de Sûreté.

In bovenstaande tabel staat SPVQ voor “Service de Police Ville de Quebec” en SPVM voor “Service de Police Ville de Montreal”. De facto komt het erop neer dat alle politiediensten minstens het takenpakket moeten kunnen aanbieden van het (oude) niveau 3 (nieuwe niveau 1). Wat de concrete gevolgen zijn van bovenvermelde voorstellen kan de lezer ontdekken in onderstaande tabel (enkel het begin van de tabel uit de studie wordt getoond):

Tableau 2. Proposition de réorganisation des services policiers

Service de police	Niveau actuel	Villes prises en charge	Nombre de policiers permanents	Nombre d'habitants	Niveau proposé
Bromont	1	Bromont	22	10 167	Transfert à la SQ
Granby	1	Granby	80	68 599	Transfert à la SQ
Memphrémagog (Régie)	1	Austin, Magog, Orford, Sainte-Catherine-de-Hatley	45	34 693	Transfert à la SQ
Mont-Tremblant	1	Lac-Tremblant-Nord, Mont-Tremblant	34	10 113	Transfert à la SQ*
Saint-Jean-sur-Richelieu	1	Saint-Jean-sur-Richelieu	105	98 036	Transfert à la SQ
Saint-Jérôme	1	Saint-Jérôme	115	78 839	Transfert à la SQ
Thetford Mines	1	Thetford Mines	29	25 670	Transfert à la SQ
MRC des Collines-de-l'Outaouais	2	Cantley, Chelsea, La Pêche, L'Ange-Gardien, Notre-Dame-de-la-Salette, Pontiac, Val-des-Monts	63	51 378	Transfert à la SQ
Sherbrooke	2	Sherbrooke	209	169 116	Niveau 3
Saguenay	2	Larouche, Saguenay	187	148 053	Niveau 3
Trois-Rivières	2	Trois-Rivières	161	136 857	Niveau 3
Lévis	2	Lévis	155	147 643	Niveau 3

Er zijn dus gemeenten die actueel beschikken over een autonoom politiekorps van niveau 1, of zelfs van het niveau 2, die worden getransfereerd naar het niveau 6 en aldus hun autonomie verliezen en voor hun politiezorg afhankelijk zullen worden van de (nationale) Sûreté van Quebec. Andere gemeenten van niveau 2 moeten hun werking en middelen opschalen, aangezien zij, mocht de

voorgestelde hervorming worden doorgevoerd, dienen over te gaan naar het niveau 3, wat een ruimer takenpakket inhoudt.

Men kan zich de vraag stellen of over een dergelijk systeem niet eveneens in België zou moeten worden nagedacht. Dit zou betekenen dat de Federale Politie de basispolitiezorg zou uitvoeren in de plaats van kleine politiezones, of nog dat grotere politiezones bepaalde taken op zich zouden nemen in kleinere zones. Maar is dat al niet voor een deel het geval? Zo is de site “cyberpreventie.be¹⁶⁵” geen initiatief van het Center for Cyber Security Belgium, of bv. van de Federale Politie, nee, deze site is een initiatief van de “WVL4”, een samenwerkingsverband van de West-Vlaamse politiezones Westkust, Polder, RIHO en Vlas. Dit samenwerkingsverband werd onlangs nog uitgebreid met de PZ Antwerpen¹⁶⁶. We stellen hier vast dat enkele lokale politiezones samenwerken in een domein dat de facto een nationale impact heeft. Vertaald naar het slagveld kunnen we dit omschrijven als "beleid in verspreide slagorde".

OM DIT HOOFDSTUK AF TE SLUITEN: EEN VERGELIJKING TUSSEN BELGIË EN NOORDRIJN-WESTFALEN

	België	Noordrijn-Westfalen (NRW)
Bevolking	12 miljoen	17,9 miljoen
Oppervlakte	30.688 km ²	34.098 km ²
Totaal aantal politieambtenaren	50.123 ¹⁶⁷	50.000
Politiesysteem	1 Federale Politie en meer dan <u>180</u> lokale politiekorpsen	1 politie in het land NRW onderverdeeld in <u>47</u> politiedistricten en drie bovenlokale diensten ¹⁶⁸

Bovenstaande cijfers geven aan dat de deelstaat Noordrijn-Westfalen sterk gelijk op België. Hun territoriale politiestructuur telt, in plaats van meer dan 180 onderverdelingen, er slechts 47. Nochtans is de territoriale indeling in Noordrijn-Westfalen eveneens gebaseerd op het principe dat een politie lokaal sterk verankerd moet zijn, “Orts- und bürgernahe Polizei¹⁶⁹” genaamd.

Rest ons nog om hier het antwoord te formuleren op de vraag die werd gesteld op het einde van het vorige hoofdstuk: nee, België staat dus niet alleen met de vaststelling dat er over schaalvergroting wordt gedebatteerd.

¹⁶⁵ Zie <https://www.cyberpreventie.be/>, geconsulteerd op 16.10.2022.

¹⁶⁶ Zie <https://www.politie.be/5460/nieuws/antw4wvl-een-nieuwe-samenwerking-in-het-politielandschap>, geconsulteerd op 16.10.2022.

¹⁶⁷ 13.965 voor de Federale Politie, zie <https://jaarverslag.federalepolitie.be/organisatie/ons-personeel/> en 36.158 voor de Lokale Politie, zie <https://www.stat.policefederale.be/morfologie/>, geconsulteerd op 29.07.2022.

¹⁶⁸ Een dienst bevoegd voor opleiding, vorming en personeelszaken (Landesamt für Ausbildung, Fortbildung und Personalangelegenheiten), een dienst bevoegd voor de gerechtelijke onderzoeken (LKA – Landeskriminalamt) en een centrale ondersteunende dienst (Landesamt für Zentrale Polizeiliche Dienste), zie <https://polizei.nrw/artikel/organisation-der-polizei-nrw>. Daarnaast bestaat er ook nog nationale politiediensten, bevoegd voor heel het Duitse grondgebied, zoals de Bundespolizei of nog het BKA (Landeskriminalamt).

¹⁶⁹ Zie <https://www.lkt-nrw.de/themen/polizei/#:~:text=Orts%2D%20und%20b%C3%BCrgernahe%20Polizei&text=Dieses%20Prinzip%20besagt%2C%20dass%20die,ihre%20r%C3%A4umliche%20Zust%C3%A4ndigkeit%20aufweisen%20sollten>, geconsulteerd op 29.07.2022.

FINANCIERING: EEN IMMER HEIKEL PUNT

In mei 2022 kwam het onderwerp van de financiering uitgebreid in het Belgische parlement aan bod en vervolgens ook in de pers. Zowel de Procureurs-generaal Johan Delmulle, Ignacio de la Serna en Patrick Vandenbruwaene, de Federaal procureur Frédéric Van Leeuw, de procureur des Konings Franky De Keyzer van Antwerpen, als de Commissaris-generaal van de Federale Politie Marc De Mesmaeker en de Directeur-generaal Eric Snoeck van de Federale Gerechtelijke Politie werden gehoord in hun vele grieven. Wat de Federale Politie betreft worden voornamelijk de jarenlange besparingen gehekeld. In dit kader had het College van Procureurs-generaal¹⁷⁰ reeds begin 2022 aangegeven dat het Nationaal Veiligheidsplan 2022 – 2025¹⁷¹ onuitvoerbaar zou zijn zonder versterking van de gerechtelijke politie.

Maar ook de Lokale Politie is niet tevreden. Als voorbeeld kan worden verwezen naar de korpschefs van de Lokale Politiediensten in West-Vlaanderen die stelden dat anno 2022 de 19 politiekorpsen van de provincie een deficit hadden van maar liefst 19 officieren, 73 hoofdinspecteurs, 239 basiskaders, 8 agenten en 48 administratieve en technische personeelsleden. Een aantal dat overeenkomt met de grootte van de Politiezone Brugge.

Deze discussie is niet nieuw en België staat niet alleen in de roep om bijkomende middelen te voorzien voor politie en gerecht.

Uit een debat¹⁷² georganiseerd in het Nederlands parlement van midden 2021 blijkt dat *“niet alleen bij de politie, ook bij de Rechtspraak en het Openbaar Ministerie zijn de gevolgen van jarenlange bezuinigingen nog steeds merkbaar”*. De Nederlandse politie uitte in dit debat ook een wens, namelijk om te kunnen beschikken over een *“meerjarige, stabiele en voorspelbare financiering”*.

Als antwoord op bovenvermelde kritiek stelden de Federale Ministers van Binnenlandse Zaken en van Justitie op 15.06.2022 hun plan¹⁷³ voor om in de lopende legislatuur 310 miljoen euro extra in de geïntegreerde politie te investeren. Ook hiermee staat België niet alleen. De Oostenrijkse Minister van Binnenlandse Zaken deelde in 2021 mee dat de politiebegroting¹⁷⁴ voor 2022 de hoogste zou zijn in de geschiedenis van het ministerie van Binnenlandse Zaken, met een verhoging van 78,7 miljoen euro tot 3,25 miljard euro. De Engelse regering van zijn kant lanceerde in 2019 het *“Police Uplift Programme”¹⁷⁵*, dat tot doel had om in Engeland en Wales tussen 2019 en 2023 niet minder dan 20.000 extra politiefunctionarissen aan te werven, na een daling tussen 2009 en 2019 met meer dan 21.000 tot 122.405 voltijdse equivalenten. Doel is om *“het toekomstige lokale politiewerk af te stemmen op de complexe en diverse behoeften van de samenleving, op basis van een empirisch onderbouwde analyse van de vraag, met meer gespecialiseerde capaciteiten en een wendbaar en professioneel personeelsbestand”*. In Schotland daarentegen werd in mei 2022 beslist dat de budgetten van het gerecht en de politie de volgende 5 jaar gelijk zullen blijven, waardoor het hoofd van de Schotse politie meteen waarschuwde¹⁷⁶ dat deze beslissing een effectieve daling tot gevolg zou hebben van het budget van 66 miljoen pond.

¹⁷⁰ Zie <https://www.rtbf.be/article/plan-national-de-securite-2022-2025-inapplicable-sans-renforcer-la-police-judiciaire-estime-le-college-des-procureurs-generaux-10908452?id=10908452>, geconsulteerd op 17.06.2022.

¹⁷¹ Zie <https://www.politie.be/5998/sites/5998/files/files/2022-04/NVP2022-2025.pdf>, geconsulteerd op 17.06.2022.

¹⁷² Zie <https://www.om.nl/actueel/nieuws/2021/06/23/structureel-meer-geld-voor-strafrechtketen>, geconsulteerd op 16.02.2022.

¹⁷³ Zie <https://www.knack.be/nieuws/belgie/verlinden-en-van-quickenborne-investeren-in-personeel-en-infrastructuur-federale-politie/>, geconsulteerd op 17.06.2022.

¹⁷⁴ Zie <https://bmi.gv.at/news.aspx?id=7A6E5A3539763551654C6F3D>, geconsulteerd op 17.06.2022.

¹⁷⁵ Zie <https://www.nao.org.uk/report/the-police-uplift-programme/>, geconsulteerd op 17.06.2022.

¹⁷⁶ Zie <https://www.dailyrecord.co.uk/news/politics/police-numbers-scotland-could-slashed-27312749>, geconsulteerd op 26.06.2022.

Het rapport¹⁷⁷ over de toekomst van Quebec, waarvan reeds eerder sprake in dit visiedocument, komt eveneens tot een aantal interessante vaststellingen wat de financiering van de politie betreft :

- Reeds in 2014 werd in een studie vastgesteld dat *“de politie geconfronteerd wordt met het feit dat haar financieringsmodel 19^e-eeuws is, haar wettelijk kader 20^e-eeuws en haar problemen 21^e-eeuws”*.
- *“De verhoging van de druk op de politiebegroting is voornamelijk het gevolg van hogere weddes en betere sociale voordelen voor het politiepersoneel. Ook de impact van salarissen en voordelen ten opzichte van het totale budget steeg. In 2014 werd 85 % van het politiebudget besteed aan salarissen en voordelen, in 2021 bleek er een toename te zijn van 5 % tot 90,0 %”*.
- In België is de situatie niet anders. Onderstaande tabel¹⁷⁸ geeft goed weer welke de verhouding is tussen enerzijds personeelskosten, werking en investeringen.

De politie wordt geconfronteerd met het feit dat haar financieringsmodel 19^e-eeuws is, haar wettelijk kader 20^e-eeuws en haar problemen 21^e-eeuws.

Studie politie Quebec

Federale Politie	2018	2019	2020	2021
Personeel	756 700 000	813 689 000	920 463 000	917 951 000
Werkling	91 580 000	90 653 860	94 743 000	98 029 835
Investering	27 025 000	20 883 000	45 517 500	47 339 081
Dotaties	/	/	/	
Subventies	1 170 000	1 170 000	1 344 000	1 346 000
Totaal	876 475 000	926 395 860	1 062 067 500	1 064 665 916

Geïntegreerde Politie	2018	2019	2020	2021
Personeel	103 759 000	108 745 000	97 637 000	90 907 774
Werkling	70 673 000	73 522 929	82 469 122	138 983 348
Investering	13 633 000	6 559 657	10 877 445	32 551 962
Dotaties	/	/	/	/
Subventies	13 986 000	14 149 000	14 231 000	14 392 000
Totaal	202 051 000	202 976 586	205 214 567	276 835 084

¹⁷⁷ Zie https://cdn-contenu.quebec.ca/cdn-contenu/adm/min/securite-publique/publications-adm/publications-secteurs/police/rapports/RAP_final_ccrp.pdf?1642004228, pagina 192 en volgende.

¹⁷⁸ Zie <https://jaarverslag.federalepolitie.be/organisatie/ons-budget/#budget01>, geconsulteerd op 18.10.2022.

Lokale Politie	2018	2019	2020	2021
Personeel	/	/	/	/
Werking	/	/	/	/
Investering	/	/	/	/
Dotaties	915 640 000	947 998 000	957 585 000	917 333 000
Subventies	42 420 000	36 878 000	97 000 000	32 915 000
Totaal	958 060 000	984 876 000	1 054 585 000	950 248 000

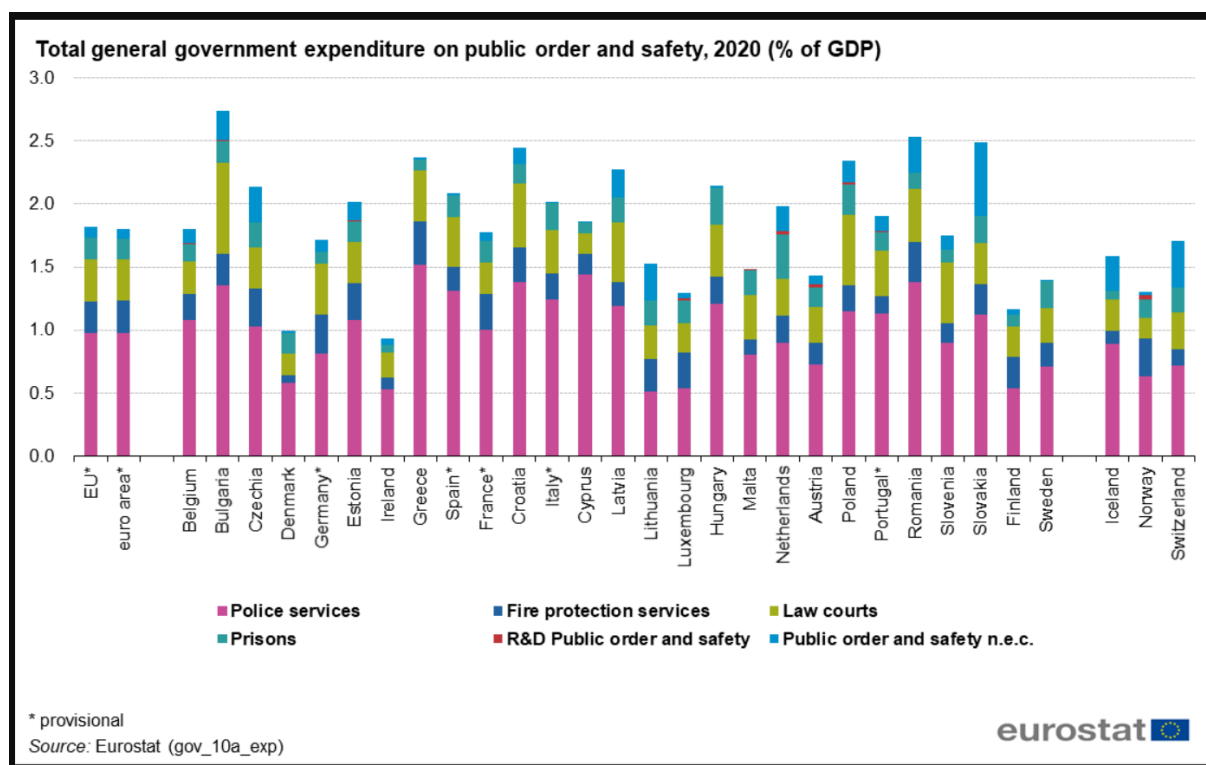
Totaal	2018	2019	2020	2021
Personeel	860 459 000	922 434 000	1 018 100 000	1 008 858 774
Werking	162 253 000	164 176 789	177 212 122	237 013 183
Investering	40 658 000	27 442 657	56 394 945	79 891 043
Dotaties	915 640 000	947 998 000	95 585 000	917 333 000
Subventies	57 576 000	52 197 000	112 575 000	48 653 000
Totaal	2 036 586 000	2 114 248 446	2 321 867 067	2 291 749 000

- Eveneens opmerkelijk in het Canadese rapport is de vaststelling dat, afgezien van salarissen en voordelen, *“er vandaag meer middelen nodig zijn om hetzelfde werk te doen dan enkele jaren geleden. Het politiewerk is ingewikkelder en zwaarder geworden, er zijn extra taken, zoals de systematische transcriptie van ondervragingen”*. Dezelfde vaststelling kan worden gemaakt in België, zo heeft bijvoorbeeld de Salduz-regeling een daling van de aanwezigheid van politiepersoneel op straat tot gevolg gehad¹⁷⁹. En gesprekken met politiefunctionarissen bevestigen dat het politiewerk ingewikkelder en zwaarder is geworden, en dat er dagelijks taken bijkomen.
- Veel van de verantwoordelijken van de provincie Quebec die in het kader van het rapport werden geïnterviewd waren de mening toegedaan dat *“de terugtrekking van de staat uit de gezondheidszorg en de sociale dienstverlening een impact hadden op de inzet van de politie. De toename van het aantal interventies m.b.t. kwetsbare bevolkingsgroepen, met name inzake geestelijke gezondheidsproblemen of verslavingsproblemen, illustreert dit zeer duidelijk. Niet alleen interventies van sociale aard zijn de laatste jaren aanzienlijk toegenomen, maar elk van deze interventies eist ook veel meer tijd van het tussenkomende politiepersoneel”*. Om hieraan tegemoet te komen wordt in het rapport de volgende aanbeveling gedaan: *“De budgetten voor gemeenschapsorganisaties die actief zijn op het gebied van geestelijke gezondheid en misdaadpreventie verbeteren en op peil houden”*. Spijtig genoeg gelden bovenstaande vaststellingen ook voor België.
- Het rapport uit Québec vervolgt : *“Door de toename aan natuurrampen zoals overstromingen en tornado’s worden de politiediensten ook steeds vaker opgeroepen om tussen te komen in een noodsituatie. Deze gebeurtenissen, die steeds minder uitzonderlijk worden, hebben een zware weerslag op de begroting. Volgens de stad Gatineau bijvoorbeeld hebben de overstromingen die zich in 2019 op haar grondgebied hebben voorgedaan geleid tot een meerkost van 1,5 miljoen voor de politie”*.

¹⁷⁹ Zie <https://www.rtb.be/article/quelque-700-policiers-absents-des-rues-en-raison-de-la-loi-salduz-7900722>, consulté le 18.10.2022.

- Als één van de conclusies uit het rapport blijkt dat *“door de oplopende kosten hebben veel gemeenten het einde bereikt van hun vermogen om te betalen. De situatie is in het bijzonder kritiek voor gemeenten met minder dan 100.000 inwoners, die vaak niet over de nodige structuren beschikken om de aanzienlijke kosten van het beheer van een politiedienst op te vangen”*.
- Als mogelijke oplossing ziet de politie van de stad Quebec het volgende: *“Door het sluiten van overeenkomsten met particuliere ondernemingen of het inhuren van gespecialiseerde civiele middelen voor bepaalde taken moet het mogelijk zijn om de politiemiddelen te handhaven voor die taken die tot het wezen van de politiefunctie behoren”*.
- Ten opzichte van de vaststelling dat kleine politiediensten zullen moeten verdwijnen, wordt gesteld dat *“het van belang is ervoor te zorgen dat het voorgestelde nieuwe financieringsmodel de gemeentelijke politiediensten adequaat ondersteunt in het licht van het vereiste hogere niveau van dienstverlening”*.

Interessant is ook om de landen van de Europese unie met elkaar te vergelijken wat de uitgaven betreft op het vlak van veiligheid. Onderstaande grafiek maakt dit duidelijk.

Uit deze tabel blijkt dat België in de voorhoede zit wat het budget betreft dat wordt besteed aan politie (rode kleur). Toch wordt er door de Belgische politie regelmatig geklaagd over ontoereikende middelen. De vraag kan worden gesteld hoe dit komt en of er geen noodzaak is om hieromtrent (wetenschappelijk) onderzoek te laten voeren. De Algemene Inspectie vraagt zich tevens af of het mogelijk is om, met minder maar beter opgeleide politieambtenaren, tot een betere politie te komen. De Algemene Inspectie heeft reeds voorheen aangegeven dat zij voorstander is van het invoeren van het Bologna-systeem voor het politie-onderwijs.

De Nederlandse vraag naar een “meerjarige, stabiele en voorspelbare financiering” voor de politie komt eveneens aan bod in een studie¹⁸⁰ van het WODC¹⁸¹, waaruit blijkt dat “*snel opeenvolgend bezuinigen in een relatief kort tijdsbestek leidt tot problemen binnen de organisaties*” en dat “*voortdurende aanpassingen van budgetten een risico vormen voor lange termijn aspecten op het vlak van hoeveelheid en kwaliteit van het personeel, maar ook op het vlak van materiële ondersteuning*”. Er wordt ook vastgesteld dat “*investeringen in nieuwe projecten soms moeilijk zijn uit te voeren omdat geen middelen voor de langere termijn worden voorzien*”. In elk geval, zo luidt één van de vele conclusies van de studie, is “*de mate waarin continuïteit moet worden geborgd, net als elke budgettaire afweging, uiteindelijk een politieke zaak. Er zijn geen sluitende oplossingen ... Daarbij zijn de onafhankelijkheid van de rechtspraak, de rechtsstatelijkheid van het Openbaar ministerie en het sui generis functioneren van de politie van groot belang*”.

Voor de Algemene Inspectie is het duidelijk dat het de politieke overheid is die het budget van de politie bepaalt. Doch een aantal principes moeten worden ingebouwd. Deze principes zijn in detail opgenomen in het deel aanbevelingen op het einde van dit visiedocument.

5. Uniforme en afdwingbare kwaliteitsnormen en het permanent monitoren van de toekomst, “two major challenges” voor de politie!

De Algemene Inspectie is er vast van overtuigd dat de sleutel tot succes voor een goed functionerende politie in de toekomst “*het voeren is van een structureel, coherent, dynamisch en zowel intern als extern op te volgen beleid*”.

Dit betekent dat er op *structurele* basis, dus niet toevallig, eenmalig of uitzonderlijk, moet worden voorzien in een beleid. Een goed voorbeeld is het bestaan van de hiervoor reeds geciteerde opdrachtbrief. Iedere mandataris heeft volgens de wet de verplichting een opdrachtbrief op te stellen.

Coherentie betekent dat het beleid verder moet gaan dan enkel te bepalen dat een opdrachtbrief moet worden opgesteld. Om te komen tot een gewenste eenvormigheid, moet de mandataris niet alleen neerschrijven wat hij tijdens zijn mandaat wenst te verwezenlijken, inhoudelijk moet hij daarbij worden begeleid via standaarden en normen, door iedereen toe te passen. Zo zou men kunnen voorzien in de vermelding in de opdrachtbrief van de verplichting tot het opstellen van een aantal plannen, zoals een integriteitsbeleidplan, een jeugd- en jongerenplan, enzoverder.

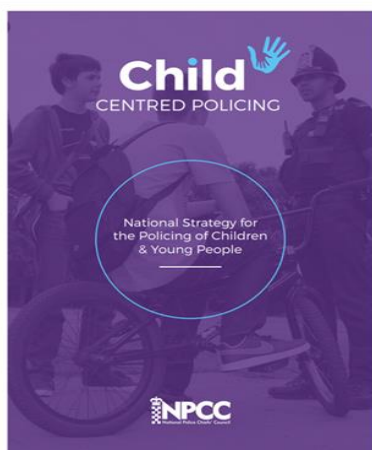
Dynamisch betekent dat er ruimte moet zijn voor een invulling op basis van de lokale noden. De basis van ieder integriteitsbeleidsplan moet logischerwijs overal gelijklopend zijn, de concrete invulling moet worden aangepast aan de omstandigheden ter plaatse¹⁸². De invulling in een grootstedelijke omgeving kan er dus (deels) anders uitzien dan voor een landelijke zone. Belangrijk in dit opzicht is in elk geval dat er een basistool bestaat, dat daarmee binnen de politionele entiteit aan de slag wordt gegaan en een aanpak op maat wordt ontwikkeld en ook wordt uitgevoerd.

¹⁸⁰ Continuïteit in de bekostiging van politie, openbaar ministerie en rechtspraak, WODC, maart 2021, zie <https://repository.wodc.nl/bitstream/handle/20.500.12832/3047/3176-continuïteit-in-de-bekostiging-van-politie-openbaar-ministerie-en-rechtspraak-samenvatting.pdf?sequence=2&isAllowed=y>, geconsulteerd op 25.06.2022.

¹⁸¹ Het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) is het kennisinstituut voor het ministerie van Justitie en Veiligheid in Nederland.

¹⁸² Onderzoek naar de morele weerbaarheid van Nederlandse politiefunctionarissen, zie <https://www.politieacademie.nl/kennisenonderzoek/kennis/mediatheek/PDF/92567.PDF>, pagina 76.

Ten slotte moet zowel een effectieve *interne als externe controle* (kunnen) worden uitgeoefend op het gevoerde beleid. Een eenvormige aanpak van het toepassen van de CP3¹⁸³, wat de interne controle betreft, en van een systeem gelijkaardig aan het PEEL-assessment¹⁸⁴, toegepast in Engeland en Wales, wat de externe controle betreft, is voor de Algemene Inspectie de te volgen weg.

Een mooi voorbeeld van een nationale beleidsmatige aanpak is de Engelse strategie inzake jongeren (National Strategy for the Policing of Children & Young People¹⁸⁵). Uitgangspunt van deze nationale jeugdstrategie van de politie is *“dat het voeren van beleid, het bepalen van processen en het bepalen van de interacties van de politie met kinderen en jongeren, een aanzienlijke impact kunnen hebben op hun leven, zowel op korte als op lange termijn. Ons vermogen om contact te leggen met kinderen en jongeren zal van invloed zijn op onze relatie met hen en uiteindelijk bijdragen tot onze effectiviteit door te voorkomen dat zij slachtoffers of daders worden”*.

Deze nationale strategie wordt vervolgens verder vertaald binnen de Engelse politiekorpsen, zoals het voorbeeld van New Hampshire¹⁸⁶ illustreert.

Het document ‘When to call the police’ bundelt nationale richtlijnen van de National Police Chiefs’ Council (NPCC) voor scholen die contact wensen op te nemen met de politie over incidenten die zich in een schoolomgeving kunnen voordoen. Het gaat hier om situaties waarbij scholen worden geconfronteerd met (cyber)criminaliteit, druggebruik, belaging, seksuele misdrijven, diefstal, wapengebruik, enz. Het initiatief Police-Youth Engagement¹⁸⁷ is een ander voorbeeld van een structurele aanpak om jongeren en politie dichterbij elkaar te brengen. Ook België beschikt over een omzendbrief¹⁸⁸ met een specifieke aanpak inzake jeugdcriminaliteit, waarbij een aanspreekpunt voor de scholen binnen de politie moet worden aangeduid. De implementatie ervan wordt echter niet opgevolgd en geëvalueerd.

Ook België nam recent initiatieven om de relatie tussen jongeren en de politie te verbeteren, de Minister van Binnenlandse Zaken richtte ter zake een werkgroep ‘jeugd- en jongerentoets¹⁸⁹’ op. Bedoeling is dat de werkgroep een tool maakt die de procedures voor jongeren aanpast indien de politie ermee in contact komt. Doch, “the proof of the pudding is in the eating” en voor de Algemene Inspectie zal het succes van dit nuttig initiatief in elk geval afhangen :

1. van welke kwaliteitsnormen en -standaarden er zullen worden bepaald;
2. van de verplichting tot uitvoering van het plan binnen iedere politiezone;

¹⁸³ Zie https://etaamb.openjustice.be/nl/omzendbrief-van-29-maart-2011_n2011000235.html

¹⁸⁴ Zie <https://www.justiceinspectrates.gov.uk/hmicfrs/peel-assessments/what-is-peel/>

¹⁸⁵ Zie <https://www.npcc.police.uk/documents/edhr/2015/CYP%20Strategy%202015%202017%20August%202015.pdf>, geconsulteerd op 11.07.2022.

¹⁸⁶ Zie het jeugdplan van de politie van New Hampshire, <https://www.safe4me.co.uk/wp-content/uploads/2019/04/CYP-strategy-2019-opt.pdf>, geconsulteerd op 11.07.2022.

¹⁸⁷ Zie https://www.theiacp.org/sites/default/files/2018-11/IACP_PMP_PoliceYouth.pdf, geconsulteerd op 11.07.2022.

¹⁸⁸ Zie https://etaamb.openjustice.be/nl/omzendbrief-van-07-juli-2006_n2006000523.html, geconsulteerd op 11.07.2022.

¹⁸⁹ Zie <https://verlinden.belgium.be/nl/kindtoets>, geconsulteerd op 11.07.2022.

3. en van hoe (goed) de uitvoering intern zal worden, opgevolgd en geëvalueerd en extern gecontroleerd.

Voor de Algemene Inspectie is het duidelijk, een aanpak waarbij telkens ad hoc wordt gereageerd op bepaalde feiten, omstandigheden en vaststellingen, moet worden vervangen door een permanente en proactieve benadering. De Algemene Inspectie is een grote pleitbezorger van de manier waarop het Verenigd Koninkrijk structureel politiebeleid voert. Een zeer belangrijke rol hierin is weggelegd voor het College of Policing¹⁹⁰ dat werd opgericht in 2012 en afhangt van de Home Office, te vergelijken met onze FOD Binnenlandse Zaken.

Het College of Policing stelt jaarlijks een plan op waarin de prioriteiten voor de ontwikkeling van nationale normen en politiepraktijken worden bepaald.

Het stelt normen op voor de politonele beroepspraktijk (APP¹⁹¹), erkent aanbieders van opleidingen, stimuleert goede praktijken en biedt de politiediensten ondersteuning in de taken rond de bescherming van het publiek en de preventie van criminaliteit. Tevens bevordert het de ethiek en de waarden in

het politiewerk via het bepalen van integriteitsnormen. Het College beschikt tevens over een nationale online politiebibliotheek¹⁹².

Jaarlijks wordt een plan opgesteld waarin de prioritaire gebieden voor de ontwikkeling van nationale normen en politiepraktijken worden bepaald. Deze prioriteiten worden vastgesteld na breed overleg met een aantal partners, waaronder de NPCC¹⁹³ en de Chief Constables Council¹⁹⁴. Het College komt elk kwartaal bijeen om operationele politieaangelegenheden te bespreken en maatregelen af te spreken. In samenwerking met het 'College of Policing' neemt de NPCC vervolgens beleidsbeslissingen met betrekking tot nationale normen en gemeenschappelijke benaderingen, met als doel iedere burger op dezelfde manier te beschermen tegen de ernstigste en meeste bedreigingen. De operationele vertaling van deze beleidsbeslissingen gebeurt vervolgens door de NPCC, waarna deze in de 43 lokale politiediensten worden ingevoerd. APP is derhalve voor alle politiediensten in Engeland "de officiële bron wat de beroepspraktijk van de politie betreft".

¹⁹⁰ Zie www.college.police.uk/, geconsulteerd op 11.07.2022.

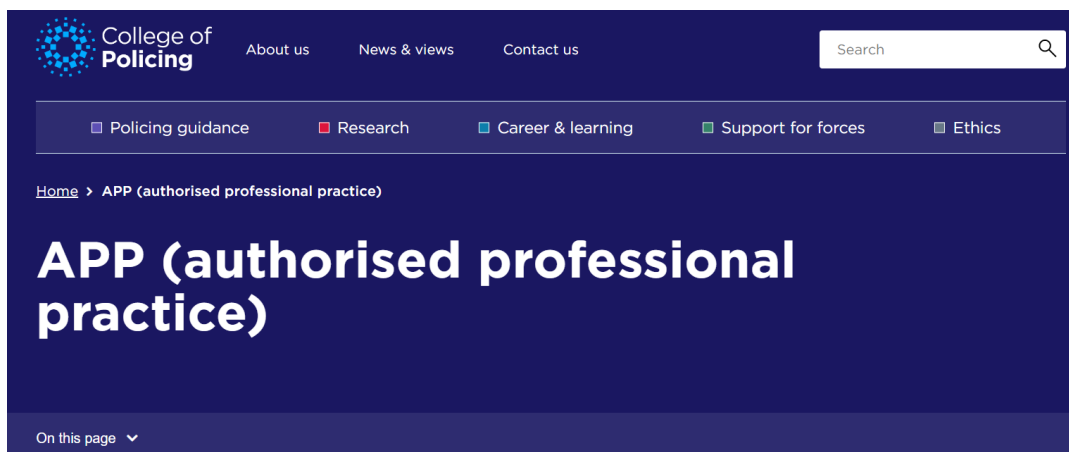
¹⁹¹ Authorised Police Practice

¹⁹² Zie www.college.police.uk/library, geconsulteerd op 11.07.2022.

¹⁹³ Zie <https://www.npcc.police.uk/>, geconsulteerd op 22.10.2022, te vergelijken met de VCLP.

¹⁹⁴ Zie <https://www.npcc.police.uk/NPCCBusinessAreas/ChiefConstablesCouncil.aspx>, geconsulteerd op 22.10.2022.

College of Policing

About us News & views Contact us

Search

[Policing guidance](#)
[Research](#)
[Career & learning](#)
[Support for forces](#)
[Ethics](#)

Home > APP (authorised professional practice)

APP (authorised professional practice)

On this page

APP is the official source of professional practice for policing.

De toepassing van de normen en standaarden, en dus de prestaties van de 43 politiekorpsen in Engeland en Wales, wordt gecontroleerd door de Engelse Algemene Inspectie (HMICFRS), onder meer via het PEEL-assessment (Police Effectiveness, Efficiency and Legitimacy)¹⁹⁵. Een dergelijke vorm van toezicht is naar Belgische gewoonten ongekend en redelijk intens, zeker omdat alle rapporten en resultaten, ook de slechte, op de site van HMICFRS worden gepubliceerd en aldus ter beschikking staan van beleidsverantwoordelijken, politiefunctionarissen en burgers. Deze PEEL-assessments kunnen ietwat worden vergeleken met de ‘stresstests’ die de Europese Centrale Bank aan de banken oplegt. De ‘stresstests’ hebben tot doel om na te gaan hoe goed banken financiële en economische schokken kunnen weerstaan. Via een stresstest krijgt de banktoezichthouder vervolgens zicht op de zwakke plekken van een bank en kunnen er maatregelen worden voorgesteld. In wezen is de aanpak van de HMICFRS niet verschillend.

Cleveland 2018/19

[Read more about Cleveland](#)

This is HMICFRS's fifth PEEL (police effectiveness, efficiency and legitimacy) assessment of Cleveland Police. PEEL is designed to give you information about how your local police force is performing in several important areas, in a way that is comparable both across England and Wales, and year on year.

Cleveland Police was inspected in tranche three. We have graded Cleveland as inadequate in each of the three pillars. These results mean that we have chosen to publish the report sooner than we planned, at the same time as the forces in tranche two. The force is now being supported to improve its performance.

The extent to which the force is effective at reducing crime and keeping people safe is **inadequate**.

The extent to which the force operates efficiently and sustainably is **inadequate**.

The extent to which the force treats the public and its workforce legitimately is **inadequate**.

Download the full report

[PEEL: Police effectiveness, efficiency and legitimacy 2018/19 – Cleveland Police](#)

De resultaten van een PEEL-assessment van Cleveland, een politiekorps gelegen in het noordoosten van Engeland, leren dat zij op het vlak van efficiëntie, doeltreffendheid en legitimiteit telkens “op onvoldoende wijze” presteren. Engelse politiekorpsen gaan op een positieve manier om met deze kritiek, en het politiekorps van Cleveland ging ondertussen met de bevindingen van de doorlichting aan de slag. Het doel van de controle is dus niet om te bestraffen of om iemand op de vinger te tikken, maar wel om het politiekorps toe te laten uit de bevindingen te leren.

Volledigheidshalve moet hier nog verwezen worden naar het IOPC¹⁹⁶, het Independent Office for Police Conduct, dat onderzoeken voert naar

politiepersoneel dat fouten heeft gemaakt. Het wordt gefinancierd door het Home Office. Het verdient ook aanbeveling om te verwijzen naar een niet door de overheid gefinancierde onafhankelijke

¹⁹⁵ Zie www.justiceinspectors.gov.uk/hmicfrs/peel-assessments/what-is-peel/, geconsulteerd op 22.10.2022.

¹⁹⁶ Zie www.policeconduct.gov.uk/, geconsulteerd op 11.07.2022.

‘denktank’ van de politie, the Police Foundation, die zich richt op het optimaliseren van de politie en het ontwikkelen van kennis van en inzicht in politietoedredingen en misdadbesteding. Onlangs publiceerde deze denktank nog een uitgebreid rapport¹⁹⁷ over hoe de politie van de toekomst in Engeland en Wales er moet uitzien. Beide organisaties nemen derhalve eveneens deel aan het bepalen van het beleid in Groot-Brittannië.

Doordat België op politievak niet beschikt over een centraal sterk strategisch regulerend platform is er volgens de Algemene Inspectie geen duidelijke nationale politiestrategie om een deskundig antwoord te kunnen geven op toekomstige uitdagingen en tekortkomingen. De overheden moeten voor de toekomst bepalen welke resultaten zij van de politiediensten verwachten, hoe en met wie deze zullen worden bereikt, met welk budget en, belangrijk, ook op welke wijze dit alles zal worden gecontroleerd en welke de gevolgen zijn in geval van een slechte evaluatie. Het debat hierover kan niet enkel worden overgelaten aan de politiediensten zelf, maar moet het gevolg zijn van een breed maatschappelijk debat. Deze oefening moet bovendien binnen de politie op een blijvende basis worden verricht. Er is, wat de Algemene Inspectie betreft, absoluut nood aan een orgaan dat hiervoor specifiek bevoegd is, een vernieuwde Federale Politieraad zou deze rol op zich kunnen nemen. Deze Federale Politieraad zou onder meer bevoegd dienen te zijn voor het opstellen van richtlijnen, waarbij zowel rekening moet worden gehouden met de praktijkervaring van de politiemann en -vrouw uit de straat als met wetenschappelijk onderzoek, het ontwikkelen van gedragscodes en dergelijke.

Dit moet toelaten om de politie op structurele wijze permanent bij te sturen, absoluut noodzakelijk in deze uitdagende tijden.

6. Wat stellen we voor ? Aanbevelingen

6.1. Inleiding

WAT COLLECTIEVE BEDREIGINGEN BETREFT IS ER QUA BESLUITVORMING QUASI GEEN RUIMTE VOOR INDIVIDUEEL MAATWERK

In een opiniestuk met als titel *“De politie moet worden hervormd voor ze een passende digitalisering kan doorvoeren”* in de krant De Tijd van 12.01.2022 gaat Peter HINSSEN, die zichzelf omschrijft als *“Innovatie-ondernemer en partner nexxworks”* dieper in op hoe de toekomst van de politie er moet uitzien vanuit het oogpunt van de digitalisering. Ten gronde komt de auteur tot de conclusie dat *“het geïntegreerde aan de politie vaak ver zoek is. In plaats van een homogene politie hebben we een gefragmenteerde ordehandhaving. In sommige lokale korpsen, waar de lokale overheid sterk gelooft in veiligheid, zie je significante investeringen in middelen en mensen, en dus goed uitgeruste en gemotiveerde politiezones. Maar in een groot deel van ons land is een schrijnend gebrek aan middelen en mensen”*. Dezelfde vaststelling doet de auteur over de Federale Gerechtelijke Politie waardoor er een *“gefragmenteerde aanpak van misdaad is en vaak een suboptimale manier van handelen met inefficiëntie als gevolg”*. De auteur pleit voor *“digitale oplossingen die de politie naar de 21e eeuw kunnen katapulteren”*. Ondanks het grote engagement van het politiepersoneel vreest de auteur evenwel dat er *“eerst een aantal broodnodige stappen moeten worden gezet in het hervormen van de politie om de originele visie van een geïntegreerde werking in realiteit om te zetten”*.

Naast de inhoud van dit opiniestuk is vooral het feit dat iemand, die geen deel uitmaakt van de ruime politiefamilie, een mening heeft over de politie, opmerkelijk te noemen. Betrokkene is immers geen

¹⁹⁷ Zie www.policingreview.org.uk/wp-content/uploads/srpew_final_report.pdf, geconsulteerd op 11.07.2022.

politiefunctaris noch is hij een bestuurlijke of gerechtelijke overheid die gebruik maakt van het politieapparaat. Het komt niet iedere dag voor dat iemand uit de privé-sector nadenkt over de politie en haar toekomst en zich zorgen maakt over het politiebeleid. Hij staat hiermee duidelijk niet alleen.

Concreet betekent dit voor de Algemene Inspectie dat de politie zich moet professionaliseren via meer eenvormigheid in de manier waarop wordt gewerkt aan het veiligheidsvraagstuk. Credo hierbij is dat de Belgische politie moet evolueren van incidentmanagement naar risicomangement. Hoe dat moet worden aangepakt, blijkt hieronder.

6.2. Creëer een coherente geografische veiligheidsstructuur

Het komt niet aan de Algemene Inspectie toe om te bepalen hoe de politiestructuur er in de toekomst moet uitzien. De geachte lezer zal hier dus niet vernemen hoe groot een lokale politiezone er in de toekomst moet uitzien, of er een fusie moet komen tussen de Federale en Lokale Recherche, of de politie moet worden geregionaliseerd of nog, of één directeur van de Federale Politie bevoegd moet worden voor alle opdrachten van de Federale Politie in een provincie. De Algemene Inspectie heeft wel een aantal principes in dit visiedocument geïdentificeerd die de basis kunnen (moeten?) vormen voor de politieke beleidsverantwoordelijken bij hun keuze over de politie van morgen.

- Kan er nog worden gesproken van een adequaat politiebesteding vertrekkende van de vaststelling dat alle politiezones de facto een eigen beleid voeren? Is de noodzakelijke compatibiliteit tussen de lokale politiezones onderling en ten opzichte van de Federale Politie nog aanwezig?
- Aangezien de samenleving dermate snel verandert op technologisch en sociaal vlak, zullen enkel lokale politiediensten die voldoende groot zijn kunnen beantwoorden aan de uitdagingen die op de politie afkomen. Dit visiedocument heeft dit uitvoerig bewezen.
- Het vorige punt zal worden versterkt aangezien kwaliteitsnormen en -standaarden in de toekomst een steeds grotere rol zullen spelen in het dagelijkse politiewerk. De ontwikkeling van kwaliteitsnormen en -standaarden moet de interoperabiliteit op nationaal niveau ondersteunen, bijdragen tot risicobeheersing en het strategisch politiebeleid versterken, dit alles met als doel te komen tot een (sterk) nationaal aangestuurde politie, zonder dat hiervoor sprake moet zijn van een eenheidspolitie. Alvast een voorbeeld hoe het niet moet: in het K.B. over de opsluitingsplaatsen van 2007 werden een aantal kwaliteitsnormen en -standaarden bepaald, doch voor de implementatie ervan werden niet minder dan 20 jaren voorzien als overgangsfase. Dat is voor de Algemene Inspectie niet ernstig meer. Vanaf 29 november 2017 mogen verdachten trouwens tot 48 uur in plaats van 24 uur aangehouden blijven zonder tussenkomst van een rechter. Volgens de wetgever is die extra tijd fundamenteel om efficiënt te kunnen strijden tegen allerlei steeds complexer wordende vormen van criminaliteit. Artikel 12 van de Grondwet werd hiervoor aangepast, net als de Wet op de Voorlopige Hechtenis. Zal er voor deze veranderende omstandigheden opnieuw een overgangsfase van 20 jaren worden voorzien?
- In andere Westerse landen wordt een gelijkaardige tendens naar grotere entiteiten vastgesteld zoals uitgebreid in dit visiedocument werd beargumenteerd.

We moeten ervoor zorgen dat er sprake is van een door kwaliteitsnormen- en standaarden aangestuurde politie, zonder dat het moet gaan om een éénheidspolitie.

- Er moet worden nagedacht over een geografische organisatiestructuur die gelijk is voor alle “blauwe zwaailichtorganisaties”, niet alleen vanuit het streven naar een optimale samenwerking en inzet, maar ook vanuit kosteneffectiviteit. Het gaat hier om de politiezones (nu meer dan 180 voor het gehele land), de hulpverleningszones (35 voor het gehele land) en de eerstelijnszones (59 in Vlaanderen, 1 in Brussel, nog niet in Wallonië¹⁹⁸). Ook een eventuele afstemming met de geografische organisatiestructuur van de rechtbanken van eerste aanleg verdient aandacht. Een dergelijke afstemming wordt in Duitsland toegepast, “*Prinzip der Einräumigkeit der Verwaltung*” genaamd. Dit beginsel houdt in dat diensten, wat hun territoriale indeling betreft, zoveel mogelijk dezelfde grenzen moeten hebben. Het voordeel wordt door de Duitse overheid¹⁹⁹ als volgt omschreven: “*Een territoriale eenvormigheid leidt tot meer nabijheid en doorzichtigheid voor burgers en ondernemingen en tot een betere onderlinge afstemming van de autoriteiten en hun werkterreinen*”.
- De fusies van gemeenten, voornamelijk in Vlaanderen, mogen niet tot gevolg hebben dat er gedurende een langere termijn instabiliteit zou optreden in het politielandschap. Fusies van gemeenten hebben immers (soms) het uiteenvallen van bestaande politiezones tot gevolg en meteen ook de zoektocht naar een nieuwe politiekezone. De Algemene Inspectie pleit uitdrukkelijk om minimumnormen te voorzien wat de groottes van politiekezones betreft, verder beslist vervolgens elke gemeente in welke politiekezone zij wenst in te stappen.
- De verdeling over het grondgebied van de politiecapaciteit is van groot belang voor de kwaliteit en kwantiteit van de politiezorg in de gemeenten. In Nederland is het de minister van Justitie en Veiligheid die bepaalt hoe de sterkte wordt verdeeld over de politieregio's. Het zijn vervolgens de burgemeesters die conform de Nederlandse Politiewet 2012 samen met het openbaar ministerie bepalen hoe de sterkte binnen de regio wordt verdeeld en hoe de politie wordt ingezet. Ook hier moet een gelijkaardige aanpak mogelijk zijn, ten einde een effectieve gelijkwaardigheid voor alle burgers van het land op het vlak van veiligheidsaanpak te bekomen.

¹⁹⁸ Deze zones zijn ook in Wallonië voorzien, doch nog niet gerealiseerd. Zie www.medi-sphere.be/fr/actualites/territorialisation-de-la-premiere-ligne-en-wallonie-l-absym-met-les-cercles-en-garde.html, geconstuleerd op 22.10.2022.

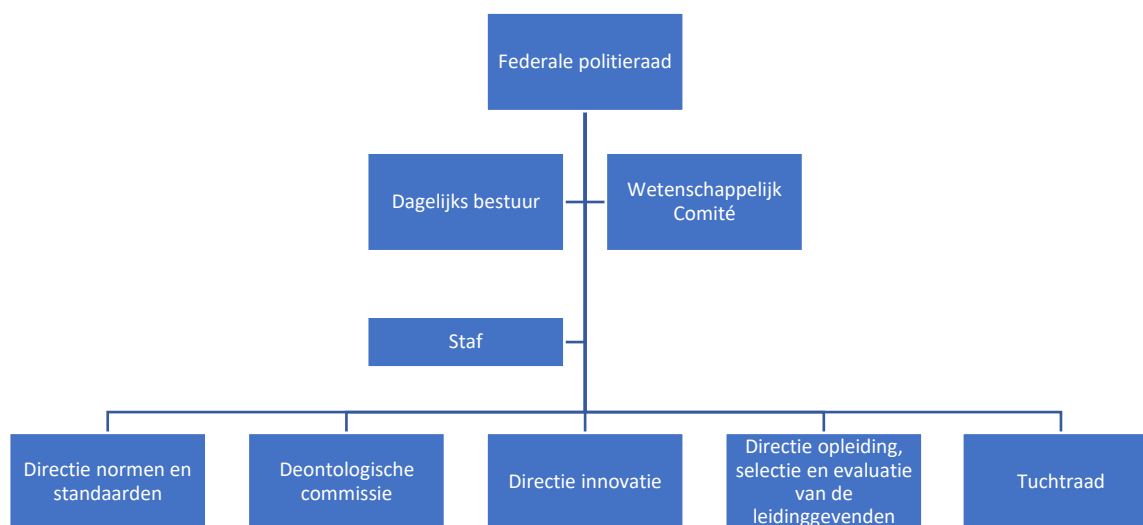
¹⁹⁹ Zie <https://www.lkt-nrw.de/themen/polizei/#:~:text=Orts-%20und%20b%C3%BCrgernahe%20Polizei&text=Dieses%20Prinzip%20besagt%2C%20dass%20die,ihre%20r%C3%A4umliche%20Zust%C3%A4ndigkeit%20aufweisen%20sollten>, geconstuleerd op 29.07.2022.

6.3. Op naar een vernieuwde Federale Politieraad!

DE FEDERALE POLITIERAAD WORDT DE MOTOR VAN HET TE VOEREN BELEID BINNEN DE POLITIE VIA EEN NIEUWE SAMENSTELLING EN NIEUWE BEVOEGDHEDEN

6.3.1. Uitgangspunt van de nieuwe Federale Politieraad

Globaal gezien moet de nieuwe Federale Politieraad hét kruispunt worden waar een langetermijnvisie voor de politie wordt ontwikkeld. De leden van deze raad moeten niet alleen een langetermijnvisie opstellen, deze visie moet ook permanent gemonitord worden. Waarvoor is de politie precies verantwoordelijk, met welke publieke en private partners zal zij haar taken uitvoeren en wat heeft zij nodig aan geld, middelen en mensen? Met welke uitdagingen zal de politie geconfronteerd worden?

Het is belangrijk een entiteit aan te duiden die verantwoordelijk wordt voor het bepalen van het actueel in het politielandschap ontbrekend eenvormig beleid.

Het hoeft geen betoog dat de huidige werking van de Federale Politieraad hiervoor moet worden aangepast, lees geprofessionaliseerd, en haar actuele samenstelling gewijzigd. Met het woord “professionalisering” wordt trouwens allerm minst bedoeld dat de huidige protagonisten zich niet voldoende zouden inzetten, maar een vernieuwde Politieraad kan niet meer, zoals nu het geval is, worden geleid op basis van vrijwilligheid.

Uitgangspunt is in elk geval dat de Federale Politieraad een afspiegeling wordt van de samenleving, wat de inbreng van deze samenleving in de politie moet verhogen. Het is evenwel ook belangrijk dat de huidige leden deel blijven uitmaken van de Raad (burgemeesters, gouverneurs, de Ministers van Binnenlandse Zaken en van Justitie, de magistratuur, ...). Daarnaast kan, wat eventuele leden betreft, ook worden gedacht aan de deelstaten, of nog aan vertegenwoordigers van het middenveld. Ook de controleorganen (Comité P, COC en AIG) hebben er een belangrijke rol te spelen. Zij moeten in ieder geval een vertegenwoordiger hebben verbonden aan de Raad, zodat de vaststellingen die zij doen uit hun activiteiten de Federale Politieraad kunnen voeden bij het evalueren van de werking van de politiediensten en het bepalen van nieuwe normen en standaarden. Dit geldt trouwens ook voor instellingen zoals het “Center for Cybersecurity Belgium” of nog het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie. In dit verband is een denkoefening absoluut noodzakelijk.

De voorstellen die worden uitgewerkt door de Federale Politieraad dienen vanzelfsprekend te worden overgemaakt aan de federale regering en het federale parlement, om, na goedkeuring, te worden geofficialiseerd in reglementaire teksten.

De vernieuwde Federale Politieraad behoort tot de uitvoerende macht en beschikt over de volgende uitvoerende diensten.

6.3.2. Actuele werking

Artikel 7 van de Wet op de geïntegreerde politie blijft onverkort van toepassing. Dit artikel voorziet in het feit dat *“onverminderd de andere bevoegdheden die hem bij wet worden toebedeeld, de federale politieraad advies verleent aan de ministers van Binnenlandse Zaken en van Justitie en is hij belast met de globale evaluatie van de werking en de organisatie van de federale politie en van de lokale politiediensten, met name op basis van een jaarlijks rapport opgesteld door de algemene inspectie van de federale politie en van de lokale politie. Hij geeft een gemotiveerd advies over het ontwerp van het nationaal veiligheidsplan, en zal de uitvoering ervan geregeld evalueren. Samen met de krachtlijnen van het plan wordt aan het Parlement het advies van de federale politieraad meegedeeld. Zijn advies is verplicht bij elk ontwerp van wet of besluit dat nieuwe officiële opdrachten toekent aan de lokale of federale politie”*.

De basis voor deze opdrachten van opvolging en monitoring wordt evenwel uitgebreid, zoals blijkt uit de voorstellen hieronder.

De Ministers van Binnenlandse Zaken en van Justitie blijven derhalve eveneens bevoegd om de werking van de Federale Politieraad te bepalen.

De raad moet beschikken over een eigen budget.

6.3.3. Dagelijks bestuur en staf

Het dagelijks bestuur bestaat uit een bezoldigde voorzitter en ondervoorzitter die worden benoemd door de Minister van Binnenlandse Zaken en de Minister van Justitie voor een mandaat van 5 jaar, éénmaal verlengbaar, nadat zij in het kader van een selectieprocedure werden gehoord door de Federale Politieraad. De Federale Politieraad stelt voor beide functies een klassement op onder de geschikt verklaarde kandidaten en maakt haar voorstel over aan de beide Ministers. Een staf ondersteunt de voorzitter en de ondervoorzitter in het dagelijks beleid. De Federale Politieraad bestaat uit meerdere directies.

In het kader van de responsabilisering van de politieverantwoordelijken, oefenen niet alleen de voorzitter en de ondervoorzitter een mandaat uit, maar ook de directeurs van de directies waarvan sprake hieronder.

6.3.4. Strategic foresight : de toekomst gaat steeds sneller, derhalve moet de politie permanent nadenken over haar toekomst

Om te kunnen overleven moeten organisaties hun blik sterker naar buiten én naar voren richten en dit vervolgens reflecteren naar de interne werking. Organisaties moeten strategisch alerter worden om tijdig toekomstige ontwikkelingen, kansen en bedreigingen te zien, te begrijpen en het belang daarvan voor de eigen organisatie in te schatten. Dit geldt natuurlijk ook voor de politie. Daartoe moet een specifiek orgaan zich permanent buigen over de toekomst van de politie²⁰⁰. Nu zien we ad hoc-

²⁰⁰ Ook het door de geïntegreerde politie recent opgericht SPOC inzake innovatie moet hiertoe behoren.

initiatieven ontstaan, zoals de Staten-generaal en de jeugd- en jongerentoets, die zeer nuttig zijn maar die geen onderdeel vormen van een doordacht permanent en overkoepelend beleid.

Tot de nieuwe raad moeten belanghebbenden uit de overheids- en de privésector deel uitmaken. Ook een vertegenwoordiging van het middenveld moet haar inbreng kunnen doen. De politie maakt immers deel uit van de maatschappij en deze maatschappij moet op één of andere manier kunnen meedenken over en meewerken aan de toekomst van de politie op strategisch vlak.

Een Directie Innovatie van de Federale Politieraad is het orgaan dat in de praktijk zal kijken naar de toekomst, naar analogie van het “agence de l’innovation de défense” van de Franse strijdkrachten. Tot deze directie behoren ‘kennis- en expertisecentra’, die betrekking hebben op bestuurlijke handhaving, criminaliteitsbestrijding, verkeer, cybercriminaliteit, openbare orde, migratie, internationale politiesamenwerking, duurzaamheid, enzoverder. Belangrijk is dat er strategische partnerschappen worden afgesloten met bestaande onderzoekscentra²⁰¹, die vandaag reeds in binnen- en buitenland werken aan datgene wat morgen, lees binnen enkele jaren, zal worden gerealiseerd. Zij zijn de bril op de toekomst en de politie moet, dankzij deze onderzoekscentra, eveneens een beeld verkrijgen van die toekomst. In elk geval moet deze directie alle mogelijke samenwerkingsvormen onderzoeken die noodzakelijk zijn voor de politie. Onontbeerlijk is om voor elke taal in Europa een personeelslid aan te werven. Er is immers momenteel geen kennis van wat er pakweg in Bulgarije of Griekenland gebeurt op het vlak van ontwikkelingen binnen de nationale politiediensten. Ongetwijfeld worden daar initiatieven genomen die ook voor de Belgische politie nuttig kunnen zijn. Of is dit een taak voor Europol?

Evident is verder de noodzaak tot nauwe samenwerking tussen de directie innovatie en het wetenschappelijk comité, dat verder aan bod komt. Dit geldt ook voor reeds bestaande instellingen die wetenschappelijk onderzoek doen, zoals het Nationaal Instituut voor Criminologie en Criminalistiek²⁰².

De vernieuwde Federale Politieraad moet de beleidsmakers, op welk moment dan ook, aanbevelingen kunnen doen die noodzakelijk zijn opdat de politie zou kunnen blijven instaan voor een veilige toekomst van de samenleving. Een ambitieuze aanpak op het vlak van innovatie, zoals deze bestaat voor de groenten- en fruitsector of in Duitsland, is noodzakelijk en strekt tot voorbeeld. De vraag kan worden gesteld of het hiervoor niet noodzakelijk is om alternatieve financieringsvormen te bekijken.

6.3.5. Opgelegde kwaliteitsnormen en -standaarden bepalen de politiefunctie

Dit is geen nieuwe uitvinding. Reeds in 2004 stelde het Rekenhof dat de normen voor de minimale dienstverlening inzake basispolitiezorg niet moeten slaan op de organisatie van diensten maar wel op te behalen resultaten. Het Rekenhof herhaalde zijn aanbevelingen in 2022 in het kader van een audit²⁰³ over de basisopleiding van de inspecteurs van politie door te stellen dat “een gecentraliseerd kader voor het beheer van de kwaliteit van de opleidingen moet worden ingevoerd om de kwaliteitsnormen te halen” en “een representatief vast orgaan belast met de definitie van de

De Algemene Inspectie pleit er voor dat voor alle domeinen criteria van gelijkwaardigheid van het politieoptreden worden gedefinieerd.

²⁰¹ Zoals IMEC in Vlaanderen, zie <https://www.imec.be/nl/over-imec>, of nog het Waals netwerk van onderzoekscentra, zie <https://www.wal-tech.be/fr/mission/>, geconsulteerd op 29.06.2022.

²⁰² Zie <https://nicc.fgov.be/missie-opdrachten>, geconsulteerd op 23.10.2022.

²⁰³ Zie <https://www.rekenhof.be/NL/Publicaties/Fiche.html?id=f14ad599-a68e-4231-9a0a-48a188ae7203>, geconsulteerd op 17.06.2022.

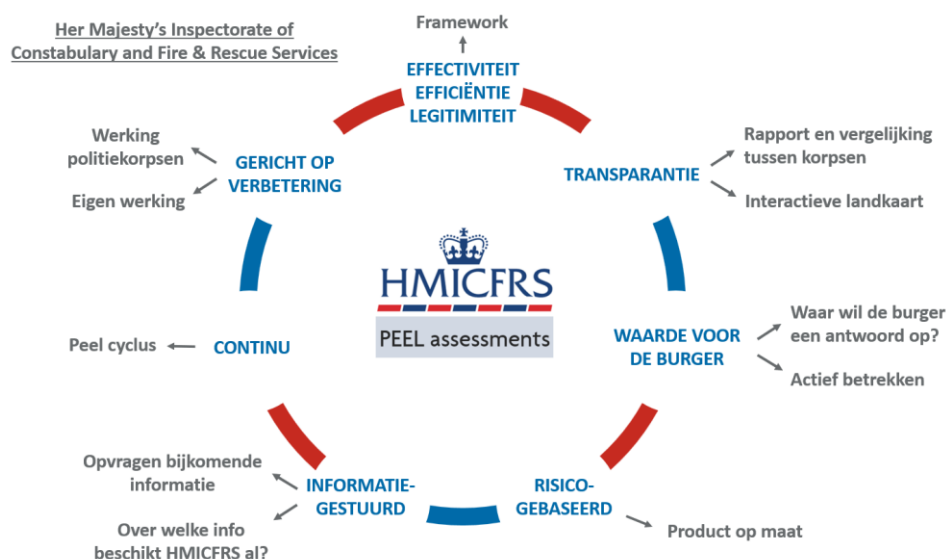

strategische visie van de opleiding” moet worden opgericht. Het Rekenhof benadrukt eveneens hoe belangrijk het is tussen de politie en de politiescholen *“beheerscontracten goed te keuren en op te volgen; ze zijn een middel om de financiering te koppelen aan de kwaliteitsdoelstellingen”*.

Een model met meer dan 180 onderdelen staat het leveren van uniforme kwaliteit in de weg. In een politieel systeem met autonome korpsen is afdwingbaarheid noodzakelijk. Een gediversifieerde toepassing van kwaliteit zal zich niet stellen in een centraal georganiseerd politieel systeem zoals dit bestaat in Nederland met de Nationale Politie of in Frankrijk met de Gendarmerie en de Police Nationale.

Voor de Algemene Inspectie is het derhalve duidelijk dat resultaten moeten worden afgetoetst aan vooraf bepaalde kwalitatieve normen en standaarden. Zowel intern als extern dienen deze kwaliteitsnormen en -standaarden worden afgetoetst. De interne aftoetsing heeft betrekking op de toepassing van de CP 3 over organisatiebeheersing, de externe aftoetsing op extern toezicht, zoals dit onder meer gebeurt door de Engelse Algemene Inspectie via de PEEL-assessments²⁰⁴.

Een model met meer dan 180 onderdelen staat het leveren van uniforme kwaliteit in de weg.

²⁰⁴ In PEEL-assessments worden de volgende vragen gesteld :

Hoe goed is de dienstverlening van het korps ten opzichte van slachtoffers van misdrijven?

Hoe goed gaat het korps met de burgers om waarmee het in contact komt en in hoeverre behandelt het korps hen eerlijk, gepast en respectvol?

Hoe goed is het korps in het voorkomen en ontmoedigen van criminaliteit, sociaal gedrag en kwetsbaarheid?

Hoe reageert het korps op vragen van het publiek?

Hoe goed is het korps in het onderzoeken van misdrijven?

Hoe goed beschermt het korps kwetsbare personen?

Hoe goed is het korps in het omgaan met daders en verdachten?

Hoe goed is het korps in het verstoren van zware en georganiseerde misdaad?

Hoe goed voldoet het korps aan de vereisten van de Strategic Policing Requirement (SPR)?

Hoe goed is het korps in het beschermen van gemeenschappen tegen gewapende bedreigingen?

Hoe goed zorgt het korps voor zijn personeel en hoe goed streeft het naar een ethische, wettige en inclusieve werkomgeving?

Hoe goed is het korps in het efficiënt plannen en beheren van zijn organisatie ten opzicht van de beschikbare financiële middelen?

Een aanpak gestoeld op kwaliteitsnormen en -standaarden is voor de Algemene Inspectie noodzakelijk voor alle onderdelen van het politiewerk, dus bijvoorbeeld niet alleen op het vlak van minimale dienstverlening inzake de basispolitiezorg. De Algemene Inspectie pleit er dus voor dat voor alle domeinen criteria inzake de gelijkwaardigheid van het politieoptreden worden gedefinieerd. Deze aanpak zal ervoor zorgen dat de burger, op welk politiekorps of -dienst hij een beroep doet, hij op een gelijkwaardige manier zal worden geholpen. Een dergelijke uniformiteit zal niet enkel de politieambtenaar een in deze tijden noodzakelijk houvast geven, maar tevens de interoperabiliteit tussen zones en met de Federale Politie verhogen.

Een vernieuwde Federale Politieraad moet als normerings- en “good governance”-instituut fungeren.

Opnieuw is voor de Algemene Inspectie het College of Policing in Engeland en Wales het te volgen voorbeeld als autoriteit die de normen en standaarden dient te bepalen. Een Directie ‘Normen en Standaarden’ binnen een vernieuwde Federale Politieraad kan ook hier, na

hervorming, de taak van “normeringsinstituut” of nog “good governance-instituut” op zich nemen.

Dat een aanpak gestoeld op kwaliteitsnormen en -standaarden noodzakelijk is, bewijst het rapport²⁰⁵ van het Comité P met de resultaten van een onderzoek ‘naar het weigeren te acteren bij de lokale politiediensten’. Volgens het Comité P hangt een correcte ontvangst nog te veel af van toeval. Zo legt onthaalpersoneel op eigen houtje een map met documentatie aan, in functie van de gevallen waarmee ze werden geconfronteerd. Ervaring en kennis doen de personeelsleden ook voornamelijk op van naaste collega’s. Het Comité P schrijft hierover : *“Dat stemt tot nadenken omdat ze zo afhankelijk zijn van de directe omgeving en dus goede en slechte praktijken aan kunnen leren. Meermaals stelden we vast dat nieuwe operationele personeelsleden door een collega of mentor een verkeerde werkwijze aangeleerd kregen, bijvoorbeeld wanneer slachtoffers van intrafamiliaal geweld werden weggestuurd omdat ze geen medisch attest hadden”*.

Het Vast Comité P beveelt in dit verband aan *“dat op korte termijn de functionaliteit onthaal in haar geheel het voorwerp uitmaakt van een grondige evaluatie in elke politiezone”*. Voor de Algemene Inspectie is het duidelijk dat zolang de criteria niet vooraf voor alle zones werden bepaald, het geen zin heeft dat elk zone afzonderlijk te werk gaat. Dit betekent namelijk dat de oefening “wat is een goed onthaal” net zo vaak zou worden uitgevoerd als er politiezones zijn, dus meer dan 180 keer! Zou het niet beter zijn om eerst de doelstellingen te bepalen waaraan een goed onthaal moet voldoen en deze vervolgens overal op dezelfde manier in te voeren? Indien, bij gebrek aan dergelijke gecentraliseerde aanpak, alle zones zelf aan de slag gaan, is de kans groot dat, zelfs na de invoering van de verbetervoorstellen, in de praktijk de aanpak nog steeds van zone tot zone zal verschillen.

Ook het Comité P is de facto deze mening toegedaan, want in de aanbevelingen schrijft het dat het overtuigd is *“van het belang van de functionaliteit onthaal waar iedere burger met een hulpvraag terecht moet kunnen en waar een gelijkwaardige dienstverlening wordt geboden”*. Dit is trouwens precies wat het Comité P vaststelt binnen één en dezelfde zone en aan de kaak stelt : *“En aangezien elk commissariaat op autonome wijze lijkt te werken, is er geen uniforme kennisdeling noch kritische reflectie over de efficiëntie en effectiviteit van het pre-onthaal over de commissariaten in eenzelfde politiezone heen”*. Voor de Algemene Inspectie volstaat het om het woord “commissariaat” te vervangen door “zone” om te begrijpen dat dit probleem zich niet alleen afspeelt intern een politiezone, maar binnen de Lokale Politie als geheel. Nochtans zijn er voorbeelden waar dergelijke

²⁰⁵ Zie

<https://comitep.be/document/onderzoeksrapporten/Rapport%20van%20het%20onderzoek%20naar%20het%20weigeren%20te%20acteren%20bij%20de%20lokale%20politiediensten.pdf>, geconsulteerd op 23.10.2022.

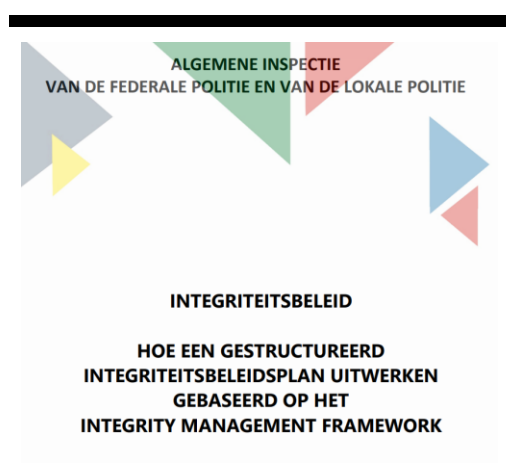
gemeenschappelijke standaarden wel al bestaan. Engelse lokale politiekorpsen hebben een uniforme webaanpak²⁰⁶ waarmee de burger gemakkelijk contact kan opnemen met de politie, waar hij zich ook bevindt (thuis, werk, vakantieplek, ...) en om welke reden dan ook. Engeland heeft ook normen vastgesteld voor de bouw van politiegebouwen²⁰⁷, met inbegrip inzake onthaal.

Tot slot nog dit, actueel is iedere politiezone verplicht om te investeren op het vlak van ‘intern toezicht’, waarbij niet alleen onderzoeken moeten worden gevoerd naar verkeerd gedrag van politieambtenaren, maar ook activiteiten moeten worden ontplooid rond organisatiebeheersing in uitvoering van de CP 3. De naam ‘intern toezicht’ focust voor de Algemene Inspectie evenwel te veel op controle, terwijl het takenpakket ook (en vooral) moet gericht zijn op organisatieverbetering. Daarom stelt de Algemene Inspectie voor dat deze diensten, naar analogie met de Engelse politie²⁰⁸, een nieuwe naam zouden krijgen.

6.3.6. Hervorming van het tuchtstelsel

6.3.6.1. Tucht is een sluitstuk van een beleid

Het tuchtrecht heeft als doel de kwaliteit van de beroepsuitoefening van de personeelsleden van de politie te bewaken en te bevorderen. Politiepersonen zijn ook maar mensen en zij kunnen derhalve al of niet (doelbewuste) fouten maken. Degene die het voorwerp is van het optreden van de politiefunctionaris, de burger, heeft recht op bescherming tegen ondeskundig en onzorgvuldig handelen. Doch tucht mag niet enkel worden bekeken vanuit het standpunt dat fouten moeten worden bestraft, de organisatie moet leren uit de fouten die haar medewerkers hebben gemaakt.

Het verdient dan ook aanbeveling om duidelijk te stellen dat een tuchtbeleid, wat trouwens ook geldt voor een strafrechtelijk vervolgingsbeleid, slechts het sluitstuk kan vormen van een globaal integriteitsbeleid dat door de mandataris van de geïntegreerde politie moet worden gevoerd. Inderdaad, tucht wordt het best voorkomen en dat doet de politieverantwoordelijke vooral door te voorzien in een deugdelijke opleiding, door in te zetten op de juiste cultuur, door te voorzien in dilemmatraining, door het correct toepassen van het evaluatiesysteem, kortom door te voorzien in goed beleid waarin een integriteitsplan niet mag ontbreken. Goed beleid heeft steeds automatisch een preventief effect, of zoals Bill Gates het zei : “Behandeling zonder preventie is gewoon geen goede oplossing”.

Een uitgebreide opsomming van wat mogelijk is kan de lezer ontdekken in een handleiding die de directie statuten van de Algemene Inspectie over integriteit opstelde²⁰⁹. In elk geval is leiderschap de cruciale factor die de integriteit van werknemers van een organisatie zal beïnvloeden. Uit een bevraging²¹⁰ van 2021 blijkt in elk geval dat slechts een minderheid van de mandatarissen over een integriteitsplan beschikken.

²⁰⁶ Zie <https://www.merseyside.police.uk/contact/af/contact-us/>, geconsulteerd op 19.07.2022.

²⁰⁷ Zie www.college.police.uk/app/detention-and-custody/buildings-and-facilities, geconsulteerd op 23.10.2022.

²⁰⁸ Deze diensten luisteren in Engeland naar de naam “professional standards departments”.

²⁰⁹ Zie https://www.aigpol.be/sites/aigpol/files/downloads/20220407-Toelichting%20model%20van%20integriteitsbeleidsplan-NL_0.pdf.

²¹⁰ Het gaat om het visiedocument “Zijn alle flikken onbekwaam?” van de Algemene Inspectie.

De focus bij het beoordelen van een tuchtvergriep mag dus niet alleen op het individu liggen die de fout heeft gemaakt. Het feit dat een individuele politieambtenaar een tuchtvergriep heeft gepleegd, doet immers geen afbreuk aan de verantwoordelijkheid van de organisatie, enerzijds naar het voorkomen van een dergelijk feit, als anderzijds naar het geven van een signaal dat de gepleegde feiten onaanvaardbaar zijn. Een organisatie moet hierover duidelijk communiceren. Een dergelijke communicatie wordt maar mogelijk als er een duidelijk maatstaf is, en die bereiken we het best via een zo eenvormige mogelijke jurisprudentie. Uitgangspunt is dat een tuchtrechtelijke toetsing van het politieel handelen vertrekt vanuit professionele inzichten en instructies, die overal ten lande gelijk moeten zijn. De basis van het tuchtrecht moet dus eenvormig zijn, de concrete straf zal vanzelfsprekend afhangen van de concrete situatie en de beoordeling van de feiten door de tuchtverheid.

Ten slotte moet het politietuchtrecht voldoen aan vereisten van transparantie (eerlijke en heldere informatie verschaffen), openbaarheid (toegankelijk voor het publiek) en onafhankelijkheid (geen gevoel dat klachten niet ernstig worden genomen). De voorstellen van de Algemene Inspectie zouden hieraan moeten tegemoet komen.

6.3.6.2. Waarom een hervorming?

Actueel treden in België zowel bepaalde politieambtenaren als bestuurlijke overheden op als tuchtverheid²¹¹, dit in uitvoering van de artikelen 19 en 20 van de wet van 13.05.1999 houdende het tuchtstatuut van de personeelsleden van de politiediensten.

De vraag moet worden gesteld of het aangewezen is dat bestuurlijke overheden tuchtstraffen opleggen, zoals dit nu het geval is. Het gebeurt inderdaad vaak dat een bestuurlijke overheid wil reageren op bepaalde feiten die betrekking hebben op een bepaald optreden van een personeelslid van het politiekorps, maar dit in de huidige situatie niet mogelijk is omdat deze overheid een rol speelt als tuchtverheid in het kader de tuchtprocedure. Een eventuele reactie van deze tuchtverheid kan inderdaad een grote impact hebben op de geldigheid van de tuchtprocedure, bv. nietigheid omdat de tuchtverheid zich reeds heeft uitgesproken voor het gevoerde onderzoek. Ook andere redenen spelen een rol, zoals het feit dat deze bestuurlijke overheden niet altijd over een voldoende kennis van het tuchtrecht beschikken, of nog een zeer drukke agenda hebben.

Een tweede reden heeft betrekking op het aantal tuchtverheden dat in de huidige politieconstellatie bestaat, er zijn er immers meer dan 400. Een dergelijk systeem bewijst iedere dag zijn beperkingen. Met meer dan 400 tuchtverheden is het onmogelijk om zelfs maar te streven naar een begin van meer eenheid van jurisprudentie die volgens de Algemene Inspectie noodzakelijk is om te komen tot een doeltreffend nationaal toegepast tuchtbeleid. Reeds in 2004²¹² kwamen de Algemene Inspectie en

²¹¹ Als titel van voorbeeld kan worden verwezen naar de korpschef van de lokale politie, die als lagere tuchtverheid zal optreden ten opzichte van die personeelsleden van zijn korps die behoren tot het kader van de agenten van politie, tot het basis- en middenkader en voor alle personeelsleden van een ander niveau dan het niveau A. De burgemeester of het politiecollege zal optreden als lagere tuchtverheid ten opzichte van het officierskader, de korpschef en de personeelsleden van het niveau A. Ook bij de hogere tuchtverheid is er een verschil wie er in die hoedanigheid optreedt naargelang van de functie die wordt uitgeoefend. Zo zal voor de personeelsleden die behoren tot een ander kader dan het officierskader en de personeelsleden van een ander niveau dan het niveau A de directeur-generaal van de Federale Politie waar het personeelslid werkzaam is, bevoegd zijn. Voor de personeelsleden die wel tot het officierskader behoren en van het niveau A zijn is dan weer de Minister van Binnenlandse Zaken actueel bevoegd. Een dergelijk onderscheid doet niet ter zake voor de Algemene Inspectie en bemoeilijkt de procedures.

²¹² Zie pagina 5 van het rapport van het Comité P van 2004, https://comitep.be/document/onderzoeksrapporten/2005%20rap_disc_2005%20fr.pdf, geconsulteerd op 27.7.2022.

de tuchtraad tot de vaststelling dat er een behoefte was aan een uniform en samenhangend tuchtbeleid, situatie die ondertussen niet gewijzigd is. In het Nederlandse politionele tuchtsysteem wordt deze eenvormigheid wel nagestreefd via het "landelijk strafmaatoverleg (SMO)". Het SMO werd ingesteld "om uniformiteit over de op te leggen tuchtstraf binnen de politie te waarborgen". Dit SMO "bestaat uit HRM-juristen, die een onbevooroordeelde positie vervullen doordat zij niet eerder een rol hebben gehad in de desbetreffende zaak. Het SMO adviseert over de passendheid van de voorgestelde disciplinaire straf op basis van onder meer interne jurisprudentie".

6.3.6.3. Welke wijzigingen stelt de Algemene Inspectie voor?

De Algemene Inspectie pleit voor een systeem waarbij de mandataris van de geïntegreerde politie verantwoordelijk is voor het initiëren van elk tuchtdossier, en waarbij wordt gestreefd naar een zo groot mogelijke eenvormigheid inzake de toepassing van het tuchtrecht.

De mandataris van de politie is bevoegd om de lichte tuchtstraffen op te leggen, de vernieuwde tuchtraad de zware tuchtstraffen.

Indien de mandataris van de politie feiten vaststelt of op de hoogte wordt gesteld van feiten die een mogelijk tuchtvergriep uitmaken, zal hij, zo nodig nadat de feiten heeft laten onderzoeken via een voorafgaandelijk onderzoek, een inleidend verslag opstellen. Dit inleidend verslag wordt steeds overgemaakt aan de tuchtraad, die een toetsingscontrole uitvoert. Ofwel zal de tuchtraad het inleidend verslag terugsturen naar de mandataris, waardoor de tuchtraad de mening is toegedaan dat de feiten inderdaad tot de bevoegdheid behoren van de mandataris en kunnen worden gestraft met een lichte tuchtstraf. Ofwel evoceert de tuchtraad het dossier omdat zij de mening is toegedaan dat een zware tuchtstraf zou kunnen worden opgelegd. Het tuchtdossier wordt vervolgens ofwel ten gronde door de mandataris ofwel door de tuchtraad behandeld.

Een mandataris van politie die, na het voorafgaand onderzoek, de mening is toegedaan dat de feiten geen tuchtvergriep uitmaken, deelt zijn voorstel van beslissing in eerste instantie mee aan de tuchtraad, die kan berusten maar ook kan beslissen om het dossier terug te sturen naar de mandataris met de injunctie dat de feiten toch zouden moeten worden bestraft met een lichte tuchtstraf. De tuchtraad kan de feiten ook zelf behandelen indien zij de mening is toegedaan dat een zware tuchtstraf zou kunnen worden opgelegd.

De Algemene Inspectie blijft, zoals zij dit in het huidig systeem doet, haar rol van expert uitoefenen in de tuchtraad. De Algemene Inspectie voert ook de voorafgaande onderzoeken lastens de mandatarissen van de politie. Het is noodzakelijk dat er een nationaal orgaan is die ter zake over de nodige expertise beschikt.

Tegen de eindbeslissingen van de mandataris en van de tuchtraad kan beroep worden aangetekend bij de Raad van State.

Ten einde de kwaliteit van de tuchtonderzoeken te verhogen dienen politiezones en de Federale Politie samen te werken en hiervoor in specifiek opgeleid personeel te voorzien. Het voorzien van een expertisepool per provincie is voor de Algemene Inspectie aangewezen.

De invoering van een toetsing en het feit dat de tuchtraad zelf ten gronde tuchtstraffen zal opleggen, in plaats van zoals in het huidig systeem adviezen te geven, moet zorgen voor eenvormigheid in de toepassing van de tuchtwetgeving. Tot welke politiezone of -directie het personeelslid ook behoort, dezelfde inbreuk leidt via dit systeem steeds tot éézelfde behandeling. Dit betekent niet dat dezelfde tuchtinbreuk ook steeds zal leiden tot dezelfde tuchtstraf, specifieke omstandigheden kunnen immers steeds door de mandataris, voor de lichte tuchtstraffen, als door de tuchtraad, voor de zware tuchtstraffen, in aanmerking worden genomen.

Bovendien zorgt de versterkte onderlinge samenwerking op het vlak van de tuchtonderzoeken ervoor dat de politie, conform de CP 3 inzake organisatiebeheersing, zelf verantwoordelijkheid blijft opnemen om haar organisatie te verbeteren. Zij moet immers het personeel leveren voor deze dienst. Bovendien blijft de mandataris een spilfiguur in het opstarten van tucht. Hij moet dus zijn verantwoordelijkheid nemen. Ten einde de kennis van de mandataris te verhogen is deze verplicht om, tijdens zijn eerste mandaat, een specifieke opleiding inzake tucht te volgen en te slagen. Indien de mandataris geen fundamentele ervaring en kennis verwerft, zou dit een impact moeten hebben op zijn of haar evaluatie. Dit komt ongetwijfeld streng over, maar is volgens de Algemene Inspectie noodzakelijk om het kennisniveau inzake tucht bij de mandatarissen te verhogen. De manier waarop de mandataris omgaat met integriteit, en dus ook met tucht, moet aldus een specifiek onderdeel worden van zijn beleid. Ten slotte moeten de door de mandataris behandelde tuchtdossiers regelmatig worden doorgelicht om na te gaan of zij correct geïnitieerd werden.

De tuchtraad hangt op organisatorisch vlak af van de vernieuwde Federale Politieraad, die voorziet in de nodige personele en financiële middelen.

Het spreekt voor zich dat dit voorstel enkel de grote krijtlijnen uitzet van een nieuw tuchtsysteem, dat verder in detail moet worden uitgewerkt. Het komt aan de bevoegde overheden toe om dit statuut in detail te bepalen.

6.3.7. Een hechte band tussen politie en wetenschap

Toegepast wetenschappelijk onderzoek, waarvan de vraagstelling kan voorkomen uit de politionele praktijk of nog uit het maatschappelijke debat, is onontbeerlijk geworden in steeds maar meer ingewikkelde tijden. De door onderzoek opgedane kennis heeft tot doel een nuttige bijdrage te leveren aan de beroepspraktijk en ook om op onderbouwde wijze de nodige normen en standaarden en dito regelgeving te kunnen bepalen.

Een wetenschappelijk comité moet de hechte band tussen de politie en de wetenschappelijke wereld borgen. Ook in de studie over de politie van Quebec wordt het belang erkend van de inbreng van de wetenschappelijke wereld in de politie, via een op te richten 'leerstoel voor politieonderzoek'. Een ander voorbeeld is Nederland²¹³ waar reeds sinds 2015 een Strategische Onderzoekagenda bestaat waarin uit te voeren wetenschappelijke onderzoeken worden geïdentificeerd en opgenomen. Deze agenda wordt vierjaarlijks opgesteld door de Nederlandse Politieacademie en na advies van de Politieonderwijsraad vastgesteld door de Nederlandse Minister van Justitie en Veiligheid. De Algemene Inspectie ziet de vernieuwde Federale Politieraad, en meer bepaald het wetenschappelijk comité, de taak uitoefenen die de Politieonderwijsraad in Nederland speelt. Ook binnen andere overheidsorganen is er een link met de academische wereld, zo beschikt het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen over een wetenschappelijk comité²¹⁴.

Het wetenschappelijk onderzoek moet enerzijds kunnen worden uitbesteed aan wetenschappelijke instellingen, anderzijds moet het politieonderwijs ook zelf in staat zijn om dergelijk wetenschappelijk onderzoek uit te voeren. In dit laatste geval komen we automatisch terecht in de discussie over het integreren van het politieonderwijs in de Bolognastructuren, waarover de Algemene Inspectie reeds eerder een standpunt heeft ingenomen. De muren die zich actueel rond het politieonderwijs bevinden,

²¹³ Zie <https://www.politieenwetenschap.nl/over-ons/>, geconsulteerd op 21.06.2022.

²¹⁴ Zie <https://www.favv-afcsa.be/wetenschappelijkcomite/werking/#:~:text=Het%20Wetenschappelijk%20Comit%C3%A9%20brengt%20advies,hel%20Wetenschappelijk%20Comit%C3%A9%20is%20beschikbaar>, geconsulteerd op 05.06.2022.
<https://www.favv-afcsa.be/wetenschappelijkcomite/werking/>

moeten verdwijnen en, zoals het regulier onderwijs erin slaagt om bekwame verplegers en verpleegsters voor de arbeidsmarkt klaar te stomen, moet dit ook mogelijk zijn voor de politionele basispolitieopleidingen. Het is in elk geval niet normaal dat de politie anno 2022 niet zelf in staat is om wetenschappelijk onderzoek te voeren noch beschikt over een specifiek daartoe voorzien budget om dergelijke onderzoeken te laten uitvoeren.

Een andere mogelijkheid is het creëren binnen de Federale Politieraad van een “onderzoeksinstituut”, zoals dit bijvoorbeeld bestaat in Duitsland. Het ‘Deutsches Forschungsinstitut für öffentliche Verwaltung²¹⁵’ voert wetenschappelijke onderzoeken uit naar structuren en processen van overheidsorganisaties en met betrekking tot hun beleid. Actueel focust dit wetenschappelijk onderzoeksinstituut op digitalisering, de europeanisering en internationalisering van overheidsdiensten. Het wordt door een professor geleid. Het hangt af van één bondsstaat maar wordt door alle bondstaten en door de federale Duitse staat gefinancierd.

6.3.8. Directie opleiding, selectie en evaluatie van de mandatarissen

*Op dit ogenblik is er geen enkele specifieke opleiding voorzien voor de mandatarissen van de politie, georganiseerd door de overheid. Het credo is :
“Eens mandataris, helemaal volleerd!”*

Op dit ogenblik is er geen enkele specifieke opleiding voorzien voor de mandatarissen van politie, georganiseerd door de overheid. Nadat zij slaagden in het directiebrevet, brevet dat toegang geeft tot de graad van Hoofdcommissaris van Politie, noodzakelijk om tot mandataris te kunnen worden benoemd, is het credo “Eens mandataris, helemaal volleerd !” Dit neemt niet weg dat er initiatieven zijn die als

waardevol kunnen worden omschreven, zoals de ‘Circle of Police Leadership²¹⁶’. Het gaat hier evenwel om een VZW die niet is ontstaan door een initiatief van de overheid, en dus is het lidmaatschap geen verplichting maar een individuele keuze. Dit betekent dat er geen verplichting is om deel te nemen aan de activiteiten en dat niet alle mandatarissen worden bereikt. De noodzakelijke eenvormigheid wordt hier dus niet bereikt. Het in 2013 opgerichte huis van het leiderschap is wel een overheidsinitiatief, want opgericht door de Federale Politie en de Lokale Politie. Dit huis²¹⁷ had tot doel te fungeren “als zenuwcentrum en draaischijf om een netwerk van interne en externe experts in te zetten ter ondersteuning van de leidinggevenden van de geïntegreerde politie”, maar heeft in realiteit “de baarmoeder nooit verlaten”.

Dergelijke vaststellingen zijn natuurlijk onaanvaardbaar en staan haaks op de ambitie die er m.b.t. het opleiden van mandatarissen volgens de Algemene Inspectie zou moeten zijn. Dit neemt niet weg dat de Algemene Inspectie vaststelt dat er bij diverse mandatarissen zelf wel degelijk een duidelijke vraag naar vorming bestaat. Hier kan alleen maar worden vastgesteld dat het systeem niet goed functioneert.

Het goede voorbeeld wordt (opnieuw) gegeven door onder meer het College of Policing. Dit College biedt een zeer uitgebreid opleidingspakket²¹⁸ aan voor leidinggevenden van de Engelse politie. Dit heeft zowel betrekking op persoonlijke ontwikkeling als op de ontwikkeling van de politiekorpsen. Een specifieke app werd ontwikkeld, er wordt voorzien in stages, in coaching en dergelijke, telkens netjes onderverdeeld per niveau van verantwoordelijkheid. En toch is deze aanpak blijkbaar nog

²¹⁵ Zie <https://www.foev-speyer.de/>, geconsulteerd op 25.06.2022.

²¹⁶ Zie https://www.cplbelgium.be/nl/over_cpl/3, geconsulteerd op 22.06.2022.

²¹⁷ Zie <https://issuu.com/fedpolbelgium/docs/lpol42013n/14>, geconsulteerd op 22.06.2022.

²¹⁸ Zie <https://leadership.college.police.uk/>, geconsulteerd op 22.06.2022.

onvoldoende, want het College of Policing onderzoekt het idee om een onafhankelijk politieel leiderschapscentrum op te richten *“dat verantwoordelijk zou zijn voor de ontwikkeling van de politieke leiders van de toekomst, gericht naar buiten door de banden met het bedrijfsleven en zelfs universiteiten van over de gehele wereld”*. En wat de Nederlandse politie aanbiedt aan opleidingen voor leidinggevendenden kan de lezer ontdekken via deze link :

<https://www.politieacademie.nl/thema/politieleiderschap/>. Een ander interessant voorbeeld is het feit dat de hogeschool van Wiener Neustadt (Oostenrijk) een opleiding ‘Bachelor of Arts in Police Leadership²¹⁹’ aanbiedt, die tot doel heeft om politieleiders zowel theoretisch als praktisch op hun taken als leidinggevende binnen de politie voor te bereiden.

De Belgische politie kan, wil zij kwaliteit blijven leveren, niet achterblijven.

Wat de selectie- en evaluatiecommissies betreft is de Algemene Inspectie de mening toegedaan dat er meer eenvormigheid moet komen in de organisatie en samenstelling van deze commissies²²⁰. Ook moet worden vastgesteld dat, wat het selecteren van de Korpschefs betreft, de politiezones geen ervaring hebben in het organiseren van deze commissies, aangezien zij binnen iedere politiezone slechts zelden worden georganiseerd. Het centraliseren van de organisatie van de selecties en evaluaties voor de leidinggevendenden in één directie zal leiden tot de gewenste hogere professionaliteit. Bovendien is het evident dat er een duidelijke link moet bestaan tussen opleiding, selectie en evaluatie, wat hier het geval is, aangezien deze drie componenten samenkomen in deze nieuw te vormen directie.

6.3.9. Een ‘echte’ deontologische commissie

In de regeerverklaring van de Regering De Croo wordt vermeld dat *“de bevolking te allen tijden moet kunnen vertrouwen op het professionalisme, de objectiviteit en de integriteit van onze politie en hulpverleners. De nodige maatregelen worden genomen om inbreuken hierop te voorkomen”* en dat *“integriteit de basis blijft voor professioneel politiewerk”*. In de beleidsverklaring van de Minister van Binnenlandse Zaken Verlinden wordt, onder de titel *“4.5. integriteit is een kernwaarde”*, het volgende geschreven: *“De vernieuwde visie op integriteit strekt ertoe een open en ethische organisatiecultuur te ontwikkelen waarbij integriteitsthema’s openlijk bespreekbaar worden en waarbij in alle geledingen en op alle niveaus van de organisatie samengewerkt wordt aan een shift van passieve naar actieve verantwoordelijkheid op het vlak van integriteit. Hiertoe wordt intensief ingezet op de verdere uitbouw van ethisch leiderschap, gekenmerkt door voorbeeldgedrag en assertieve bespreking van integriteitsvaststellingen, zowel positief als negatief”*. Ook in de beleidsverklaring van de Minister van Justitie wordt vermeld: *“Integriteit blijft de basis voor professioneel politiewerk”*.

De bestaande deontologische commissie moet voor de Algemene Inspectie worden gedynamiseerd. De huidige voorzitter, de Directeur-generaal van het SAT Binnenlandse Zaken kan, omwille van zijn vele andere taken, dit voorzitterschap niet waarnemen zoals hij dit wenst. Politimedewerkers komen in hun dagelijkse werkzaamheden evenwel regelmatig terecht in situaties waarin zij een moreel oordeel moeten vellen. Zij verdienen derhalve, net zoals de leidinggevendenden om hen toe te laten een beleid te kunnen voeren, een adequate ondersteuning op dit vlak. Aangezien de druk stijgt op de politie en haar medewerkers zal het aantal morele dilemma’s in de toekomst alleen maar toenemen. De deontologische commissie moet dus een bijdrage leveren aan het daadwerkelijk creëren van een cultuur waardoor finaal collega’s met elkaar in debat durven te gaan over integriteit, ongeacht hun rang, rol of positie. Een deontologische commissie kan hier een rol van gids spelen en moet bovenal een dynamisch gegeven zijn.

²¹⁹ Zie <https://www.fhwn.ac.at/studiengang/polizeiliche-fuehrung#top>, geconsulteerd op 11.07.2022.

²²⁰ Zo zetelt de Inspecteur-generaal soms wel in de evaluatiecommissie van een mandataris, maar niet in de selectiecommissie, of omgekeerd.

De overgang van de deontologische commissie naar de nieuwe Federale Politieraad is derhalve voor de Algemene Inspectie aangewezen, te meer omdat de nieuwe Federale Politieraad ook bevoegd wordt voor het bepalen van normen en standaarden. Het spreekt voor zich dat ethiek en deontologie hiermee verbonden zijn. De Inspecteur-generaal van de Algemene Inspectie is bereid om het voorzitterschap van deze commissie op zich te nemen.

6.4. Naar een betere financiering van de politie

De Algemene Inspectie doet de volgende aanbevelingen op het vlak van de financiering van de politiediensten :

- vooreerst moet er permanent worden nagedacht over de budgettaire toestand van de politie vanuit een toekomstblik. Waarvoor is de politie precies verantwoordelijk, met welke publieke en private partners zal zij haar taken uitvoeren en wat heeft zij nodig aan budget, middelen en mensen? Een vernieuwde politieraad, waarop hiervoor supra reeds dieper werd ingegaan, is voor de Algemene Inspectie het best geplaatst om deze taak op zich te nemen. De leden ervan, die de samenleving en de gebruikers van de politie moeten vertegenwoordigen, zijn het best geplaatst om samen een langetermijnvisie uit te tekenen. Zij moeten hiervoor een beroep kunnen doen op wetenschappers. De Federale Politieraad doet voorstellen over de evolutie die zij ziet van de financiering van de politie naar de politieke beleidsmakers toe. Zij stelt tevens een meerjarig begrotings- en beheersplan²²¹ voor. Het feit dat een dergelijk plan niet enkel door de politie wordt voorgesteld, moet het draagvlak ervoor verhogen.
- het financieringssysteem moet schokbestendiger worden, waardoor er dynamisch kan worden gereageerd op onverwachte evoluties. Aangezien de instabiliteit zal toenemen in de wereld, moet de politie sneller en beter kunnen reageren, waardoor adequate financiële middelen nodig zijn. Het systeem van een buffer, zoals dit bijvoorbeeld bestaat in Engeland en waarbij de Korpsen een deel van hun budget kunnen sparen, kan hieraan bijdragen. Zo beschikte de Engelse politie in maart 2018 over een bedrag van 1,4 miljard pond aan bruikbare reserves²²²!
- bij voorkeur moet het financieringssysteem, zoals ook in Nederland wordt gevraagd, zorgen voor een “meerjarige, stabiele en voorspelbare financiering”. De politie moet met andere woorden, zeker zijn van het budget waarover zij in de (nabije) toekomst zal beschikken. Veiligheid is nu eenmaal iets dat moet beantwoorden aan de definitie van duurzaamheid, zonder bestendigheid en stabiliteit is goed politiewerk onmogelijk.
- een politie die functioneert op basis van normen en standaarden zal een beter zicht krijgen op de uitgaven. Immers, de globale kost van normen en standaarden kan beter worden berekend.
- gekoppeld aan het vorige punt moet er, voor de goedkeuring, een zicht komen op de kostprijs van de implementatie van nieuwe wetten of andere reglementaire bepalingen die betrekking hebben op de politie of die er een impact op kunnen hebben. Een dergelijk systeem bestaat al sinds januari 2018 in Nederland, waar artikel 3.1 van de Comptabiliteitswet voorschrijft “*dat wetsvoorstellen moeten worden voorzien van een toelichting op de doelstellingen en*

²²¹ Nederland kent reeds een dergelijk plan, zie <https://open.overheid.nl/repository/ronl-a927e31f-f040-4db3-ae4e-8812dea9c28b/1/pdf/Begroting%20en%20beheersplan%20Politie%202022-2026.pdf>, geconsulteerd op 09.07.2022.

²²² Zie <https://www.police.uk/pu/your-area/metropolitan-police-service/performance/financial-reserves/>, geconsulteerd op 26.06.2022.

doelmatigheid en doeltreffendheid moeten worden nagestreefd. Het moet duidelijker worden welke beleidsinstrumenten worden ingezet en wat de financiële gevolgen van wetgeving zijn voor het Rijk en maatschappelijke sectoren". Nederland doet hiervoor beroep op wetenschappers²²³ om deze berekeningen te maken.

- de politiebegroting moet ervoor zorgen dat er voor prioriteiten, bv. opgenomen in het Nationaal Veiligheidsplan of in een Zonaal Veiligheidsplan, specifieke middelen worden voorzien. Als dit niet het geval is, blijven deze plannen grotendeels dode letter. In Engeland stelt de Police Foundation in haar toekomstvisie de oprichting voor van specifieke fondsen, zoals een fonds voor de bestrijding van zware en georganiseerde misdaad, een fonds voor terrorismebestrijding, een fonds voor misdaadpreventie, een opleidings- en vormingsfonds, en een technologiefonds. Een publiek-private samenwerking moet hier worden bekeken.
- Het opleggen van een vaste verhouding personeelskost/investeringskost moet het mogelijk maken dat de politie haar slagkracht op het vlak van broodnodige investeringen behoudt.

6.5. Mandatarissen binnen de geïntegreerde politie moeten worden geresponsabiliseerd

Artikel 72 van de Exoduswet²²⁴ bepaalt dat het *"mandaat wordt uitgeoefend in overeenstemming met de opdrachtbrief waarin de te bereiken doelstellingen van het mandaat zijn vervat en de ter beschikking gestelde middelen met dewelke de doelstellingen moeten worden nagestreefd. De opdrachtbrief is in overeenstemming met het nationaal veiligheidsplan en, in voorkomend geval, met het zonaal veiligheidsplan"*.

Het zou fout zijn te stellen dat het merendeel van de mandatarissen geen opdrachtbrief opstellen, er is evenwel geen uniformiteit qua inhoud aangezien er nooit normen en standaarden werden bepaald waaraan de opdrachtbrief moet voldoen.

Dat er door de overheid het nodige belang werd gehecht aan het opstellen van een opdrachtbrief bleek uit de parlementaire handelingen²²⁵. De toenmalige Minister van Binnenlandse Zaken maakte duidelijk dat *"indien de mandataris talmt met zijn voorstel tot opdrachtbrief of deze weigert te ondertekenen, zijn mandaat met toepassing van artikel 79 van onderhavig wetsontwerp vroegtijdig beëindigd moeten worden. De krachtens dit artikel voorziene evaluatie kan immers onmogelijk uitgevoerd worden aangezien deze precies gestoeld is op de in dit document opgenomen doelstellingen"*.

Een aantal basisthema's moeten derhalve worden geïdentificeerd die verplichtend moeten worden opgenomen in de opdrachtbrief. Dit betekent dat iedere mandataris verplicht is om hierover een beleid uit te werken. Na vijf jaar worden deze thema's door de evaluatiecommissie op de mate van realisatie beoordeeld. Welke thema's kunnen aan bod komen? Integriteit, jeugd- en jongerenaanpak, organisatiebeheersing, informatiestromen, een toekomst- en innovatieplan, diversiteit, opleiding, communicatie, identificatie van en samenwerking met partners en een jaarverslag. Dit is een niet-limitatieve opsomming.

Bovendien is een publicatie van de opdrachtbrief voor de Algemene Inspectie noodzakelijk. Actueel publiceert een minderheid van de mandatarissen hun opdrachtbrief op internet. De opdrachtbrief is immers een intentieverklaring van de korpschef van de wijze waarop hij, voor de duur van zijn

²²³ Zie <https://www.tweedekamer.nl/nieuws/persberichten/kamer-laait-wetsvoorstellen-toetsen-door-wetenschap>, geconsulteerd op 26.06.2022.

²²⁴ Zie https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg_2.pl?language=nl&nm=2002000334&la=N, geconsulteerd op 22.06.2022.

²²⁵ Zie <https://www.dekamer.be/FLWB/pdf/50/1683/50K1683006.pdf>, geconsulteerd op 23.10.2022.

mandaat, zijn opdracht zal uitvoeren. Door de opdrachtbrief kan de Korpschef de autoriteiten, de personeelsleden maar ook de burgers informeren over de visie die hij heeft voor zijn politiekorps en hoe hij deze visie de komende jaren zal uitdragen. Het is een document waarin het mandaat inhoudelijk en beleidsmatig vorm wordt gegeven. Een publicatie ervan zou in elk geval tegemoet komen aan het door de politie gebruikte handelingskader “excellente politiezorg”. Dit kader verwijst onder meer naar het “afleggen van verantwoording” waarover op de site van de Federale politie het volgende staat : *“De pijler verantwoording vereist het opzetten van mechanismen waardoor de politie rekenschap kan afleggen over de antwoorden die ze formuleerde op de vragen en de noden van de gemeenschappen die ze dient”*. Ook “externe oriëntering”, eveneens een onderdeel van de “excellente politiezorg”, is hieromtrent van belang.

Aan dit alles moet een loopbaantraject voor de mandatarissen worden gekoppeld. Actueel kunnen mandaathouders hun mandaat van 5 jaar onbeperkt verlengen en blijven zij dit mandaat vaak uitoefenen bij gebrek aan alternatieven. Bij de start van de geïntegreerde politie was een mandaat beperkt tot 2 x 5 jaar. De Algemene Inspectie pleit opnieuw²²⁶ voor het invoeren van een beperking in de tijd. Dit moet evenwel gekoppeld zijn aan perspectieven voor de mandataris, een loopbaantraject moet er derhalve voor zorgen dat zij, zonder substantieel financieel verlies, kunnen overstappen naar andere functies. Hierbij kan worden gedacht aan functies binnen andere overheidsdiensten, politiescholen, als internationaal verbindingsambtenaar, als lid van een controleorgaan, als lid van een directie van de vernieuwde Federale politieraad, enz. Jobrotatie zal niet alleen de polyvalentie van betrokkenen verhogen, het wordt ook wetenschappelijk erkend dat hierdoor de integriteit van een organisatie stijgt. Een dergelijke aanpak zal leiden tot het verbreden van de ontwikkeling en het blikveld van de mandatarissen waardoor zij creatiever en professioneler worden en een beter zicht verkrijgen op mogelijkheden tot samenwerking.

Het verdient ten slotte aanbeveling om te verwijzen naar het feit dat ook de Minister van Binnenlandse Zaken een nieuwe aanpak voorziet voor de opdrachtbrieven. In de beleidsnota²²⁷, voorgesteld op 29.10.2021 in het parlement, wordt het volgende vermeld : *“Als onderdeel van de Staten-Generaal zal worden nagegaan hoe de verschillende beleidsplannen in zake politie en veiligheid op de diverse niveaus beter kunnen worden afgestemd op de budgettaire cyclus. Daarbij zullen ook opdrachtbrieven van mandaathouders worden bekeken. De bedoeling is een vernieuwde aanpak te creëren en voorop te stellen die nauwer aansluit bij de realiteit.”*

7. Conclusie : er is nood aan een nieuw elan: op naar een geïntegreerde politie 2.0!

Om een goed beleid te kunnen voeren moet iedere organisatie over een adequate structuur beschikken en de vraag is of de Belgische geïntegreerde politie, gestructureerd op twee niveaus, beschikt over een organisatiestructuur die de in dit visiedocument omschreven uitdagingen zal aankunnen. De Algemene Inspectie vreest dat dit niet het geval is. De door de Minister van Binnenlandse Zaken gelanceerde ‘Staten-Generaal van de Politie’ zullen duidelijk maken of de bevindingen ervan zullen overeenkomen met deze van de Algemene Inspectie. De Algemene Inspectie kijkt alvast uit naar de resultaten van deze toekomsttoefening maar ook hoe de beleidsmakers er concreet mee aan de slag zullen gaan.

²²⁶ Zie

<https://www.aigpol.be/sites/aigpol/files/attachments/12%20VOORSTELLEN%20VOOR%20EEN%20MEER%20INTEGREREN%20POLITIE%20.pdf>

²²⁷ Zie www.dekamer.be/doc/FLWB/pdf/55/2294/55K2294018.pdf, geconsulteerd op 26.10.2022.

Wie spreekt over de toekomst van de politie mag de toezichtsorganen niet vergeten. Beiden zijn immers onlosmakelijk met elkaar verbonden. De algemene inspectie heeft midden 2022 haar partners bevroegd om te weten of zij beantwoordt aan de verwachtingen die deze talrijke partners hebben van een controleorgaan, en tevens om te vernemen hoe de algemene inspectie moet evolueren in de toekomst. Van zodra²²⁸ de gegevens van deze bevraging verwerkt zullen zijn, zal de Algemene Inspectie hierover communiceren. De resultaten van de bevraging moeten de Algemene Inspectie toelaten om als extern van de politiediensten bestaand controleorgaan verder te kunnen groeien als huis van expertise en beter te kunnen aansluiten bij de verwachtingen van onze stakeholders.

De voorstellen van de Algemene Inspectie in dit visiedocument hebben een duidelijk doel: dat verandering als een constante realiteit wordt erkend en dat structuren worden gecreëerd waardoor met deze permanente verandering op een flexibele manier kan worden omgegaan.

De manier waarop de Belgische politie anno 2022 omgaat met een voortdurend veranderende omgeving kan alleen maar worden omschreven als onvoldoende gestructureerd en ondoordacht. De voorstellen van de Algemene Inspectie in dit visiedocument hebben een duidelijk doel, namelijk dat veranderingen als een constante realiteit worden erkend en dat structuren worden gecreëerd om met deze veranderingen op een flexibele manier te kunnen omgegaan. Enkel zo zal de politie zich blijvend kunnen aanpassen en flexibel kunnen reageren op de uitdagingen van de toekomst.

Wat zullen de beleidsmakers doen? In deze optiek is het aangewezen om samen met hen even terug te reizen in de tijd. Anderen gingen hen voor zoals Sir Robert Peel die in 1828 als Minister van Binnenlandse Zaken overtuigd was van de politiehervorming die in het Engelse parlement voorlag. Hij verwoordde het als volgt: "*De tijd is gekomen*". Welnu, dezelfde vaststelling geldt voor de Belgische politie, de tijd is gekomen om de volgende stap te zetten die de politie het tijdperk van een kwaliteitsgedreven en toekomstgerichte organisatie moet inloodsen. Dit visiedocument heeft, toch volgens zijn auteurs, voldoende bewezen dat een doorstart noodzakelijk is.

HCP Johan De Volder
Adjunct-Inspecteur-generaal

1ste HCP Thierry GILLIS
Inspecteur-generaal

---

²²⁸ Er wordt gestreefd naar een verwerking tegen aanvang 2023 en een publicatie in het eerste kwartaal van dat jaar.